

**R.P. Thomae Młodzianowski Poloni, Societatis Jesu,
Praelectionum Theologicarvm Tomus**

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae Et Dantisci, 1682

Tractatus III. De consequentibus unionem & ei adjunctis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82973](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82973)

TRACTATVS III.

De Consequentibus Unionem, & ei adjunctis.

Plura h̄ic disputanda forent, quæ parum sunt Scholastica, ut de Sacerdotio Christi, potestate ejus regia, vi patrandi miracula, quæ obvia sunt apud impressos. Magis disputabilia secernendo, sit

DISPUTATIO V.

De Scientia, Sanctitate, Libertate Christi.

Riūs quidem deberet tractari de Sanctitate, quia illa est etiam substantialis in Christo, adeoque prior ipsa Scientiā, & actibus liberis; quia tamen materia de Sanctitate, habet non pauca spectantia ad voluntatem, quæ posterior est intellectu, ideo præmittentur aliqua prius de Scientia Christi.

QUÆSTIO I.

De Scientia Christi.

Ordinariē Authores, ea quæ pertractantur in prima parte in materia, an creatura possit comprehendere Deum, videre omnia possibilia? &c. h̄ic etiam disputare solent; sed quia h̄ec alibi pertractata, quæ propria hujus sunt loci, & fusiūs ab aliis disputantur, brevius colligentur.

Communis sententia triplicem in Christo scientiam admittit. *1mo* Scientiam beatam; quæ stat in visione Dei, & visione creaturarum in Deo, quæ appellatur alijs scientia matutina. *2dā* Scientia admittitur in Christo scientia infusa, secundūm quam cognoscet res quidditativē, & secundūm modum, quo anima separata, vel Angeli, creata cognoscunt. *3tia* Scientia est acquisita, eaque duplex: *Prima* Experimentalis, qualem habuit Christus aspicioendo v.g. exemplum Salomonis: *Secunda* Naturalis,

consimilis ei, quam nos habemus, definiendo vel demonstrando.

DE SCIENTIA BEATA.

ASSERO 1. *Habuisse illam Christum ab instanti sua conceptionis.*

RATIO. Quia h̄ec scientia est annexa ipsi visioni beatæ; visionem autem beatam habuit, quia ipse Christus dicit se vidisse Patrem. Quomodo autem cum visione, stare potuerit tristitia horti, scitur aliunde.

ASSERO 2. *Vi hujus scientia vidisse Christum omnia futura, presentia, praeterita.*

RATIO: quia si sancti vident hoc in Deo, quod ad eorum statum spectat; cum quicquid est futurum, præsens, & præteritum, pertineat ad Christum, tanquam omnium Principem & caput: fit, ut ea cognitio tribuenda sit Christo. Quomodo autem Christus negat se scire de die judicii, id explicatum in materia de Fide, ubi de æquivocatione. Commoda explicatio. Quod scilicet id Christus sub secreto acceperit; quæ autem sub secreto accipiuntur, sciuntur ita, quasi respectu aliorum nescirentur.

ASSERO 3. *Christum non potuisse reddi scientem scientiam beatam Dei, quā Deus sciens est: est aliquid contra Hugonem de S. Victore, & Joaninem de Ripa.*

RATIO: quia scire, est actus vitalis: actus vitalis exigit producere intrinsecō; quomodo autem scientia increata, posset produci ab intrinsecō humanitatis?

Disputatio V.

171

DE SCIENTIA CHRISTI INFUSA.

Quæres 1. Quid sit sentiendum de scientia Christi infusa, & ejus objecto?

ASSERO 1. Habuisse Christum infusam scientiam.

RATIO: quia Christus fuit simul comprehensor, prout nunc sunt animæ Beatae: Ergo, si illæ, præter cognitionem rerum in VERBO matutinam, habent aliam cognitionem vespertinam, per infusas species de objectis: idem Christo concedendum erit.

ASSERO 2. Quod attinet ad objectum hujus scientia, cognovit illa Christus res etiam vates.

RATIO: quia multa sunt talia naturalia, quorum quidditativa cognitione, sine infusa scientia, haberi non posset. Cognovit item futura, propter rationem supraallatam. Cognovit denique ea, quæ cognoscunt Angeli. Ratio: quia hoc spectabat ad plenitudinem scientiæ ipsius, ne in scientia superaretur ab inferioribus.

DICES 1. Res naturales cognoscebat Christus, per cognitionem naturalem acquisitam: Ergo frustra de illis habuisset cognitionem, per scientiam infusam.

RESPONDETUR. Idem objectum potest cognosci demonstrativè, & credi: cur ergo etiam dupliciti scientiæ attingi non poterit? præcipue, cum in modo, quo aliquid Christus cognoscebat, per scientiam infusam, & naturalem, magna fuerit diversitas; longè enim clarius, perfectius, &c. cognoscebat per scientiam infusam, quam per naturalem.

DICES 2. Ad hoc sufficiebat sola scientia beata.

RESPONDETUR. Sicut Deo conceditur scientia de rebus, non solum in illo eti ipso, sed etiam scientia illarum rerum, in illis eti ipsiis: sicut Beatis conceditur scientia, & matutina & vespertina; ita & Christo concedi debet: præcipue autem, quia scientia infusa superat naturalem, & objecto, plura scilicet attingendo: & modo, perfectius idem cognoscendo. Et ita, per scientiam naturalem, cognoscebat v.g. Gabrialem Christus, consimili modo, quo illum anima separata cognoscit: sed per infusam, cognoscebat comprehensivè, adeoque longè perfectius.

DICES 3. Fides nobis infusa, non cognoscit objectum in se: Ergo nec noscet scientia infusa.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia fides cognosceret quidditativè, hoc ipso non est fides, non enim esset assensus propter attestantem veritatem, sed propter objectum in se cognitum; quod absurdum non sequitur, si scientia infusa quidditativè objectum attinet.

ASSERO 3. Duplicem posse nos imaginari scientiam Christi infusam: unam independentem aphantasmatis: & aliam dependentem.

RATIO. Quia tali modo cognoscendi, ager Christus secundum utrumque statum, quem habebat, hoc est, & comprehensoris, cognoscendo sine phantasmatis: & uniti corpori, cognoscendo dependenter ab iisdem.

ASSERO 4. Scientiam hanc infusam, respectu aliquorum objectorum, fuisse supernaturalem.

RATIO est. Quia multa cognoscebat Christus, quorum cognitione intuitiva, nulli substantiæ creatæ, aut creabili debetur; v.g. existentiam gratiæ &c.

ASSERO 5. Non respectu omnium objectorum, illam scientiam fuisse supernaturalem quoad substantiam.

RATIO. Quia sicut non sunt multiplicanda entia sine necessitate, ita nec significanda, nulla autem necessitas est afferendi, quod, quæ cognovit Christus scientiæ infusæ, cognoverit supernaturaliter.

ASSERO 6. Scientiam infusam, circa quæcunque objecta, fuisse secundum quid supernaturalem.

RATIO. Quia imprimis exigeatur illa scientia, ex vi statutus comprehensoris, qui est supernaturalis. Rursus, quia principiat cognitionem consimilem ei, quæ potest haberi, & habetur ab anima non unita corpori; hoc autem inducit supernaturalitatem quoad modum.

DICES 1. Ista scientia infusa debebatur Christo, ratione statutus comprehensoris: Ergo erat supernaturalis.

RESPONDETUR. Negando consequentiam: quia etiam pro illo statu possunt dari cognitiones naturales, quamvis perfectiores cognitionibus viatoris.

DICES 2. Gratia constituit subjectum in statu supernaturali, elevatq; ad superiorum ordinem, per modum radicis: Ergo est principium operationum, quæ congruent subjecto secundum illum statum: cum ergo elevatus fuerit Christus ad statum supernaturalis, debuit habere operationes supernaturales.

RESPONDETUR. Lugo. Si vera sit objectio, probabit, quod animæ separatae, & Logicam, & Astrologiam, supernaturalem habent, quod est mera divinatio. Sufficit itaque, ut respectu aliquarum operationum, elevetur ad statum supernaturale; vel respectu primariae operationis, qualis est visio Dei.

DICES 3. Exinde sequi, quod non possit ostendi, respectu quorum objectorum, scientia illa sit naturalis.

RESPONDETUR. Illorum objectorum est cognitione supernaturalis, quorum objectorum cognitione intuitiva, nulli substantiæ creatæ vel

*p 2 crea-

creabili debetur: in particulari autem, hæc objecta, vel maximè designat authoritas Patrum. Quia vero, etiam circa objecta naturalia, versari potest cognitio supernaturalis, de his nulla certa regula assignari potest: recurrat tamen hoc specialiter debet, ad placitum Dei, innotescens, ex his, vel illis circumstantiis. Vide de hoc Lugo disp. 20. Sect. 1. num. 12.

ASSERO 7. Unionem hypotheticam, si sit entitas modalis, itemq. entitatem illam connotatam per nos, cognovisse Christum in hujus scientia; nonnam secundum suum terminum.

RATIO, quod cognoverit illam entitatem: quia cognovit reliqua supernaturalia, per illam scientiam, nec in contra est illa specialis ratio.

Non cognovit tamen per illam scientiam, terminum illius modalitatis. Ratio: quia terminus illius modalitatis, est ipsum VERBUM, quod intuitivè non potest nosci, nisi per visionem beatam, ut sippionitur ex 1. parte.

Indubie autem cognovit, etiam ex rebus creatis, Christus existentiam Deitatis. Ratio: quia comprehendebat creaturas, quæ dicunt connexionem essentiali cum existentia Deitatis.

QUÆRES 2. Quid sit sentiendum de speciebus, huius scientie de servientibus.

ASSERO 1. Dari hujus scientie proportionatas species.

RATIO: quia non esset, unde Christi intellectus esset completum principium, idque modo magis connaturali, ad eliciendos actus illorum objectorum; cum objecta, quæ immediate cum intellectu non uniuntur, exigant vicarias sui species.

ASSERO 2. De supernaturalitate illarum specierum, idem est sentiendum, quod dictum supra, de ipsa Scientia.

DUBIUM majus est. *An species illæ sint plures, an una?* Esse unam affirmavit Matilius, apud Suar. disp. 21. Sect. 1. Esse autem plures, quamvis non sint ita universales ac sunt Angelicæ, affirmit S. Thomas: licet etiam in oppositum cittertur. Esse autem plures, sed magis universales Angelicæ, ponit Suar. citatus.

Quod non sit una.

RATIO est: quia nullum hujus fundamentum. Sed respondeatur: Fundamentum est dignificatio Christi, & quod fundamentum est, dandi Christo species universiores Angelicæ, idem erit dandi unam.

Quod sit una.

RATIO est. Dignificatio Christi. Responderi potest: dignificari quidem debere Christum, sed fundamento habito in authoritate, non autem per meram conjecturam, nulla autem pro hoc authoritas: unde etiam hanc sententiam appellat Suar. singularem.

Quod illæ species universiores sint Angelicæ.

RATIO 1. afferri potest, quia species collatae sunt Christo, non secundum proportionem intellectus humani, qui est inferior Angelicæ: sed secundum capacitatem obedientialem, & proportionem cum scientia infusa: Ergo sunt universiores Angelicæ, quæ illis datae sunt, secundum proportionem naturæ illorum.

RESPONDERI solet communiter: Quamvis species intelligibiles, in anima Christi sint receptæ, secundum potentiam obedientialem intellectus illius: supposito quod sint supernaturales: tamen non fuerunt collatae secundum proportionem potentiarum obedientialis; nullum enim hujus fundamentum: & ex altera parte, species respiciunt modum intelligendi, non autem vim suæ receptivam, per se loquendo: cum primarium in speciebus sit, completere intellectum, adeoque respicere modum intelligendi, modus autem intelligendi humanus particulariter procedit, nec exuberat, in plurimum, una, distinctam cognitionem.

RATIO 2. est. Christus prædit Angelis, perfectionibus gratiæ & scientiæ: Ergo & universitate specierum.

RESPONDEatur. Grata proportionatur mensura meritorum, & accommodatur dignitati personæ: similiter & alii habitus gratiam consequentes; sed species proportionatur dignitati naturæ, ad cuius majorem vel minorem perfectionem, crescunt, vel decrescent: unde etiam, perfectioribus Angelicæ, dantur perfectiores species: natura autem Christi humana non est perfectior naturis Angelicæ.

Quod autem non sint illæ species universiores Angelicæ:

RATIO desumitur ex S. Thomahic q. 11. a. 6. in corp. Scientia, inquit, indita anime Christi, habet modum connaturalem naturæ humanae: est autem connaturale naturæ humanae, ut accipiat species in minori universalitate, quam Angelii. Quod ipsum ultérius explanari potest. Si supremus Angelus cum infimo comparetur, supremus Angelus habet magis universales species, quam infimus: idque ideo, quia inferior non habet intellectum ita perfectum, ac superior: Ergo etiam, cum anima Christi habuerit potentiam intellectivam, non ita perfectam, ac Angeli, nec accipiet ita perfectas species, quam Angelii.

RESPONDERI potest. Quod in conferendis speciebus Christo, non sit attentum ad perfectionem entitativam intellectus, sed ad perfectionem personalem; quæ, quia in Christo dignior quacunque perfectione Angelicæ: sit, ut perfectiores illius sint species. Quod autem, in collatione illarum specierum, attendit Deus ad dignitatem personalem: Ratio est. Quia sicut esse comprehensoris, ad quod sequuntur species, datum est illi intuitu unionis per-

personalis; ita & consequentia illud esse comprehensoris. Nec sequetur inde, quod illæ species fuerint infinitæ in perfectione, vel æquales dignitatibus personali: sicut non sequitur, gratiam Christi collatam intuitu unionis, fuisse infinitam in perfectione, vel æqualem dignitati personali. *His discussis*

ASSERO 3. *Nihil de hoc punto certi haberi posse.* Commodius dicitur, *esse in Christo plures species.* Quia unitatem speciei, nec ratio, nec authoritas fundat. *Esse tamen universaliores:* quia hoc fulcit sensu Doctorum, & decet dignitatem capitum.

QUÆRES 3. *Quid sit sentiendum, de usu istarum specierum & hujus Scientie?*

ASSERO 1. *Probabilis esse, quod Christus Jam ab initio fuerit in usu adequato illius scientie.*

RATIO: quia Christus habuit gratiam totam simul, in instanti suæ conceptionis: Ergo idem dicendum de hac scientia, cum exinde nullum sequatur absurdum.

ASSERO 2. *Casus, quo non fuerit Christus in usu hujus scientie adequato, non inde sequitur ulla ignorantia in Christo positiva, licet sit aliqua privativa, hoc est, non cognitio, seu negatio cognitionis.* Quod non fuisset in illo ignorantia positiva causa.

RATIO est. Quia illud dicimus positivè ignorare, ad quod sciendum, etiamsi velimus, non habemus expeditam potestatem: quod de Christo dici non potest.

ASSERO 3. *Christum, in usu hujus scientie, non convertisse adphantasmata, in quantum illa scientia erat non nisi per proprias species, & quidditatis, similesq; illis, quas Angelis & anima separata habent.*

RATIO asserti. Quia si se Christus in usu talis scientiæ adphantasmata convertisset, hoc ipso non cognovisset, modo Angelis & anima separatis debito: quod tamen supponitur.

Ceterum, quando operabatur interdum Christus, ex illa quidem scientia, sed secundum modum unionis animæ cum corpore, convertebat se adphantasmata. Ratio: quia hoc ipso non esset operatus secundum modum illius unionis.

DE SCIENTIA CHRISTI ACQVISITA.

Aliqua querenda erunt de scientia experimentali.

QUÆRES. *Quid sit sentiendum de scientia experimentali Christi?*

ASSERO 1. *Fuisse in Christo Scientiam experimentalem.*

RATIO: Quia nihil vetat locum illum eosensu accipi, in quo dicitur Christus profecisse sapientia, etate, & gratia. Et certè, si Christus non acquirebat experimentalē scientiam:

quæro, an percipiebat sensu frigus e.g. vel non? Si non percipiebat: Ergo erat impassibilis proximè. Si percipiebat: quæro, an imaginatio illius efformabat speciem objecti illius, vel non? si non efformabat: Ergo adimis modum agendi Christo, debitum humanitati: cumque imaginatio sit causa necessaria, ponasque imaginationem in Christo; hoc ipso ponis, causam necessariam impediri à suo effectu: necessariò enim imaginativa operatur. Quod si efformabatur ab imaginativa species talis frigoris: Ergo & efformabatur species spiritualis ab intellectu agente: Ergo & cognitio illius frigoris ab intellectu patiente; quia intellectus patiens, in praesentia objecti sensibilis, actu sensibus percepti, non potest non percipere objectum, nisi sit valde distractus, vel aliunde ligatus: quod dicere de Christo, esset comminisci. Si autem, eo casu, efformabatur intellectus patiens Christi, cognitionem de frigore: Ergo habebat experimentalem cognitionem de frigore; nihil enim plus per experimentalem scientiam intelligimus: præcipue verò, cum data fuerit, & prima, & ulteriores, & ultima experientia frigoris: estque impossibile moraliter, ita semper fuisse Christum distractum, ut non perceperit frigus.

DICES. Subsistensia creata non potest subsistere cum subsistensia increata: Ergo & scientia experimentalis cum scientia beata & infusa.

RESPONDETUR. Argumentum probare multum: probat enim, quod Christus objectum illuminatum non viderit, sonos non percepit, &c. dicam enim hæc omnia non stare cum scientia infusa, sicut subsistensia creata non stat cum increata. Teneatne verò paritas, vel, an negandum antecedens, unusquisque ex metaphysicis decernit.

ASSERO 2. *Habuisse Christum semper scientiam similem nostræ, dependentem àphantasia: eamque habuit aequè perfectam ab infantia, atque habuit vir.* Est assertum contra Lugo. disp. 21. Sect. 1. num. 5. & contra Valsq. apud eundem. Videtur tamen esse Suarri, disp. 28. Sect. 1. §. *Di-
co 2dō. & disp. 30. Sect. 2.*

RATIO. Quia, cum ex una parte, in aliis scientiam concernentibus actibus, non fuerit alligatus Christus conditioni aliorum infantum, si nihil obfit, idem etiam dicendum est de cognitione dependente àphantasmatis: ex altera parte, exaltat id dignitatem divinam Christi: Ergo concedendum est Christo. Rursum, quando aliqua sunt in eodem genere, si excellens alicui concedatur, debet eidem concedi minus excellens, in eodem genere: & sic, si in genere noscendi concedatur, animam Christi ratiocinari, concedi multo magis debet, quod videat. Cum ergo concedatur Christo in genere scientiæ, scientia infusa, ususque illius, de-

*P 3 bet

bet etiam concedi usus scientiæ experimentalis & naturalis. Denique honorificentius est sentire de Christo, quod potuerit subtiliorem demonstrationem invenire de existentia Dei, etiam infans, quam illam invenerit Aristoteles.

DICES 1. cum Lugo & Vasq. Christus non habuit regulariter ullam operationem humanam, nisi dependenter ab organis, & dispositiōnibus naturalibus, sicut alii homines; neque enim ambulabat v. g. antequam habuisset in cruribus organa: Ergo nec habuit operationem humanam phantasiæ, ante organum bene dispositum; Ergo nec operationem humanam intelligendi.

RESPONDETUR. Negando, quod in infantia non habuerit organa bene disposita ad phantasiam. Organum autem sunt distinguenda. Primo quædam sunt ad actus merè externos: & haec perfecta Christus non habuit; hinc nec ambulabat infans, nec loquebatur. Secundo alia organa, ad actus internos: & haec habuit Christus perfecta, propter supra allatas congruentias. Porro organa ad actus externos non habebat, tum ad occultandum mysterium, tum ad maiorem humilitatem, per quam nos salvabat. Addo, sicut si Christus potuisset infans ire perdes in Ægyptum, bene intulisset, potuisse illum ire ad templum Salomonis, &c, quod ista sint in eodem genere; ita si Christus potuit exercere alios actus scientiæ, & fortè, etiam per oppositos, actus scientiæ infusæ dependentis à phantasmatibus itidem infusis; cur non potuit idem Christus scire per scientiam naturalem & experimentalem?

DICES 2. Quod in infantia non possit phantasiari Christus, spectat ad passibilitatem corporis.

RESPONDETUR. Quod non: quia sicut posse phantasiari non destruit in viro passibilitatem, sic nec in infante destruxisset.

DICES 3. Si verum sit assertum, quomodo Christus proficiebat sapientiæ?

RESPONDETUR. Proficiebat quantum ad homines, magis scil. illam manifestando. Proficiebat item scientiæ experimentalis successivæ, sicut successivæ objecta per sensus percipiebat.

ASSERO 3. Christum multa objecta habuisset scientiæ cognitæ, que non habuisset cognitæ, nisi ita se cum Christo gessisset Deus, atq. cum Salomone, Adamo, Prophetis, quibus res absentes, cum propria figura, & aliis conditionibus, monstrata sunt.

RATIO. Quia nulli scientia concedenda est major, quam humanitati Christi: si ergo hoc aliis hominibus factum, multò magis Christo.

Porro ut haberet Christus istam scientiam, triplici modo potuit gerere Deus. 1. realiter & physicè præsentando illi objecta. Et hoc certè est multiplicare entia sine necessitate, & miracula; quia alias debuissent illi Angeli è ma-

ti transferre pisces, & è terra prægrandes bestias. 2. Potuisset Deus infundere illi nonnisi species spirituales, de illis objectis; sed iste modus non experimentalem scientiam, sed infusam fundat. 3. sine ulla cognitione sensuum, nonnisi species infundendo materiales, quales genitæ fuissent, si realiter & physicè objectum fuisset præsentatum; & hoc fundat scientiam dependentem à phantasmatibus. Quod id fieri possit, suadetur cum Lugone. Quia probabile nonnisi tales species infusas v. g. Salomonis; si enim simpliciter infusæ fuissent ipsæ species spirituales, independentes à phantasmatibus, potuisset in somno Salomon illis uti, utpote non dependentibus à phantasmatibus; quod tamen communiter negatur, ut videre est apud Pineda, de rebus Salomonis lib. 3. cap. 10. Deinde, quando redeunt animæ mortuorum ad corpora, dicunt se vidisse flores v. g. palatia, vel certè tetros carceres & fæculentos; quæ certè per sensus non perceperunt, utpote disunitæ à corpore: Ergo nonnisi per infusas species materiales, & phantasmatæ à Deo indita. Nec sequitur, otiosum fuisse intellectum agentem in anima Christi; quia etiam respectu objectorum, quorum species materialis erat immediate à Deo infusa, operabatur agens intellectus, educendo scilicet speciem spiritualem, consimilem phantasmati materiali.

QUESTIO II.

De Sanctitate Christi.

TRIA hic consideranda venient. 1. Sanctitas desumibilis ex vi unionis hypostaticæ. 2. Sanctitas desumibilis ex vi gratiæ habituallis. 3. ex vi Capitis.

DIFFICULTAS I.

De Sanctitate proveniente ex vi unionis.

DHOC queritur: An Christus vi unionis fusset sanctus, quantumvis nullam habuisset gratiam habitualem? Talem sanctitatem ponunt in Christo, Suar. disp. 18. Sect. 1. Amicus disp. 6. Sect. 5. Lugo disp. 16. Sect. 1.

PRÆMITTO 1. Duplicem posse spectari sanctitatem. 1. Sanctitatem sumptam pro attributo, emanante ex ipsa natura divina, infinitè perfecta. Attributalem sanctitatem negat Deo Hurtado, Bernal, Herize, Hemelman. Sed oppositum defendit Aldrete; quem vide disp. 46. Sect. 8. Et certè, quæcumque est taxa formandi, cum fundamento in re, conceptum alicuius attributi in Deo, eadem serviet ad formandum conceptum attributalem sanctitatis. 2. Sumi potest sanctitas pro esse divino, competente ipsi naturæ divinæ, & Personæ.

PRÆ-

PRÆMITTO 2. *Vel maximè hic sumi sancti-
tatem profere divino; quod esse divinum tria se-
cum trahit. Primo, in ordine ad se, ut scilicet sit
objectum amabilitatis divinae, nulli creature
debita. Secundo, in ordine ad operandum, ut
sit principium operandi actiones Deo gratas.
Tertio, per oppositionem ad malum, ut includat
carentiam culpæ; hinc habitus v. g. fidei & spei
remanentes in peccatore, non sunt sanctitas,
quia quæ tales non opponuntur cum peccato.
Hæc omnia deducit Amicus ex I. Joan. 3. *Omnis
quoniam est ex Deo*, (hoc autem idem est ac esse
objectum supernaturalis Dei complacentia)
peccatum non facit, (en oppositionem ejus cum
peccato) *quoniam semen ipsius in eum venit* (en vim
agendi, in semine enim tanquam in virtute con-
tinetur effectus.) Unde jam prædicta illa esse
divini, habent fundatum in scriptura.*

PRÆMITTO 3. *Concedi debere sanctificari na-
turam humanam ipsa sanctitate divina, innuit hoc
Nazian. Orat. 2. de Paschate. Perfectus autem
fuit, non modo propter divinitatem, quâ nihil est
perfectius; sed etiam propter humanitatem divini-
tate delibutam, idemque effectum, quoad id, quo
peruncta est.*

RATIO etiam præmissi est. Illud est sanctum,
quod in ordine ad se, est objectum Deo amabi-
le, in ordine ad operandum, est principium a-
ctionum Deo dignarum, (supple five elicitum,
five significativum) & in ordine ad oppo-
sitionem cum peccato, est ei contraveniens;
hæc autem omnia competunt humanitati quæ
terminata: ergo humanitas quæ terminata, san-
ctificatur, adeoque aliquo divino esse redditur
sancta.

Punctum Difficultatis 1.

*An sanctitate attributali sanctificetur
Christus?*

DIENDUM est. *Sanctitate attributali for-
maliter non sanctificatur Christus.* Proce-
dit, ut dixi, conclusio, de sanctitate formaliter
sumpta; nam si sumatur materialiter, seu in
quantum est natura divina, de hoc infra tracta-
bitur. Conclusio ergo ut est posita.

PROBARI potest 1. *Quia sanctitas attributali
est sanctitas communis toti Trinitati; san-
ctificatio proveniens à Verbo in humanitatem,
est sanctificatio appropriata ipsi Verbo; ergo
sanctitas proveniens à Verbo in humanitatem,
non est sanctitas attributalis.*

Hoc argumentum, si ut sonat accipiatur, mul-
tum probabit, saltem per aliquos. Certè enim
sanctificatur humanitas à natura divina, qua-
tamen est communis toti Trinitati.

Dicentque ulterius, sanctificationem prove-
nientem à Verbo in humanitatem, sub formalis-

tate præcisè termini, esse appropriatam Verbo;
non autem alio modo, licet ratione unionis de-
rivetur.

PROBatur 2. Non potest reddi humanitas
ubicata ubitate divinæ, aut durans æternitate,
aut potens omnipotentiæ; ergo nec potest red-
di sancta, sanctitate attributali.

Hoc argumentum, ex iis non nisi sumet ro-
bur, quæ infra, ubi de sanctitate personali, affe-
rentur: Cur scilicet illa effectum suum tribuere
possit, non autem prædicta attributa?

PROBatur 3. Ex dictis sub initium tracta-
tus. Impossibile est reddi naturam humanam
sanctam sanctitate attributali, nisi ponatur unio
per se, fundativa communicationis idiomatum,
inter sanctitatem attributalem & naturam hu-
manam: nam titulo communicationis idiomatum
sanctificaretur: sed non potest dari inter
naturam humanam Christi & sanctitatem attri-
butalem unio per se, fundativa communicationis
idiomatum. Quod ipsum probatur ex dictis
inibi. Non potest dari unio per se fundativa
communicationis idiomatum, inter naturam
divinam in se, & secundum se, & inter naturam
humanam; ergo nec inter sanctitatem attribu-
talem, & naturam humanam. Antecedens ex
dictis alibi constat; quia non se habent natura
humana & divina, sicut compleibile & comple-
tivum, in ratione naturæ. Consequentia autem
probatur: quia natura divina & sanctitas
attributalis sunt formalites indistinctæ virtua-
liter in ordine ad prædicta physica; Ergo si na-
tura non potest in se, secundum se, uniri unione
fundativâ communicationis idiomatum, nec
uniri poterit sanctitas attributalis. Dixi, quod
non possit natura in se spectata uniri; quia, quod
possit uniri spectata in persona, dicetur infra,
ubi de sanctitate Christi procedente à natura
divina.

OBJICITUR 1. Sufficit ad hoc, ut dicatur
humanitas esse sancta, habere unitam sibi san-
ctitatem; sed potest uniri attributalis sanctitas,
naturæ humanæ: imò defacto unita est; ergo il-
lam sanctificabit.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare
multum, probat enim naturam humanam Christi
durare æternitate divinæ, *ubicari ubitate divi-
næ; nam & æternitatem, & ubitatem Dei, ha-
bet sibi unitam. Directè autem dici potest, suf-
ficere ad hoc, si uniatur sanctitas attributalis u-
nione fundativâ communicationis idiomatum;
sed tali unione non potest uniri.

OBJICITUR 2. Potest sanctificari humani-
tas sanctitate personali: ergo & attributali.

RESPONDETUR. Disparitatem esse. Quia cùm
persona, illique indistincta virtualiter sanctitas
personalis, possit uniri humanitati, unione fun-
dante communicationem idiomatum, hoc ipso
poterit sanctificare humanitatem; quod non
procedit de sanctitate attributali.

P
MILOD
DWSKI
15.6.4.
VI
5

Objicitur 3. Potest deificari humanitas Deitate, quamvis Deitas non possit uniri in se, & secundum se, unione fundante communicationem idiomatum; ergo & sanctificari sanctitate attributali.

RESPONDETUR. De antecedente infra dicitur; & hoc concesso, quæ sit danda disparitas, ibidem habebitur.

Punctum Difficultatis 2.

An unio sanctificet?

ASSERO 1. In principiis Nominalium, unionem a natura & persona, circumscripsit ut supra, non distinguentium, si accipiat unio, secundum quod dicit ipsam personam sanctificabit hoc ipso.

RATIO: quia ut infra dicetur, jamque repetito suppositum est, persona sanctificat; ergo sanctificabit & unio, pro persona sumpta, cum sint omnino idem.

ASSERO 2. In principiis Modalium, unio non est formaliter sanctificans; accepta scilicet pro illa Modalitate, & entitate intermedia. Est assertum Lugonis contra Aldrete dis. 35.

RATIO 1. afferri solet ex Valsq. Quia scilicet humanitas Christi est infinitè sancta, jam autem unio hypostatica, non est forma infinitæ sanctitatis.

RESPONDERI potest, quod non sit necesse, ut omnia, à quibus sanctificatur humanitas, sint infinitè sancta: sed sufficit ut aliquid ex illis, ad eum modum, quo gratia habitualis sanctificat humanitatem, & tamen non est sanctitas infinita.

RATIO 2. ex eodem. Si unio hypostatica est forma sanctificans, non posset irrationalis creatura assumi, quia non posset reddi sancta.

RESPONDETUR. In aliquorum principiis, conceditur antecedens: in aliorum negatur paritas. Nam unio est sanctificativa, si subiectum reperiat aptum sanctitati; quale subiectum non est natura irrationalis.

RATIO 3. est, per principium negativum. Quia nullum est fundamentum, & nulla necessitas, tribuendi rationem sanctificationis ut Quod, unioni, & tanquam formæ; sed sufficit, si sanctificet per modum viæ & medii.

CONFIRMATUR ex Lugone à pari. Unio gratiæ habitualis non sanctificat animam, sed non nisi ipsa gratia: sola enim illa sanctificat, ut Quod; Ergo nec unio hypostatica sanctificabit, ut Quod.

RESPONDENT 1. aliqui apud eundem Lugo. Unionem hypostaticam, magis & excellentius perficere humanitatem, quam gratia habitualis, proindeque debet magis sanctificare, quam sanctificet unio ad gratiam habitualem.

CONTRA est. Tum quia ex excellentia en-

tatis non debet pensari, an aliud formaliter sanctificet? non implicat enim, dari perfectiori rem specie supernaturalem entitatem, quam sit gratia; & tamen non habere vim sanctificandi. Ergo ex eo, quod unio hypostatica sit excellentior, quam gratia, non sequitur, quod sanctificet. Tum quia, etiam hac excellentia posita, sufficit ut illi competat sanctitas ut Quod, via seu medii: non autem sanctitas ut Quod. Tum quia quæcunque ratio ostendit, quod ab unione hypostatica sanctificetur humanitas, eadem probabit, ut advertit Lugo, quod unitio, sive actio productiva unionis hypostaticæ sanctificet; nam etiam hæc repugnat essentialiter cum peccato, est principium suo modo complacentia divinæ, & operationum sanctarum.

RESPONDET 2. Aldrete. Unio ad gratiam habitualis non est participatio naturæ divinæ, sed unio ad participationem; at verò unio hypostatica est, secundum se, participatio naturæ divinæ: quia est immediata conjunctio cum Deo; neque mediat aliquid realiter distinctum, quod dicatur participatio naturæ divinæ. Adit, quod unio gratiæ habitualis, non conjungat humanitatem immediate cum Deo, per assimilationem; hæc enim competit gratiæ: neque physicè conjungit cum Deo ipso; conjungit autem unio hypostatica.

CONTRA. Tum quia non est ratio, cur unio hypostatica non sit participatio naturæ divinæ, tantam ut Quod? & cur conjunctio illa physica cum Deo, non sit conjunctio non nisi ut Quod? adeoque & sanctificatio ut Quod. Tum quia redit argumentum. Licet unio gratiæ habitualis sit immediata conjunctio, cum eo, quod est participatio naturæ divinæ, nihilque inter illam mediet, neque tamen sanctificat ut Quod, illam participationem conjungendo; ergo neque sanctificabit unio hypostatica, licet conjungat cum Deo, & licet inter illam & Deum nihil mediet. Ruris, unio gratiæ habitualis non conjungit cum Deo, per assimilationem: Ergo nec unio hypostatica. Item, unio physica cum eo, quod est participatio naturæ divinæ, non sanctificat ut Quod; ergo nec unio physica conjungens cum Deo, sanctificabit ut Quod. Tum quia, nullum est fundamentum istius asserti: præcipue quia, licet unio hypostatica immediate, per nos, participet personam divinam physicè, non repugnat tamen, ut tale participativum sanctificet, sed ad maximum non nisi ut Quod. Quare ergo restabit, cur debet sanctificare ut Quod?

RESPONDET 3. Amicus, negando, quod etiam unio ad gratiam non sanctificet; cum non sola gratia sanctificet simpliciter, licet sola sanctificet ut Quod.

CONTRA: Tum quia, si per sanctificare simpliciter accipiat concretum sanctificatum, ex sanctificativo ut Quod, & ut Quod, sic in dubio

dubie sanctificat etiam unio ad gratiam; sed id concedendum erit etiam actioni productivæ illius unionis, & illius gratiæ, quam nemo dicit sanctificare, sed solum producere sanctificatum. Et si per Amicum illa unio non sanctificat ut *Quod*, nec sanctificabit ut *Quod* unio hypostatica. Tum quia in aliis materia, quem effectum præstant formæ naturales, eundem præstat unio, non nisi ut *Quod*, medium, & via; ergo etiam, quem effectum præstat persona divina, eundem non potest præstat unio hypostatica minus principaliter, sed solum præstabit, ut *Quod*, ut medium, ut via. Antecedens probatur. Unio non est forma etiam minus principalis vivendi, denigrandi, & sic de aliis: ergo verum est antecedens. Tum quia unio illa hypostatica (ut de minori discurratur) vel confert sanctitatem creatam, vel increatam? non increatam: quia ipsa est creatæ; non etiam creatam; quia vel illam confert per se, vel per aliud: si per aliud: id aliter explicari commode non poterit, nisi quod conferat illam ratione personæ, quam unit. Non etiam per se: quia illa non nisi per se sanctificant, à quibus, si vim sanctificandi auferas, non manebit idem essentialiter; sicut si gratiæ vim sanctificandi auferas, non erit gratia sanctificans: item, illud per se est principium ratiocinandi, à quo, si vim ratiocinandi auferas, jam non erit anima humana; ablatæ autem vi sanctificandi unioni, manebit eadem entitas, adhuc enim nec et sanctificatum sanctificabili. Per hoc tamen non nego, possibilem esse modalitatem, in Principiis modalistarum, & sanctificativam & unitivam; sed quod præsens etiam modalitas sit talis, nullum fundamentum est in autoritate Sacra.

DIC 1. cum Amico. Patres non raro ipsi unioni tribuunt rationem sanctificandi.

RESPONDE TUR. Patres tribuisse vim sanctificandi unioni, qualem agnoverunt; non agnoverunt autem ullam intermedium, sed tantum naturam prout terminatam, & personam prout terminantem. Vel certè, ut dicit Vazquez, nihil plus voluerunt; quæcum, quod humanitas sit sanctificata à Deitate conjuncta humanitati, hoc autem illum immiterò dixisse, Amicus non probat. Denique, accipi id potest de sanctificatione ut *Quo*, non ut *Quod*. Cum quia interpretatione accipientur adhuc verba Patrum, ut sonant; quia, quod est nemine cogitante ut *Quo*, quidquid de illo dicitur, dicitur de ut *Quo*; cum ergo unio sit ratio ut *Quo*: sanctificatio de illa dicta, erit sanctificatio ut *Quo*.

DIC 2. cum eodem. Unio hypostatica, etiam ut modus creatus, distinctus à persona Verbi, participat inchoativè & ut *Quo*, sanctitatem: pugnat cum omni peccato: &c. ergo sanctificat.

RESPONDE TUR. Si id procedat de sanctitate ut *Quo*, concedetur totum. Addo, hæc o-

mnia convenire posse, suo modo, actioni, quæ producit illam unionem.

DIC 3. cum eodem. Unio hypostatica, ita se habet ad sanctificandam humanitatem, sicut visio Dei ad animam beandam; sed visio Dei habet se ad animam beandam ut ratio formalis: ergo & unio. Major probatur. Quia sicut visio est, quæ, ut viæ intentionali, communicatur beato objectum beatificum; ita unio hypostatica est ratio, quæ, ut physicæ viæ, communicatur humanitati persona.

RESPONDE TUR. Negando minorem. Quia nihil creatum beare nos potest, tanquam forma beandi; cum ergo visio illa sit quid creatum, beare nos non potest tanquam forma: sed non nisi tanquam medium, conjungens nobis formam beantem, hoc est, ipsum Deum. Deinde, illa visio non potest habere rationem formæ, nos ultimò beantibus; ergo habet rationem formæ non ultimò beantibus; adeoque non habet rationem beantibus: quia beatitudine est ultima & completa felicitas. Disparitas etiam dari potest, quia visio objectum increatum transfert in se, illudque intentionaliter representat: vi cuius representationis, & similitudinis cum objecto, potest imitari conditionem beatificativæ objecto debitam; jam autem unio, nec est physica, nec intentionalis similitudo personæ sanctæ; hinc sit, ut non habeat derivatam illam in se perfectionem, vi cuius, quæ talis, formaliter sanctificet.

DIC 4. cum Aldrete. Perfectius conjungitur humanitas cum divina natura, per unionem hypostaticam, quæcum per gratiam habitualis; nam perfectiori modo, per talem unionem participatur natura divina, nempe per immediatam conjunctionem, physicam & realem, ad naturam divinam, vel personalitatem; gratia autem habitualis participat naturam divinam, per assimilationem.

RESPONDE TUR. Perfectius ut *Quo*, uniri humanitatem divinæ naturæ per unionem hypostaticam: cum sit essentialiter alligativa personæ divinæ; sed non conjungit perfectius ut *Quod*: cum hoc illi, nec natura illius vindicet, nec asserat auctoritas.

INSTANT idem 1. Ratione unionis formaliter debetur Christo, ex S. Thoma, cultus hyperdulie; ergo & debetur humanitati carentia peccati, & principium supernaturale honestè agendi.

RESPONDE TUR. Cum ei, quod est essentialis alligatio personæ divinæ, necessariò innectatur ratio entis singulariter excellentis, cum in illa ipsa ratione ut *Quo*, sit ens excellens, ideo, non immiterò, etiam ratione ejus præcise, poterit ei tribui cultus hyperdulie; jam autem ipsa essentialia illius alligationis non exigit hoc, ut illa, ut *Quod*, expellat peccatum, vel affterat principium operandi honestè; imò id esset illi non propor-

proportionatum: ratione enim ut *Quo*, si concedatur sanctificatio, proportionatior erit sanctificatio ut *Quo*.

INSTANT 2. Dubium esse non potest, perfectius possideri divinitatem, per unionem hypostaticam, quam per gratiam habitualem; nam illa est melior possessio alicujus boni, quæ facit, ut tale bonum reddat meliorem naturam possidentem: per divinitatem autem maximè redditur humanitas amabilis.

RESPONDETUR. Possideri unione hypostaticâ perfectius Deum; sed tanquam per rationem ut *Quo*, non autem per ut *Quod*; redditque ut *Quo* naturam humanam possidentem meliorem; sed non ut *Quod*.

INSTANT 3. Possessio melioris boni, semper, cæteris paribus, est perfectior: Ergo & major possessio, si cætera sint paria, erit perfectior; sed possessio divinitatis per unionem hypostaticam, est major: Ergo.

RESPONDETUR. Per unionem hypostaticam, haberi ut *Quo*, majorem possessionem divinitatis, sed non ut *Quod*; cum tamen ipsa gratia habitualis sit possessio ut *Quod*: cum ejus entitas sit, esse ut *Quod*, participationem ipsam naturæ divinæ in se.

DICES 5. cum eodem. Unio hypostatica, ratione sui formaliter opponitur cum peccato, perfectius enim possidet sumum bonum, quam visio beata, quæ tamen expellit peccatum; Ergo unio est forma sanctificans.

RESPONDETUR. Quod unio hypostatica perfectius, ut *Quo*, opponat se peccato, & possideat Deum; sed non tanquam ratio ut *Quod*: quod forte etiam non convenit visioni.

DICES 6. cum eodem. Unio hypostatica est longè majoris perfectionis, quam gratia habitualis; & tamen difficile appetit, formam sanctificantem superari à forma non sanctificantem; nam forma sanctificans reddit dignum amicitiam Dei: quod non præstat forma non sanctificans.

RESPONDETUR. Unionem hypostaticam, tanquam rationem *Quo*, esse perfectiorem; consequenter ut *Quo* etiam sanctificare. Deinde, quæ sunt ex diversa serie, possunt se superare, & superari; & ita substantia in ratione entis, melior est præ gratia, quæ est accidentis: licet à gratia superaret ordine; multæque aliae instantiæ ostendunt, quod id possit fieri; & suadet argumentum negativum, *Non repugnat*.

DICES 7. A Paribus Incarnationis mystrium exaltatur tanquam excellens divinus effectus; ubi non commendatur personalitas Verbi, quia hæc non est effectus divinæ omnipotencie. Unde etiam ab Augustino, appellatur hæc unio, summa gratia, dicit item Bernardus, quod hæc unitas præcellat cunctis aliis, præter unitatem Trinitatis.

RESPONDETUR. Concedo, commendari unionem hypostaticam, tanquam excellente effectum; sed nego, quod hoc titulo debeat esse jam sanctificativa, ut *Quod*. Rursus, donum, & gratia coincidunt; hinc si unio hypostatica est donum gratuitum datum humanitati, erit etiam gratia: sed nego, quod gratia, sumpta simpliciter pro dono, coincidat cum sanctitate. Bernardus solum dicit, unionem hypostaticam, esse reliquis unitatibus admirabiliorem, quia unum illud personale, primò ineffabile est post Trinitatem; imò si ex hac unitate argendum esset, probabitur, unione hypostatica non sanctificari humanitatem: quia nec unitate Trinitatis formaliter sanctificari potest.

INSTANT 1. idem. Unio hypostatica, essentia liter postulat magis perfici intrinsecè, per sanctitatem incretam; hæc autem exigentia est perfectior, quam gratia habitualis.

RESPONDETUR. Illa exigentia est ut *Quo*: consequenter non fundabit rationem sanctificantis ut *Quod*; titulus etiam perfectionis, ut *Quod*, non fundatur vis sanctificativa.

INSTANT 2. Bernal apud eundem. Unio hypostatica producit gratiam habitualem physicè; vel saltem ratione illius debetur Christo gratia.

RESPONDETUR. Negando antecedens. Eo etiam concesso, nihil sequitur: quia, si actio productiva gratiæ non sanctificat ut *Quod*, cur unio productiva gratiæ, sanctificabit ut *Quod*? nec debent causæ & quævocæ præstare hoc formaliter, quod suis effectus. Debetur autem gratia ratione unionis, tanquam exigentis ut *Quo*; sed inde non sequitur, quod sanctificetur ab illa exigentia formaliter, sed tanquam ab exigentio sanctitatis.

INSTANT 3. Bernal. Ratione unionis debetur Christo cultus supremus hyperduliaz: hic autem titulus non debetur nisi titulo sanctitatis.

RESPONDETUR. Sufficit unioni debetur titulus sanctitatis, ut *Quo*.

Punctum Difficultatis 3.

An Persona divina, prout condistincta à natura divina, sanctificet formaliter?

ASSERO 1. Personam divinam, prout distinctam à natura divina, sanctificare formaliter, non rectè ex eo præcisè deducitur, quia est idem realiter cum divinitate.

RATIO: quia licet illa persona, prout condistincta à natura virtualiter, nihilominus eam realiter involvat: licet item virtualis alietas sit cum identitate reali: nihilominus, non potest præcisè exinde deduci, quod sanctificet formaliter in sensu reali; quia etiam non potest reduci, quod personalitas in sensu reali communiceatur, communicatâ naturâ.

DICES

DICES 1. cum Lugo, disp. 2. Scđ. 4. num. 68, quod scilicet una perfectio prout condistincta virtualiter ab alia, continet illam virtualiter, quatenus postulat cum ea identificari; sic & personalitas virtualiter continet naturam, in quantum perit cum illa identificari.

RESPONDETUR. Petere identificationem, non facit, ut in sensu reali competit id petitivo, quod competit ei, cum quo petit identificari; nam personalitas divina petit identificari cum eo, quod communicatur, non tamen ipsa in sensu reali communicatur. Haec intelligi & defensio debent, ex dictis repetito, circa distinctionem virtualis, in ordine ad praedicata physica.

DICES 2. Virtualitas illa non obest, quomodo nulla persona sit Deus nemine cogitante; ergo non obest, quomodo sit sancta.

RESPONDETUR. Indubie nemine cogitante est sancta; sed inde non sequitur, quod praecisa ex eo, quod sit realiter sancta, possit habere rationem sanctificantis; quia etiam persona, est idem realiter cum eo, quod communicatur, tamen, etiam in sensu reali, non communicatur.

DICES 3. Quamvis, in praedicato, *Communicatur, non communicatur*, & aliis similibus, intercedat virtualitas, potest tamen non intercedere in praedicato *Sancti, & Divini*; ergo sanctificatio non est titulus identificationis realis.

RESPONDETUR. Non titulus identificationis, sed titulus indistinctionis virtualis, à praedicato *Sancti*.

An autem possit personalitas divina, non distinguere virtualiter, ab aliquibus praedicatis natura divina, indistinctis virtualiter ab ipsa natura de hoc dictum alibi. Posset hoc negari: quia hoc ipso daretur distinctio virtualis, inter illas ipsas virtualitates in Deo, quasdam distinctas à personalitatibus; & quasdam non distinctas; nam aliquibus ex illis in sensu reali conveniret id, quod convenit personis: aliquibus vero non conveniret; hoc autem est multiplicare virtualitates, sine necessitate. *Pro sequentibus assertis*

NOTANDUM est. Eandem personam Verbi condistinctam virtualiter à natura divina, etiam prout ita condistincta est, dupliciter sumi posse. Primo prout divina personalitas est. Secundo prout simpliciter personalitas, abstractio ab illa & praecindendo, etiam formalitatem divinæ, & cuiuscumque aliis formalitatis. *Hoc notato*

ASSERO 2. Personam Verbi etiam condistinctam virtualiter à natura, si sumatur prout persona divina est, adhuc sanctificare humanitatem formaliter.

RATIO 1. asserti est. Quia ita sumpta, adhuc dicit divinum esse; si ita sumpta, dicit divinum esse: ergo humanitas, sub hac formalitate terminata, habet divinum esse; ergo habet & sanctitatem;

tem; nam habere sanctitatem, in præsenti, non plus importat, quam habere esse divinum.

RATIO 2. Quia personalitas sic sumpta adhuc habet tria illa requisita ad sanctitatem, supra enumerata.

RATIO 3. Quia sub quacunque formalitate, ipsam deitatem dices sanctificare, sub eadem proportionaliter dicam, etiam personam, quam divinam, sanctificare; Ergo si illa sanctificat, etiam persona divina sanctificabit.

ASSERO 3. Personam Verbi, condistinctam virtualiter à natura, si sumatur prout divina est, sed abstractè à formalitate Deitatis, non sanctificare formaliter.

RATIO 1. asserti est: quia & sanctificaret, & non sanctificaret. Sanctificaret ut supponitur: non sanctificaret autem, quia & diceret esse divinum, & non diceret: non diceret, quia supponitur praecisa esse à divinitate; diceret autem, quia omnis sanctificatio importat esse divinum, unde praecisa personalitas, nec rationem finitam, nec rationem infinitam dicit, ut visum in 1. par.

RATIO 2. Quia formalitas sanctitatis, & formalitas personalitatis, non sunt eadem, differunt enim definitionibus; ergo cum consideratur aliquid secundum rationem personæ, non consideratur secundum rationem sanctitatis; Ergo sub illa ratione, sub qua consideratur in ratione personæ, non potest concipi, tanquam principium sanctitatis; Ergo nec esse formale principium sanctitatis: cum per principium formale sanctitatis, pro nunc, non plus intelligatur, quam esse aliquid conceptibile, tanquam formam sanctificantem.

RATIO 3. Homo, spectatus secundum solam animalitatem, & prout abstractus à rationalitate, non est formaliter principium ratiocinandi; alias animal abstractum, & secundum se spectatum, ratiocinaretur: quod suppono ex Metaphysica, & Logica, falsum esse; ergo & persona Verbi, spectata secundum solam rationem personæ, & non secundum rationem divinæ, non potest esse ratio formalis sanctificandi. Probatur consequentia paritate rationis: cō quod formalitas ratiocinii, à formalitate animandi, diversa sit, sicut etiam diversa est formalitas sanctitatis, & diversa formaliter ratio personæ.

CONFIRMATUR. Demus, per impossibile, personam Verbi reddi sanctam distincta realiter sanctitate, annullatur illa sanctitas, non erit jam physicè & realiter sancta persona Verbi: Ergo etiam, cum, ratione præscinditur ab illa esse divinum, ratione nostra non erit divina; Ergo nec sancta, cum sanctitas, divino esse sit definita. Ergo ulterius nec sanctitatem ratione nostræ tribuere poterit, quam talis. Contra hoc tertium assertum, quod objici posset, solvi debet ex materia metaphysica & logica de Praefacio-

MILOP
OWSKI
3.6.4.
VI
5

cisionibus. Secundum assertum habet h̄ic propriae suas difficultates.

DICES 1. Non apparet, quā persona prout condistincta à divinitate, dicat rationem divinæ?

RESPONDETUR. Quando accipitur persona divina, & tamen prout condistincta à divinitate, sumitur tunc ex eo, quia ipsa virtualitas illius personæ, in suis intrinsecis, habet inclusam rationem divinæ; vi cuius, petit esse persona, divinam naturam per identitatem terminans; ita ut intuendo illam virtualitatem, in ipsis illius intrinsecis prædicatis, eluceat ratio personæ non humanæ, nec ratio suppositi cujuscunque, sed ex essentia sua terminativi, per identitatem, non nisi naturæ divinæ; & hoc facit involvi in illa ipsa persona rationem divinæ, adeoque sanctificativi. Unde competit illis personis esse divinum, non sumptū pro Deitate, sic enim deberent dari tres Dii relativi; sed sumptum prudicente ordinem ad Deitatem.

INSTABIS. Illæ personæ dicunt etiam exigentiam ad identificati infinitudini divinæ, & tamen non datur in illis esse infinitum personale: ergo nec dabitur esse divinum.

RESPONDETUR. Sicut datur esse divinum personale, derivatū ab esse Deitatis in obliquo, non vero à Deitate: unde non dantur per nos tres Deitates relativæ: ita concedi potest, dari esse infinitum personis, derivatum ab eo, quod personalitates illæ sint debitæ naturæ infinitæ: adeoque sint, ut ita dicam, non Nominativæ, sed in obliquo infinitæ: hoc est, infinitæ naturæ debitæ, dicentesque ordinem ad identificari infinita naturæ. Rursus potentia identificari infinitudini personis, est potentia identificari naturæ, quæ dicit infinitudinem; non est autem potentia inclusa in ipsam personam: quia persona, ex conditione personæ, naturam petit, non autem ea, quæ per se quā talia non sunt personalia, qualis est infinitas; consequenter nec in illa potentia, fundabitur infinitas: sed illa tenebit se à parte naturæ præcisè: datur autem potentia in persona divina, ut sit naturæ divinæ, adeoque ut sit divina. Denique esse divinum rectè salvatur, ex solo petere identificari divinæ naturæ: quia esse deitatis, licet aliquid non sit Deitas virtualiter, esse inquam Deitatis salvat esse divinum; consequenter competit personis esse divinum; jam autem esse infinitum non salvatur præcisè, per petere esse infiniti, consequenter hæc potentia in personis, non salvabit esse infinitum carundem.

DICES 2. ex Lugo. Personalitas Verbi, prout distinguitur virtualiter à natura divina, non sanctificat formaliter ipsum Verbum; ergo prout sic, non poterit formaliter sanctificare naturam humanam. Quod enim in se non est sanctitas, non potest sanctificare humanitatem.

Antecedens probatur. Ab illo sanctificatur formaliter Verbum, à quo habet formaliter priam radicem beatitudinis, nam sicut in nobis sola gratia habitualis est radix visionis & beatitudinis, & non alia: ita Deus dicitur sanctus à sola sua natura divina, quæ est prima radix beatitudinis illius.

RESPONDET 1. Lugo. Propter hoc argumentum, probabile sibi videri, non dari propriæ tres sanctitatis relativas, sed unam essentialē communem & absolutam. Et quamvis admittantur perfectiones relativas, non tamen tres beatitudines, vel sanctitatis: hæc enim omnia sunt absoluta, nec multiplicantur in relationibus. Addit tamen, licet personalitas non possit esse ipsi Verbo prima radix beatitudinis, potest tamen esse talis radix, unita naturæ humanae: quia ita perficit illam, ut communicetur ei, titulo hoc, hæreditas æternæ beatitudinis; licet enim hanc hæreditatem accipiat, etiam intuitu naturæ divinæ sibi communicatae: accipit tamen in super eam intuitu personalitatis: à qua non minus redditur amabilis immediate, quam redditur amabilis mediata à natura. Nec obest, quod respectu ipsius Verbi non sit personalitas prima radix: eadem enim forma potest esse sanctitas respectu unius subjecti, & non respectu alterius, propter diversam capacitatem. *Hac responso*

NON SATISFACIT 1. Negabunt enim oppositi, vi personalitatis communicari à Deo hæreditatem beatam humanitati, supposito quod negent sanctificari formaliter humanitatem, à persona Verbi.

NON SATISFACIT 2. Quia illud, quod formaliter non habet, non potest alteri dare titulum conjunctionis & unionis. Tum quia nemo dat quod non habet. Tum quia si sanctificare non plus dicit, quam subjectum capax, formam sanctitatis, & unionem; si ergo aliquid non sit forma, sanctificans in se, quā unione redetur forma sanctificans? Tum quia si animationalis, de se non esset rationalis, solā conjunctione, non posset reddi rationalis, & dans rationalitatem toti: Ergo & persona, solā conjunctione, non potest reddi radix beatitudinis, & forma sanctitatis.

NON SATISFACIT 3. Quia quamvis possit idem respectu unius subjecti esse forma sanctificans, & respectu aliūs subjecti non sanctificans, id tamen procedit ex suppositione incapacitatis subjecti; sed Verbum est subjectum capax sanctitatis: & cur non etiam dande titulo personæ, si ipsa dicatur in se esse sancta?

ADDO, quamvis aliquid, in genere causæ efficientis, facit conjunctionem id, quod non facit separatim; ut cum unus carbo cum alio liquat aurum; nihilominus ut aliquid ex conjunctione cum alio præstare possit id formaliter, quod forma-

formaliter sibi ipso non est, id omnino impossibile est: quia enim, esse aliquid formaliter alteri tale, est esse per suam entitatem alteri tale: si in se ipso non est tale, quomodo per suam entitatem alteri erit tale? consequenter, quomodo effectum formalem suum tribuet?

RESPONDET 2. Amicus, & docet, personalitatem Verbi communicare naturam humanae sanctitatem participatam à natura divina, ut à primaradice; est tamen respectu humanitatis ipsa persona, prima radix: ad eum modum, quo gratia dicitur prima, quæ aliam in subjecto non supponit; quæ fuisse secunda, si aliam in subjecto supposuisset. *Hec responso*

NON SATIS FACIT. Tum quia quæro, an ipsa persona sit prima radix, vel non? si est: ergo datur triplex radix, secundum triplicatatem personarum. Si autem non est: quomodo alteri, ut dictum immediate, erit prima radix beatitudinis? Tum quia quæro, an personalitas Verbi, quæ talis, sit radix beatitudinis, & quæ talis sancta? si non: ergo non habetur fundamentum, quod sanctificet; si sic: cur non etiam sanctificabit ipsammet personam divinam? Tum quia, si ita se habet persona ad sanctificandum Verbum, quemadmodum gratia, comparata ad aliam gratiam: sicut homo sanctificatur etiam secundum gratiam, ita & Verbum sanctificabit personalitate. Deinde, quamvis esse primum, & esse secundum, si non nisi secundum subiectum spectentur, salvari possint; id tamen non est universaliter verum. Nam si humanitati, jam informatæ prius gratiæ habituali, accederet unio hypostatica, indubie per oppositos, natura divina esset illi prima radix sanctitatis, antecedentiaque illa prioris gratiæ non faceret, quominus in suo genere esset natura divina prima radix; cur ergo etiam non erit ipsa persona, in suo genere, prima radix sanctificandi, etiam Verbo?

RESPONDETUR 3. Verbum duplíciter sanctificari intelligitur, idque etiam in se ipso. Primum per aliquid simpliciter primum & præsuppositum: & hæc sanctitas habetur à natura, ad sicut sumptam sanctitatem pertinet, esse primam simpliciter radicem beatitudinis. Deinde potest intelligi, quod sanctificetur per modum ultimæ completivi, in sua tamen ratione primi & divini; & sic sanctificare, spectabit ad ipsam personam: quæ etiam est prima radix beatitudinis, sub ratione ultimæ completivi, idque per virtualitatem aliquam divinam; ex quo etiam colligitur, quod eodem modo sanctificare possit humanitatem, illamet personalitatem divinam.

INSTABIS 1. Sequitur exinde, quod sint tres sanctitatem relativæ.

RESPONDERI posset. Sicut cùm dico, animalialis est anima humana: corpus sic or-

ganisatum est corpus humanum: non sequitur inde, quod sint plura esse humana; sic nec sequitur, quod sint plura esse divina, quamvis dicam Patrem esse personam divinam, itemque alias personas esse divinas. Et sicut esse hominis, dicit esse completum, adeoque hoc ipso, quia v. g. anima non est esse completum, non est homo, sed aliquid hominis; sic etiam, quia esse divinum applicatum personæ est incompletum, seu non importans in sua virtualitate naturam; sit, ut hoc ipso dicatur esse non nisi aliquid deitatis, aliquid sanctitatis, hoc est terminus ejusdem. Dici etiam posset, dari tres sanctitatem relativas, sicut dantur tres perfectiones relativæ. Quare autem exinde non sequatur, dari tres Deos relativos, dictum in 1. parte. Et certè, triplex illud esse divinum, non aliud est, ut dictum, quæ tres personæ, exigentes identificari uni deitati; tales autem exigentia, potius fundant unitatem Dei; ad eum modum, quo ly Humana, dictum de anima, & de substantia corpore, non fundat plures homines relativos.

INSTABIS 2. Ergo & dabuntur tres omnipotentiæ relativæ; nec poterit dari regula taxandi, quænam multiplicentur, & quæ non multiplicentur?

RESPONDE TUR. Regulam hanc esse impressam authoritatem sacram, quæ admittit tres adorandos: consequenter inferri potest, dari tres sanctitatem relativas. Dari autem tria adoranda in Trinitate, docet Nycaenum II. quod approbat Tharaſſii professionem. Secundum inquit, singularitatem personarum, tria adoranda. Et Athanalius, Trisagion tribus personis aptari dicit: quod inquit, preter Trinitatem nefas sit quemque ipsis modi honoribus affici. Secundum taxativum est. Ea necesse est multiplicari in Trinitate, quæ nisi intelligentur multiplicari, erunt personæ illæ nihil; unde debent admitti tres perfectiones relativæ. Ea item, quibus non multiplicatis, personæ divinæ non erunt constitutæ in ratione Personæ divinæ quæ talis formaliter: non essent autem constitutæ in ratione personæ divinæ, & non intelligerentur petentes identificari deitati; adeoque si non essent divinæ completivæ, consequenter, si non essent hoc sensu sanctæ. Potest autem intelligi persona divina, licet ponatur non nisi omnipotens, vel immensa per essentiam, ponereque, quod persona quæ talis, v. g. Verbi, petat identificari naturam divinæ, non est transferre prædicata deitatis in personam; transferrentur autem, si poneretur personalis omnipotentia, vel immensitas. Quæ omnia in hoc resolvuntur. Ea sunt multiplicanda in Trinitate, quæ nisi multiplicentur in Trinitate, non erit Trinitas, quæ tamen multiplicationem involvit; non esset autem Trinitas, si personæ in se essent nihil, vel dicendo oppositionem nihilo, si non dicerent exigentiam ad identificari naturam divinæ; hoc ipso enim non essent illæ per-

* q. fona

sonæ divinæ, adeoque nec constitutiva Trinitatis; ex quo duo sequuntur jam præacta, quod persona & dicant perfectionem, & habeant virtuale esse divinum explicatum, adeoque sanctificativum; Non multiplicatæ autem omnipotentiæ &c. ad huc stabit Trinitas, consequenter, nulla omnipotentiæ multiplicandæ necessitas.

INSTABIS 3. Persona divina jam supponit communicatam primam radicem sanctitatis humanitatis, nempe ipsam Deitatem; ergo ipsa non potest esse prima radix.

RESPONDETUR. Potius natura præsupponit sanctitatem communicatam à persona, quia persona immediatè unitur, natura autem mediata; non tamen se impedit ad invicem ad sanctificandum: quia illa sanctitas alia ratione reperitur in natura, nempe tanquam in primo præsupposito; & aliter in persona, tanquam ultimò completiva.

Hæc Responsio 3. fulcitur auctoritate Luponis, qui dicit; Personalitas licet non sit formaliter natura, est tamen formaliter entitas divina, cuius participatio tribuit ius ad beatitudinem, sicut participatio naturæ divinæ.

DICES 3. Sanctitas formalis stat in esse Filii Dei, seu in participatione naturæ divinæ; hinc gratia justificans est sanctitas formalis, quæ constituit creaturam in esse Filium Dei, estque participatio naturæ divinæ; sed persona Verbi, prout conditincta à natura, non est ulla modo natura divina; ergo persona prout conditincta non sanctificat.

RESPONDETUR. Condistinguendos esse hos terminos; aliud enim est formaliter, esse Filium Dei; aliud esse participem naturæ divinæ; aliud esse participem esse divini. Si dicas, quod sanctitas sit forma constituens in esse Filii Dei: debebis moderari doctrinam; nam ipsa natura divina, persona item Patris & Spiritus Sancti, non haberent sanctitatem, quia nulli ex his competit esse Filium Dei; licet verum sit, per aliquam sanctitatem, hoc est, per gratiam datum puræ creaturæ, fieri nos filios Dei. Si autem nomine sanctitatis, intelligas participationem naturæ divinæ: sic sanctitas conveniet omnibus tribus personis, propter identitatem cum natura divina; sed excludes jam sanctitatem omnem personalem, cuius afferenda allatum est fundamentum. Denique sanctitas accipi potest, pro esse divino: & hæc ratio est communis sanctitatis: nam & esse Filium Dei, sive naturalem, sive adoptivum, est habere esse divinum; competit item participationi naturæ divinæ; & sub hac formalitate esse divini, competit etiam personæ, sanctificabitque persona humanitatem. In forma aptatur solutio; Sanctitas formalis, stat in participatione natu-

ræ divinæ, secundum suam rationem communem spectata. Nego; licet id habeat, secundum rationes particulares spectata; consequenter persona non sanctificabit sub hac formalitate sanctitatis, sed non nisi sub formalitate esse divini. Quod autem sanctitatis nomine veniat Este divinum, favet præter dicta Catechismus Pii V. qui appellat gratiam *qualitatem divinam*; & Cyrilus lib. 4. in Joannem qui eam appellat *formam divinam*.

DICES 4. Si personalitas divina sanctificat, ergo & persona creata sanctificabit; nam si participatio creata divinæ naturæ sanctificat, etiam participatio personæ divinæ sanctificabit.

RESPONDETUR. Hoc argumentum probare multum; quia probat etiam per esse natura humanae sanctificari hominem, quia est participatio naturæ divinæ natura humana: sicut ergo in participatione naturæ divinæ, datur participatio in ratione naturæ, quæ non sit specialis, adeoque nec sanctificativa; ita potest dari participatio personæ divinæ non specialis, adeoque non sanctificativa.

DICES 5. Non sanctificat omnipotentia: ergo nec persona divina. Quod ipsum sic alter proponit. Non rectè dicitur, ex eo sanctificare omnipotentiam, & esse quid divinum, quia dicit ordinem, ut sit non nisi Dei; ergo nec ex eo dicitur sanctificare personam, & esse divinum quid, quia dicit ordinem, ut sit non nisi terminativa Deitatis per identitatem.

RESPONDETUR. Cum omnipotentia non possit uniri humanitati per se, unione fundante communicationem idiomatum, hinc nec concipiatur sanctificans; cæterum propter identitatem realem, & indistinctionem virtualiæ naturæ divinae, sanctificabit, licet non sub conceptu omnipotentia.

Quod attinet ad illud secundum, dici potest; Ordo, quem dicit omnipotentia, ut sit non nisi Dei, est ordo non ratione alicujus virtualitatis, quæ sit in ordine ad prædicta physica, sed est ordo ex modo concipiendi: si est ordo ex modo solo concipiendi, hoc ipso non habet jam rationem divinæ, aliam virtualiter, ab ipsa natura; si non habet aliam virtualiter rationem divinæ, nec potest sanctificare aliæ sanctitatem, quam naturæ; competit autem personæ divinæ alia virtualitas, ordoque virtualis ad terminandam naturam divinam, per identitatem; consequenter competit alia virtualitas esse divini, adeoque sanctificativum virtuale.

INSTABIS. Non potest reddi humanitas æterna, immensa, æternitate, & immensitate Dei, ergo nec sancta sanctitate Dei. Ut solvatur instantia, perpendenda est hæc Thesis.

*Cur sanctificante sanctitate increata, Attribu-
ta tamen non tribuant suum effectum forma-
lem?*

RESPONDET 1. Amicus, disparitatem esse, quia humanitas, etiam abstractè in seipsa considerata, participat effectus formales sanctitatis, qui sunt, esse amabile supernaturaliter, principiare opera Deo grata, &c. jam autem humanitas abstractè in seipsa considerata, non participat effectus formales, aeternitatis, immensitatis, &c. Addit, effectus formales sanctitatis, esse morales, qui communicari possunt humanitati, etiam abstractè considerata; effectus autem formales immensitatis, aeternitatis, & reliquorum attributorum, sunt physici, qui communicari nequeunt humanitati, nisi humanitas ipsa constitutatur, in spatio, & tempore infinito.

CONTRA est 1. Quia ad hoc, ut dicatur aliquid posse participare à Deo natura humana, non debet attendi, an participet hos effectus, vel non, abstractè in seipsa spectata; nam cùm participet effectum existentia, sequetur quod possit existere existentia Verbi: ergo quantumvis non participaret effectus immensitatis humanitas, non ideo jam non poterit participare eandem rationem à Deo.

CONTRA 2. Quia natura prout abstractè in se spectata, participat effectus justitiae, misericordiae: ergo poterit in ordine ad hos substantialemente perfici, defacto que esse perfecta in Christo. Quod ipsum sicut ultius proponitur. Imperfetta substantia participatio, reddit capacem naturam substantiam perfectissimam divinam; Ergo etiam imperfeta a praesentia ad locabilitatem determinatam poterit reddere capacem naturam humanam, ad participandam praesentiam perfectissimam, quae est immensitas, vel ubiquitas Dei; & cùm defacto anima participet aeternitatem à parte post, poterit reddi aeternitate Dei à parte post. Nec obest, quod reddi non possit aeterna à parte ante: quia, quamvis natura humana non possit aseitate substantiae perfici, semper enim illa substantia, respectu humanitatis, est substantia Verbi, non à se homini, nec ejusdem propria; defacto tamen non obest hoc, quominus substantia substantia Verbi, natura humana; sic non obserit, quominus dicatur reddi aeterna aeternitate Verbi, quantumvis non possit reddi aeterna aeternitate ante.

CONTRA 3. Quia etiam esse sanctum, est quid physicum, fundatum in esse supernaturali nobis in fusio; & tamen hoc non obest, quominus reddatur natura humana substantialiter sancta: ergo nec obserit respectu aliorum attributorum. Deinde negatur, quod humanitas non nisi moraliter à Verbo sanctificetur, ut meminit Lugo, n. 50. Nam unio physica, forma physi-

cè sancta, non videtur, quo careat, ne reddat subiectum physicè sanctum? quæ omnia in humanitate reperiuntur.

RESPONDET 2. Esparza quæst. 27. Ubicatio & duratio, ex suo conceptu, sunt ultima determinatio durantis, & ubicati per ipsis; unde repugnat, ut aliquid informetur & determinetur duratione & immensitate divinæ, quæ formaliter tali, utque recipiat effectus formales utriusque, quin sit ubique & semper: ad hoc enim & non aliud illæ determinant; nec fieri potest, ut ratione earum existat aliquid, in hoc potius loco, quam alio, pro hoc potius tempore, quam pro illo. Ac proinde cui conferre non possunt, ut sit semper & ubiq; nihil prorsus illi conferre possunt; eo modo, quo ubicatio & duratio creata, nihil illi conferre possunt; cui non possunt conferre, ut sit, ubi, & quando, illæ sunt defacto, ex natura sua. Cùm ergo humanitas, ob suam essentiali limitationem, nec sit, nec esse possit ubique & semper; non est capax ullius effectus formalis proprii, immensitatis & aeternitatis divinæ. Eadem est ratio de aliis ejusmodi prædicatis: non tamen de sanctitate; cuius effectus formalis non est, ultimò determinare ad aliquid extrinsecum plus vel minus, sed solum, subiectum reddere objectum congruum divinæ dilectionis; id quod præstari magis potest respectu subiecti, cui magis communicatur: & minus respectu subiecti, cui minus communicatur; ideoque sanctitas divina, Deitatem & personalitatem divinas, quibus communicatur per identitatem, reddit infinitè diligibiles à Deo: humanitatem vero, cui finitè communicatur, finitè diligibilem. Cujus discriben penes magis & minus dari non potest, quoad præsentiam localem & tempus; quandoquidem fieri nequaquam potest, ut aliquid sit præsens aliqui tempori, vel loco, plus aut minus, quam aliud, sicut potest esse magis vel minus diligibile; et, quod ille effectus consistat in indivisibili, non vero hic.

CONTRA est 1. Tum quia ex eo, quod immensitas Dei, vel aeternitas, non possit communicare totum suum effectum, non sequitur, quod non possit ullum: sicut ex eo, quod non possit communicare elevationem omnipotentia ad ponendum quocunque, non sequitur, quod non possit elevare ad plura; & si hæc elevatio non consistit in indivisibili, cur consistet in indivisibili communicatio effectus immensitatis & durationis? Rursus, ex eo, quod aliquis non possit portare centum, non sequitur, quod portare non possit tria; ergo nec ex eo, quod non possit reddi ubique humanitas Christi, sequitur, quod non possit reddi præsens localiter hic. Præcipue autem, quia ipse Deus, vi illius, non redditur in actu secundo immensum occupans, sed non nisi habens has determinatas præsentias; cur ergo non poterit etiam has deter-

* q 2 minatas,

minatas, vi immensitatis, habere præsentias Christus, cum jure ad alia loca, si dentur?

CONTRA 2. Tum quia restarent hic aliqua probanda; nam ex eo, quod sanctitatis effectus, non sit determinatus ad aliquid extrinsecum, non sequitur, posse jam humanitatem sanctificari divinè; nam etiam existentia non determinata ad aliquid extrinsecum, & tamen nihil potest existere existentia divinā. Deinde si sanctificatur Christus sanctitate increata infinita, unde etiam merita illius dicuntur esse infiniti valoris, quomodo jam dicetur, quod à sanctitate increata reddatur finitè diligibilis?

CONTRA 3. Tum quia restaurari possunt omnes difficultates. Licet subsistentia, ex suo conceptu, sit ultima determinatio in ratione per se stantis, hoc non obstante, potest non propriā, sed alienā subsistentiā, hoc est divinā terminari humanitas Christi; ergo etiam quamvis ubicatio, & duratio, ex suo conceptu, sint ultima determinatio durantis & ubicati, poterit humanitas Christi ubicari & durare ubicatione & duratione divinā. Rursus, potest accipere effectum subsistentis natura humana, à persona divina; ergo & effectum existentis ubique & semper. Potest vi immensitatis determinari Deus, ut existat in hoc, qui non nisi datur, loco, nec exigere ut datur infinitus locus; ergo etiam potest determinare eadem immensitas, ut existat humanitas in hoc loco, nec exigere, ut existat aetū ubique. Imò si non repugnat, ut fiat subsistens subsistentiā Verbi, cur repugnabit, ut determinetur ad existendum ubique immensitate divinā, & conferre, ut sit semper & ubique potentia? Ubicatio & duratio creata possunt conferre, ut sit homo hic & nunc; ergo & immensitas aeternitasque divina, continens perfectionem ubicacionis & durationis creatæ, potest conferre nobiliō modo, ut sit hic & nunc: sicut confert subsistentia, ut sit subsistens subsistentiā Verbi. Non datur in creatura essentialis limitatio, ut non existat nisi subsistentiā creatā; Ergo nec dabatur essentialis limitatio, ut non sit ubique & semper. Potest dari plus deificatum per identitatem, & minus per unionem substancialē; ergo etiam potest dari minus, hoc est, per unionem, & magis, hoc est per identitatem, immensum, aeternum &c.

RESPONDENT 3. alii apud Rosmer. De facto Christus non est ubique, cùm transierit de loco in locum; si non est de facto ubique, nec potuit esse: cum forma unita subiecto capaci, non potuerit non communicare effectum suum formalem.

CONTRA est. Ubiquistæ dicenter, apparenter illum transisse de loco in locum: posito quod apparenter non transierit, dicetur ubicatum tamen divinā ubitate fuisse, vel potuisse esse, cùm potuerit sanctificari Deitate: transisse

autem de loco in locum, ratione ubitatis creatæ. Vel, dici posset. Sicut Christus habet propriam actionem, quam elicit, per communicationem tamen idiomatum, est illa actio infinita & divina: sic habuit proprias ubitates, quæ tamen, per communicationem idiomatum, erunt immensitæ.

Impugnat alter hanc responsionem Rosmer, & dicit, de hoc ipso quæri, cur non potuerit effeatus his immensitatis communicari? sed jam redita hujus ratio in responsione: quia de facto non est immensitas communicata, & consequenter melius inquireretur, cur de facto non sit communicata, sicut sanctitas de facto communicatur?

Quod autem alii recurrent ad hoc, quod effectum sanctum sit quid morale, & esse immensum sit quid physicum; id non convincit: nam imprimis physique sanctificatur humanitas Christi sanctitate divinā; redditque paritas, cur possit effectum hunc morale habere humanitas, & non effectum hunc physicum? Recursus etiam ad mediataū unionem non refert; quia media tē unitur Deitas, & tamen sanctificat humanitatem; reditque quæstio, cur immediatē non possit uniti immensitas? Quando autem alii dicunt, unionem ad immensitatem debere esse per essentiam: implicat autem aliquid creatum esse immensum per essentiam; id etiam non convincit; nam sicut unio ad subsistentiam non debet esse per essentiam, ita nec unio ad immensitatem.

RESPONDENT 4. alii apud eundem. Tria esse genera entitatis. Quædam enim sunt perfectiones alterius: quælia sunt accidentia & modi; alia sunt perfectiones sui simul: quæla sunt formæ substanciales; quæ quidem ordinantur ad subiectum, quod perficiunt, sed simul recipiunt aliquam perfectionem propriam, ad quam ordinantur, cùm sint pars entis completi. Alia rursus sunt, quæ habent esse unicè gratiæ sui: ut substancialē completæ; talia non possunt alteri tribuere effectum suum formalem: talis autem est immensitas, quæ nata est ubicare se ipsum, & non enī aliud à se.

CONTRA. Tum quia sanctitas divina non est talis perfectione, quæ sit nata habere esse unicè gratiæ sui, sed sanctificat etiam humanitatem: ergo idem dicendum de immensitate. Tum quia non apparet, quare modi & accidentia sunt perfectiones non nisi aliū, & formæ substanciales sunt perfectiones etiam sui: cùm etiam accidentia ordinantur ad totum accidentale, & in illo compleantur, adeoque perficiantur. Detur item taxa cognoscendi, quod nam ens sit gratiæ sui: ut ita cognoscatur, an immensitas sit gratiæ sui. Tum quia quamvis Deitas sit gratiæ sui, hoc non obstante, ipsa Deitas sanctificat humanitatem, ut infra dicetur; Ergo & immensitas, licet sit gratiæ sui, immensitabit humanitatem. Recur-

Recurrit Rosiner ad hoc, quod unio substantialis non possit dari, nisi inter naturam humana-
nam, & subsistentiam divinam, consequenter, ex humanitate & immensitate, non potuit esse
unum per se substantialie. Addit, quia unio vel
est accidentalis, vel substantialis? non sub-
stantialis: quia duæ naturæ illæ sunt completæ;
non accidentalis, quia hæc deberet advenire
primæ radici operationum; non adveniret au-
tem, quia ex utroque extremo, deberet fieri unum
compositum substantialie, & consequen-
ter prima radix. Sed neque id convincit; nam
imprimis potest fieri unum per se, ex complebili-
& completivo; jam autem humanitas, est
complebilis in ordine ad ubi: cur ergo non po-
terit compleri radice ubitatis divinæ, nempe
immensitate? Nego quod ex immensitate &
humanitate non possit fieri unum per se substantialie:
utrumque enim est substantialie mem-
brum, & datur incompletio in esse ubicabilis &
ubicantis. Unde recursus ad hoc quod illæ
naturæ sint completæ, in præsenti, ut sonat, non
tenet; nam non agitur de unione naturarum,
in quibus, quæ talibus, est completio, sed de
unione naturæ & immensitatis, seu ubitatis divi-
nae radicalis; & tamen in linea ubi, est incom-
pletio. Tum quia, ex Ubi modali accidentalis
& humanitate non sit unum substantialie, & ta-
men hoc non obstante. Ubi modale tribuit sub-
jecto rationem ubicati; ergo etiam, quamvis ex
immensitate, & humanitate non fiat unum sub-
stantialie, poterit immensitate divinæ, immensi-
tati humanitas.

RESPONDEAT 5. Aldrete. Et quidem.

DE AETERNITATE, sic discurrit: quia illa
unio ad aeternitatem, vi cuius deberet dici
durare humanitas aeternitate divinæ, illa, inquit,
unio, ex propria quidditate, deberet esse ab aeterno.
Quod implicat; nulla namque crea-
tura, ex propria essentia, potest durare aeternam
duratione; quia in ipsa productione creatæ enti-
tatis, fundatur Dei dominium, ut possit illam
redigere in nihilum.

CONTRA. Quia illa unio, ex propria sua
quidditate, non debuit esse aeterna; si enim unio
hypostatica ex propria sua entitate non est aeterna,
cur unio cum aeternitate aeterna debeat
esse? sufficit itaque ad salvandum Dei domi-
nium, quod illa unio auferibilis esset, licet quo-
usque non auferretur, non posset non durare,
quod etiam certum est de creatæ duratione, sup-
posito quod illa esset modus, & sicut, non ex
propria sua essentia, humanitas est Deus, sed per
unionem; ita nec foret per propriam essentiam
aeterna, sed per unionem.

INSTANT Aldrete. Humanitas Christi non
potest denominari, pro aliquo tempore deter-
minato, durans aeternitate Dei; quia non est ra-
tio, cur humanitas redderetur ab aeternitate,
existens in hoc potius tempore, quam alio: quia

aeternitas de se, omnia tempora complectitur,
nec potest determinare unio, ut forma det hunc
potius effectum formalem, quam alium, subje-
cto capaci de se utriusque; alias etiam posset da-
ri unio, quæ uniret sanctitatem substantialiem,
quæ illa denominet Sanctum: & alia, quæ mi-
nus sanctum, quam modò sit. Quæ omnia in
hoc resolvuntur. Quia effectus formalis, cuius
est subiectum capax, nequit communicari in
parte: quia rationes formales sunt indivisibiles;
sicut cognitio de tribus objectis, nequit repræ-
sentare unum objectum, non representatis aliis.

RESPONDEAT. Ut reddatur humanitas,
pro hoc potius tempore ab aeternitate durans,
facit cum illa aeternitate, posita potius nunc,
quam aliæ, unio. Aeternitas quidem comple-
ctitur de se omnia tempora, si supponitur omni
tempore unita; secus, si determinato. Et sicut
aeternitas Dei non facit Deum durare hodie pro-
heri, quia defunct connotata salvativa hodiæ,
aeternitatis hesternæ; ita, quia defunct connotata
salvativa, ut dicatur durare humanitas, non
solum dum est suppositio unionis, sed absolutè,
aeternitatis duratione: ideo non potest dici,
quod omni tempore, sed determinato, per illam
duret. Nec potest forma tribuere effectum
formalem hunc potius quam alium, si supponatur
unita, non solum nunc, sed & aliæ. Unde
humanitas non est capax subiectum, ut denomi-
netur durans, etiam ante suppositionem unionis
ad illam durationem. Et licet rationes formales
sint indivisibiles, supponunt tamen suarum
formarum unionem; quæ si non detur, pro quo
tempore non supponitur illius formæ unio, pro
illo nec potest supponi effectus formalis: pro-
inde, quia ab aeterno non supponitur unio aeternitatis,
ideo nec facit durare ab aeterno huma-
nitatem.

DE IMMENSITATE sic discurrit Aldrete.
Nihil creatum potest denominari existens ubi-
que. Probat id auctoritatibus, & rationem dat.
Quia Deus ex se petit superare universas crea-
turas, in peculiari perfectione, in qua resplendet
aliqua virtus, seu potentia, semotis cunctis im-
perfectionibus. Neque inquit, potest dici hu-
manitas existens in determinato aliquo loco per
immensitatem, ob dicta in simili de aeternitate;
& quia si ab immensitate haberet existentiam
potius in hoc loco, quam in alio, deberet ipsa unio
potius respicere hunc locum, quam alium:
proinde, occasione motus localis, deberet va-
riari unio hypostatica; sique unio hypostatica est
huic potius spatio affixa, ab ipsa potius, & non
ab immensitate, haberet humanitas existentiam
in hoc loco: quia immensitas, respectu humani-
tatis, est indifferens, cum illa determinet ad exi-
stendum in hoc loco, unio autem ipsa determi-
netur ad hunc locum, indifferetiamque exi-
stendi in hoc loco, non causat immensitas, sed

* q 3 propria

propria ubitas, & sicut non potest cogitari crea-
ta ubicatio, indifferens ad hoc vel illud spatum,
aut unio indifferens, ad hæc potius quam illa ex-
tremæ, & qua alio latere determinari deberent;
ita nec determinabit immensitas ad existen-
dum potius in hoc spatio.

CONTRA. Concedo esse authoritates Pa-
trum, quæ dicunt creaturam non posse esse ubi-
que; sed restat quærere, cùm possit esse subsi-
stens subsistentiæ divinæ, cur non possit esse ubi-
que immensitate divinæ? Quanquam etiam au-
thoritates Patrum intelligi possunt, quod ve-
lint non dari creaturam, quæ sit immensa per es-
sentiæ. Deinde, non ita petit superare Deus
creaturam, in linea subsistendi, ut petat, ne per
eandem subsistentiam subsistat & natura divi-
na, & natura humana; ergo nec in linea locabi-
litatis petet, ut immensitetur immensitate di-
vinæ sola natura divina, & non humanitas. Ut
autem ab immensitate hæc potius existens, quam
alibi determinetur, ab ipso habet locorum sta-
tu: uti nec Deus existit in mundo tertio, quem
ab hinc formaret; & si ponas, quocunque sensu,
etiam in quibusque spatiis imaginarii exis-
tere Deum, idem dicam de humanitate illa; quia
si non repugnat alio latere, ut humanitas immen-
sitetur, nec repugnabit ut illic existat. Si au-
tem teneas, quod non nisi in hoc toto mundo,
sit ubique, sicut & Deus; non ab unione tan-
quam ratione formalis determinabit ad id, sed
ab ipsa immensitate, præsupponente tamen u-
nionem hypotheticam: consequenter, nec ac-
cessione motus localis variabitur unio. Negar-
tur item, supposita unione, esse immensitatem
indifferentem, ut faciat illam ubique, & sicut
indifferentiam subsistendi non aufert in Christo
propria Persona, ita nec indifferentiam exis-
tendi, in loco & illo & illo, auferet propria
ubitas.

DE OMNIPOTENTIA sic discurrit idem.
Deus in denominatione potentis producere
creaturas, petit infinitè superare creature,
quod multis probat, & in hoc tandem resolvit,
quia effectus debet proportionari essentiæ, con-
sequenter virtuti summa, debet singulariter re-
spondere, summa effectuum multitudine, ac pro-
inde finita entitas nequit denominari producti-
va summa multitudinis effectuum: ex quo et-
iam principio colligitur, cur virtus spirandi, uni-
ta defacto humanitati Christi, non denominet
illam potentem producere Spiritum sanctum?
nec potest denominari ab omnipotenti huma-
nitas, potius producere has creature, quam al-
ias, propter jam dicta. Deinde ex eo, quia
quoties aliqua virtus non agit, nisi ex imperio
voluntatis, non denominat potentem agere il-
lam naturam, cuius imperio determinatur; di-
vina autem omnipotentia ex se petit determini-
nari ab imperio libero divina voluntatis, & nul-
li imperio parere potest, nisi divino: quemad-
modum, licet natura humana uniatur angelica,
non potest tamen potentia loco motiva angelica,
obedire imperio naturæ humanæ; nam im-
perium voluntatis, ex se ordinatur, ad move-
das potentias illius naturæ, quæ dicitur volens.

CONTRA. Deus in denominatione subsi-
stentis, non ita petit superare creature, ut non
possint subsistere subsistentiæ increata; ergo
nec ita superat in denominatione potentis, quin
possit reddi omnipotens creatura, omnipoten-
tiæ divinæ. Et licet effectus debitus essentiæ,
debeat proportionari essentiæ, non tamende-
bitus, non nisi in circumstantia unionis superna-
turalis. Nego, quod Christo non communice-
tur denominatione spirandi, quæ sequitur ipsam
entitatem Verbi, per communicationemque
idiomatum potest dici de Christo, sano sensu,
cur enim non denominatur Christus spirans
Spiritum Sanctum? Nego, quod omnipoten-
tia non possit determinari ad agendum, à vo-
luntate creata Christi. Nego item, quod na-
tura humana non denominaret motus an-
gelicæ, si humanitati uniretur natura angelica,
faceretque unum per se; imperium autem vo-
luntatis ordinatur ad movendas potentias, il-
lius naturæ, si id præcisè fiat, titulo naturæ. *Hinc
aliter*

RESPONDEatur. Cur immensitas, & eterni-
tas, &c. non tribuant suum effectum humaniti-
ati Christi, tribuat autem sanctitas personalis, ra-
tio debet peti ex dictis. Quia scilicet inter im-
mensitatem, & alia attributa, non potest fieri u-
num per se, adeoque unum fundativum com-
municationis idiomaticum. Ideo autem non
potest fieri unum per se, quia neque potest fieri
unum per se cum natura divina in se spectata;
cùm tamen naturam sequantur attributa, ut
dictum repetitò. Unde hæc responsio in prin-
cipiis quidem concordat cum Lugo, sed ultimò
recurrat ad indistinctionem virtualem naturæ
divinæ & immensitatis: præcipue cùm non ap-
pareat, quæ aliquid substantiale, possit commu-
nicare sua idiomatica, sine unione per se; im-
mensitas autem Dei est aliquid substantiale, & ta-
men non est unibilis per se.

Posset etiam hæc ratio assignari. Quia im-
mensitas Dei, & eternitas &c. sunt ipsa entitas Dei, &
connotata loci aut temporis; non apparent ergo,
quæ possit immensitari immensitatem divinæ, cùm
nec entitas humana, reddatur entitas, entitate
divinæ. Et certè si immensitate Dei immens-
itatem natura humana, deberet adhuc dicere
in recto ipsam entitatem divinam, consequen-
ter, non immensitaretur tunc illa immensitate
natura humana, sed divinæ; hoc enim immens-
itaretur, quod in recto dicitur. Quæ doctrina
est bona, sed in Minorib; habet difficultatem; nam
etiam Sanctitas Deitatis est ipsa Deitatis, & tamen
illæ sanctificatur humanitas.

Pun-

Disputatio V.

187

Punctum Difficultatis 4.

*An Divinitas prout conditio virtutis
à Persona, sanctificet formaliter?*

ASSERO 1. *Divinitatem prout conditio virtutis
à Persona, sanctificare formaliter.*

RATIO 1. ascerti est, authoritas Patrum su-
praetiam citata, pro sanctificatione à Persona.

RATIO 2. quā utitur Lugo. Ab unione me-
diata humanitatis cum natura divina, deificatur
natura humana formaliter; Deitas enim sola
& non personalitas, est deificans humanitatem:
Ergo etiam positā mediata illa unione sanctifi-
cabitur humanitas à Deitate. Hæc ratio aliter
urgetur deberet: diceret enim quis, quod ly-
Deus supponat pro persona, cùm dicitur, Christ-
us est Deus: consequenter, quod à persona
sanctificetur formaliter.

RATIO 3. est: Quia nihil deest Deitati, quod
minus sanctificet formaliter humanitatem; non
deest enim illi ipsa formalitas sanctitatis, nec ra-
tio esse divini; quid enim magis est esse divi-
num, quam Deitas? quodsi Deitati non deest
ratio divini, hoc ipso non deest illi ratio formalis
sanctitatis: Deinde, si non esset Deitas form-
alis sanctitas, & esset Deitas, & non esset; esset
ut supponitur: non esset autem, quia non esset
illimitata in omni genere perfectionis, careret
enim perfectione sanctitatis. Rursus ex parte
subjecti, nihil deest, quominus dicatur sanctifi-
cari humanitas: est enim capax hujus effectus,
& denominationis: ex parte etiam utriusque,
est unio, quæ quamvis non recipiatur in Deita-
te, sanctificare tamen poterit humanitatem;
nam per oppositos sanctificat Persona VERBI,
nec tamen recipit unionem: nec est ratio, cur
gratia habitualis, si uniretur homini unione
non nisi in anima recepta, cur in qua non san-
ctificaret? Et certè, ad hunc effectum, qui est
sanctificare, quamvis unio requiratur cum for-
malis sanctificativa: sed non requiritur, ut subje-
ctum receptionis illius unionis, sit ipsa forma
sanctificans. Quod etiam unio illa mediata non-
nisi terminetur ad naturam divinam, non obest
quominus sanctificet. Tum quia, non obest, ut
dicebat Lugo, quominus deificet: Ergo nec ob-
est, quominus sanctificet. Tum quia, sicut non
sunt multiplicanda entia sine necessitate, sic
nec conditiones, sine quibus aliqua forma non
possit denominare subjectum, multiplicandæ
sunt sine necessitate: nulla autem necessitas di-
cendi, quod immediata unio requiratur cum
forma sanctificante. Tum quia unio mediata
est vera unio, quamvis mediata: Ergo & verè
sanctificabit, (quamvis mediata) illa forma san-
ctificans, mediata unita.

ASSERO 2. *Si per principalius sanctificare,
intelligatur immediatus sanctificare, eo sensu, na-
tura divina principaliter non sanctificat.*

RATIO. Quia immediate non nisi persona
unitur: Ergo natura divina, hoc sensu, prin-
cipaliter non sanctificat.

ASSERO 3. *Si per principalius sanctificare, in-
telligatur sanctificare per modum radicis prima,
& simul suppositivæ habentis, in isto sensu, prin-
cipaliter sanctificat natura divina. Si autem per prin-
cipialius sanctificare, intelligas, sanctificare ulti-
mò completivè, sic principalius sanctificat Per-
sona.*

RATIO hujus posterioris partis est: quia ipsa
Persona, est per modum ultimò completivæ.
Prioris autem partis ratio est. Illud, principa-
liter, primò, simul, in ordine præsuppositi san-
ctificat, quod pro ratione formalis omnis sancti-
tatis reddi potest; sed talis est Deitas, seu natu-
ra divina. Quod ipsum probatur: quæro, cur
humanitas Christi substantialiter sit sancta? re-
spondebis, quia habet esse divinum: quæro,
quare habet esse divinum idq; ut suppono, sub-
stantialie? respondebis, quia sanctificatur per-
sonalitate VERBI: quæro, cùm sub aliqua for-
malitate possit esse Persona VERBI, & non in-
telligi sanctificans, sub qua ratione sanctificabit
humanitatem? respondebis, sub formalitate
personæ habentis esse divinum: quæro ulti-
mò, cur competit illi Personæ hoc esse divinum?
respondebis, propter ordinem ejusdem, tan-
quam termini, ad Deitatem: de qua ipsa Deita-
te, cur sit divina? non est ulterius querere; se-
ipsa enim est divina: Ergo & seipsa præsupposi-
tivè sancta: hæc enim verbis, ut dixi, diffe-
runt.

DICES. Humanitas Christi non potest san-
ctificari sanctitate attributali: Ergo nec à na-
tura divina.

RESPONDE TUR. Negando consequenti-
am. Ratio est: quia, licet in re loquendo, & ma-
terialiter, etiam sanctitas attributalis sanctifi-
cat; in re enim est ipsa natura divina, indistin-
guiturq; ab illa virtualiter; formaliter tamen
non sanctificat: idque ex eo, quia natura divi-
na, ex formalitate naturæ, petit esse terminata
à persona, seu hypostasi, consequenter petit es-
se unibilis in persona, unione substantiali, fun-
dante communicationem idiomatum, adeoque
fundante communicationem deificationis, seu
sanctificationis. Quia autem attributum san-
ctitatis, prout attributum est, non petit esse ter-
minatum à personalitate, seu hypostasi, conse-
quenter, nec petit esse unibile, unione substan-
tiali, fundante communicationem idiomatum,
adeoque fundante communicationem sanctifi-
cationis. Quod autem sanctitas attributalis,
quæ talis formaliter, non exigat esse terminata
à persona, Ratio est: quia terminati personaliter
non nisi naturæ convenit; & si intelligatur
attributum personari, non sumetur jam, quæ at-
tributum, sed quæ natura. Præterea attribu-
ta, quæ talia, sequuntur conditionem absolutam

* q 4 natu-

P
MILO
DWSKI
3. e 4.
V
5

naturæ, neque enim sunt addita perfectioni personali; si sequuntur conditionem absolutam naturæ: extra suam conditionem extrahentur, si, tanquam terminata à persona, conciperentur; cùm adveniant naturæ, in ratione naturæ, adeoque personabilis constitutæ; jam autem non extrahitur natura à sua conditione, si terminata concipiatur: cùm terminatio sit conditione illius.

INSTABIS 1. Positâ unione mediatâ naturæ divinæ cum natura humana, vel unitur mediæcè etiam sanctitas attributalis, vel non unitur? Sinon unitur: Ergo distinguitur virtualiter, in ordine ad prædicata physica, sanctitas attributalis, ab ipsam natura divina. Si autem unitur: cur non sanctificabit?

RESPONDETUR. Unitur, sed non sanctificat sanctitas attributalis, quia non est unibilis unione, ut dixi, fundativâ communicationis idiomatum: Quando autem dicitur naturam divinam, prout abstractam à personalitate, sanctificare: non plus importatur, quâm, quod formalitatem divini, & ipsum titulum Sanctitatis, natura divina non sumat à personalitate; sed non significatur, quod se solâ, & in se, possit terminare unionem substancialiæ, adeoque unionem fundativam communicationis idiomatum, & inter hæc, sanctitatis.

INSTAT 2. Rosmer. Non potest dici, quod omnipotentia, prout in supposito VERBI, sit productiva ad extra alicuius effectus, ad quem non concurrat Pater, & Spiritus Sanctus: nec potest dici, quod causet, vel diligit Pater & Spiritus Sanctus specialiter humanitatem, prout est terminata à VERBO: Ergo nec potest dici, quod natura divina, prout terminata à Persona VERBI, specialiter sanctificet.

RESPONDETUR. Conformater ad dicta: quod cùm omnipotentia, & causativitas quâ talis, non possint uniri unione per se, nec exigant personari, hoc ipso, non habent rationem communicativam suarum denominationum, in persona unita, in se, & per se, substancialiter; convenit autem personari Deitati, adeoque in persona divinare humanitatem. Volitio etiam specialis non potest tribui, quia nec specialis natura; præcipue autem, cùm volitio, quâ talis, non exigat terminari à persona, consequenter nec illa specialiter amabit humanitatem.

INSTARI potest 3. Imprimis, omnia attributa Dei, sunt substancialia, convenient ergo illis personari. Rursus, cùm natura divina sit intellectio, illaque convenient personari, hoc ipso, contrapræcepta, poterit natura humana reddi intelligentis intellectione divinâ: videturque à nobis ponni nonnisi aliqua metaphysica ratio naturæ, quæ personetur.

RESPONDETUR. In re quidem attributa sunt substancialia & natura, & in re personantur;

sed in re, non habent etiam, ultra ipsam naturam, quidquam: adeoque in re non habent rationem condistinctam attributi: consequenter, nec poterunt in re tribuere rationem imensis, &c. In ordine autem ad nos conceptus, attributa sunt formaliter perfectiones advenientes ipsi naturæ, consequenter, illis quâ talibus, non conveniet personari; adeoque formaliter sumpta attributa, effectum suum formalem non communicabunt. In ordine item ad nos conceptus, natura divina est intellectio, quia est illa primum principium motus in divinis: quia tamen eadem habet rationem actus vitalis, cùm sit formalissimè ab intrinseco, ideo sub formalitate intellectio, non potest extraneo subiecto, effectum suum formalem communicare. Nec à nobis ponitur ratio aliqua metaphysica naturæ, quæ personetur, sed ipsa Deitas, sub ratione Deitatis: sic autem sumpta, potest divinare suo modo naturam humanam. Quamvis autem natura humana sit incompleta, in ordine ad esse huc, non poterit aliunde compleri: nam, quod non posset compleri ab immensitate divina, ratio jam data: quia cùm illa sit indistincta virtualiter à natura divina, sicut natura non habet seipso rationem completivæ, ita nec immensitas habebit.

DICES 2. Si Deitas formaliter sanctificat humanitatem, ergo & tota Trinitas sanctificabit, effectus enim provenientes à Deitate, toti tribuuntur Trinitati.

RESPONDETUR communiter, Deitatem formaliter esse, sanctificativam humanitatis, prout terminata est à Persona VERBI; non autem sanctificat absolute accepta: quod si sanctificat prout terminata, non potest tribui effectus hic toti Trinitati. Sicut v.g. tota anima projicit lapidem, nec tamen pes dicitur projicere, sed manus; quia illum projicit anima, prout in manu existens; sic etiam sanctificat tota Deitas, sed prout terminata, persona VERBI; consequenter illa sanctificatio non toti Trinitati tribuenda erit. Illustrat id Rosmer. Sicut unio mediata ad naturam divinam, sufficit, ut Christus dicatur constare duabus naturis: non tamen sufficit, ut Pater, & Spiritus Sanctus dicantur uniri: ita sufficit, ut dicatur natura humana sanctificari à natura divina, non tamen à Patre, & Spiritu Sancto.

RESPONDERI ad id potest, ex principiis sub initium præceptis: quod sc. unio illa nullo modo ad personas extendatur; extenditur autem ad naturam. Si ergo ulla unione non manent unitæ personæ, nec sanctificabunt: quia nihil sanctificat non unitum. Quando autem dicitur natura divina, prout unita in Persona VERBI, sanctificare, non reduplicatur hoc, quasi vim sanctificandi à persona accipiat, sed reduplicatur modus, vi cuius, & in quo, sanctificare potest: ad cum

ad eum modum, quo, cùm dico: Albedo prout est in pariete, disgragat visum; non significatur quod à pariete accipiat albedo vim illam: sed idolum significatur subiectum, in quo id facit, ad coquere & quodammodo modus disgragationis. Item dum dicitur, anima, prout est in oculo, videre; non significatur, quod ab oculo anima accipiat vim videndi, sed significatur modus, quo videt; ita & in præsenti.

DICES 3. Si Deitas sanctificaret humanitatem, vel sanctificaret physicè, vel moraliter: Neutrū dici potest: non enim sanctificat moraliter: quia, à forma sanctificante physica & physicè unita, non videtur posse alia, quam physica sanctitas promanare. Non etiam physicè: quia, ut ait Amicus, num. 107. physicè fieri sanctum, non est tantum physicè uniri cum sanctitate, sed est reddi per illam intrinsecè sanctum, vel per intrinsecam inhærentiam, vel per identitatem.

RESPONDETUR. Hanc objectionem & quæ posse formari, de sanctitate à persona oriunda. Dico itaque physicè sanctificari humanitatem; nequoque, id fieri non posse, quamvis unio non recipiatur in forma sanctificante: nego item, quod plus aliquid sit necessarium ad denominationem sanctitatis, quam ad denominationem substantientis. Si ergo substantia humanitas substantiæ sibi intrinsecā, quamvis in substantiatione recipiatur unio; dicam etiam, reddi humanitatem sanctam Deitate, quamvis in Deitate non recipiatur unio. Ita tamen est illa sanctitas physica, ut indubie moralitatem fundet.

INSTAT Amicus. Est sanctum, est denominatio intrinseca: Ergo nemo potest esse sanctus sanctitate alterius: Deitas autem non inhæret humanitatem, ut forma physica ipsius.

RESPONDETUR. Est sanctum, est denominatio intrinseca, hoc est, proveniens à forma intrinsecè in se recipiente unionem. Nego: esse sanctum est denominatio intrinseca, hoc est, proveniens à forma, vel intrinsece recipiente, vel saltem terminante unionem. Concedo.

ADDO, quod sanctitas illa humanitatis non sit quid productum à sanctitate Dei, sed est ipsam Dei sanctitas, unita humanitati. Si ergo illa se est physica, etiam sanctitas humanitatis, physica erit, cùm sit eadem cum sanctitate Dei. Et ictius sanctificatio debeat concipi per modum effectus formalis, intrinsece afficiens: nego tamen, quod denominatio nequeat salvare, præcisè per Deitatem unitam cum humanitate; vel quod debeat salvare, non nisi per denominacionem moraliter derivatam ab ipsa Deitate. Ratio: quia denominations derivari ab aliqua forma, quæ sunt distinctæ ab illa forma, sunt nonnihil figura rationis; esse autem Sanctam, à talibus figuramentis non pendet: licet etiam hæc derivatio admitti posset.

DICES 4. Si unio mediata sufficit, ad sanctificandam humanitatem à natura divina: Ergo etiam unio mediata cum gratia sufficeret ad sanctificandum: consequenter, si natura humana uniretur Angelo sancto, redderetur sancta, sanctitate Angeli.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia mediata unio, quæ competit naturæ divinæ respectu humanitatis, est unio, ex essentiali sua conditione, dicens habitudinem etiam ad necessitatem naturam divinam: & si illam non necessiteret, hoc ipso non esset jam illa unio: ratione ergo illius nexus etiam naturæ, potest sanctitas naturæ tribuere effectum suum formalem, cùm sit, licet mediatus, terminus illius unionis; quia verò posita unione, inter humanitatem & Angelicam personam, non supponitur unio illa extendi essentialiter, etiam ad necessitatem gratiam, hinc, etiam non existente illâ gratia, posset dicta unio manere; ideo jam illa gratia, utpote non annexa, titulum sanctificativæ actu, respectu humanitatis, non habebit, tanquam non unita humanitati. Rursus illa gratia, posita in Angelo, non mutaret subiectum, nec alligaretur novâ unione humanitati; consequenter non nisi in Angelo esset ut ante: Ergo & natura humana, & quæ illam sanctitatem non habebit, ut ante. Illustratur id. Quando Christi corpus penetrabat januas clausas, nulla accidentia Christi informabant januas; nec ulla accidentia januæ informabant Christum; consequenter, nec principium agendi aliquid, poterat habere Christus ab accidentibus januæ, nec è converso. Sic etiam positâ illa unione cum Angelo, & non cum gratia illius, nullum principium agendi competit naturæ, ex vi illius, gratia.

DICES 5. Deitas, si immediatè uniretur, magis perfecte sanctificaret: Ergo potius à personalitate quam à Deitate.

RESPONDETUR. Quo sensu consequens admitti debeat, dictum supra.

Quid, si quis negaret Deitate sanctificari humanitatem formaliter? Si quis vellet negare, quod sanctitas humanitas sanctificetur à Deitate, tueri se posset auctoritate scholasticæ. Docuit enim id Lorca. disp. 36. Petrus Hurtad. hic disp. 47. Sect. 3. Deinde tueri se posset hoc, quod rationes in oppositum non convincant. Deniq; tueri se posset, quia non satis clarè solvit, cur reliqua distinctæ virtualiter à Persona divina, non tribuant suos effectus formales humanitati, v.g. immensitas, vel æternitas, tribuata autem rationem divini & Sancti ipsa Deitas: negatoque, quod Deitate sanctificetur formaliter humanitas, jam assumeretur hoc principium universaliter; Quod sola persona possit uniri substantialiter, ad coquere unione fundante communicationem idiomatum: idque ex eo, quod solum

per

P
MLOD
OWSKI
3. e. 4.
V
5

per ordinem ad personari divinè, natura humana sit incompleta, substantialiter.

DICES 1. Etiam negato hoc, quòd Deitas sanctificet, non stabilietur hoc principium: Quòd natura humana sit complebilis, nonnisi in ratione subsistentis, ab aliquo divino, & rationibus innexis ipsi subsistentiæ, quà tali. Quod ipsum probatur: quia rationi subsistentiæ divinæ, quà tali, inneditur, quòd sit relativa, & tamen non denominat naturam humanam relata: Ergo non stabilietur dictum principium.

RESPONDETUR. Quamvis subsistentiæ divinæ sit innexa ratio relata: quia tamen ipsa natura humana, incompleta substantialiter, non dicit incompletionem, in ratione unibilis per se ad relationem: ideo nec accipit denominationem relata: defectu scilicet ipsius complebilitatis in illo genere, tenentis se à parte naturæ: dicit autem complebilitatem, in ratione personæ. Deinde negari potest, quòd non tribuat subsistentia divina naturæ humanæ suo modo, rationem relationis: certè enim, Verbum habere rationem relati, est habere rationem filii naturalis: nam in ratione filiationis, est relatio: & tamen hanc denominationem humanitas Christi suo modo participat.

INSTAT 1. Aldrete. Non est ratio, cur effectus formalis Sancti transcendat effectum formalem subsistentis in VERBO; effectus vero formalis existentis in hoc loco, aut tempore, non transcendat: & si recurratur ad complementum substantialie, potius colligetur, humanitatem non reddi sanctam, eò, quòd humanitas non sit substantialiter incompleta, in ordine ad sanctitatem.

RESPONDETUR. Cùm persona habeat rationem divinæ, ex habitudine speciali ad naturam divinam, ut dixi, quæ habitudo illam transcendit, id est, ratio divini. Nulla autem est necessitas, ut dictum supra, & aliás in *ima* parte, tribuendi immensitatem v.g. relativam. Et licet naturaliter non dicat incompletionem, ad substantialem sanctitatem, humanitas, dicit tamen implicitè secundum potentiam obedientialem: quia dicit incompletionem obedientialem, in ordine ad personari divinè: quod ipsum personari divinè, est personari à Sancto substantialiter; nec est ratio, cur illa personalitate dicatur reddi magis amabilis humanitas, & non magis sancta: cùm ejus etiam effectus sit capax.

INSTAT 1. Idem. Fingamus subsistentiam aliquam, quæ sit ubicatio, aut duratio, & de-
mus, hanc subsistentiam uniri naturæ humanae, illamque reddere subsistentem; sanè per talem subsistentiam natura humana redderetur ubi-
cata.

RESPONDETUR. Est quidem impossibile, ut modalis subsistentia unius, vel ubicatio, fa-

ciat, alium à se, subsistere, vel ubicari; eò, quòd modalitas sit essentialis determinatio ad hoc nonnisi subjectum, sed hoc concesso, concedetur ulterius, quòd tali subsistentiæ redderetur illa natura ubicata: & si esset aliqua alia natura capax illius subsistentiæ, hoc ipso esset capax etiam illius ubitatis substantialiter.

INSTARI potest 3. Potest dici creatura, esse elevabiliter complebilis, per sanctitatem substantialiem, nempe innexam ipsi subsistentiæ increatae, per ordinem ad quam, est complebilis substantialiter: Ergo etiam poterit esse complebilis ab immensitate divina.

RESPONDETUR. Quòd non Ratio: quia nulla necessitas ad salvandum mysterium Trinitatis, ponere immensitatem relativam.

DICES 2. cum Aldrete, disp. 47. Non potest ullo modo sustineri, quòd Deitate non sanctificetur humanitas; quia plurimæ sunt locutiones PP. significantes Christum Deitate esse unum, alios vero gratiæ: cùm tamen unctio apud Patres idem sit, quod sanctificatio.

RESPONDETUR. Patres nullibi de Deitate, prout condistincta virtualiter: hinc explicari potest, quòd dicant sanctificari humanitatem aliquo divino. Etsi potest dici, Filiatio est Deitas; cur non poterit dici, quòd filiatione sanctificari & ungi, sit Deitate sanctificari? Fortè etiam apud Patres, Christum Deitate esse unum, significat, quòd Christus habeat etiam naturam divinam.

INSTAT 1. Aldrete. Patres frequenter loquuntur de Divinitate in abstracto.

RESPONDETUR. Concedo: sed, sicut, cùm dico: divinitas est filio, abstractè loquor, & tamen filiationem prædicto: ita cur, quando dicitur, Deitate unguitur humanitas, cur inquam non dicetur, quòd ungatur filiatione? Concedo quidem Patres loqui de Deitate, quòd sit improductibilis, loquendo hoc ipso, de illa prout distincta virtualiter; sed loquuntur etiam de ea, prout idem realiter est cum filiatione: cur ergo, quando dicunt, quòd Deitas sanctificet, intelligi non poterunt, quòd sanctificet, in quantum est idem realiter cum Filiatione, non autem in quantum distincta virtualiter.

INSTAT 2. Damascenus distinguit naturam à personalitate. Fecit idem & Cyrillus.

RESPONDETUR. Concedo, quòd distinguant: sed etiam illam identificant personalitati: cur ergo effectus sanctificandi tribuibili Deitati, non tribuetur eidem, ut est idem realiter cum persona?

INSTAT 3. Licet nomen Divinitatis extendatur ad relationes, non tamen extendendum esset nomen Deitatis: Patres vero humanitatem enuntiant sanctificatam Deitatem.

RESPONDETUR. Non appareat, cur falsa sit hæc propositio: Filiatio est Deitas; si falsa non est, hoc ipso extendetur nomen Deitatis ad relationem.

Disputatio V.

191

lationes. Præcipue cùm ipse Aldrete citet Damascenum dicentem: *Patris, & Filiū, & Spiritū Sancti, vera in tribus Personis consitit̄ divinitas.* Quando autem dicitur humanitas Christi deificata, velid significat, esse assumptam naturam humanam à Persona VERBI, vel quod Christus habeat etiam naturam divinam; sed inde non sequitur, quod Deitas, prout condistincta virualiter, sanctificet.

INSTAT 4. Christus, etiam ut homo, est filius Deinaturalis: non posset autem, ut homo, esse filius Dei naturalis, nisi natura humana participet divinam naturam, ita ut ab illa deificetur; deificari porrò non potest, quin sanctificetur.

RESPONDETUR. Non ex participatione naturae divinæ oritur filiatio naturalis divina; quia participationem hanc habet Pater, & Spiritus S. & non est filius divinus: imò tota ratio filii est, esse in similitudinem naturæ, in eo, in quo producitur; & quia esse simile, in eo in quo producitur, convenit Personæ VERBI, ideo quamvis humanitas ab illa sola sanctificetur & deificetur, adhuc Christus dici poterit filius Dei naturalis.

INSTAT 5. Authoritatibus. Ildephonfus dicit: *Divinitatis natura illum in proprium Dei filium exaltavit.* Et Augustinus: *Iusti filii gratia, illæ naturæ.*

RESPONDETUR imprimis. Nullam harum autoritatum loqui de Divinitate, prout condistincta virtualiter. Augustinus solum vult, quod Christus sit filius Dei naturalis; quod salvari potest, quantumvis, ut dictum, sola Persona Verbi, seu filii, formaliter sanctificet. Ildephonfis authoritas sic capi poterit; Sicut Divinitatis natura, in cuius similitudinem est filiatio divina, suo modo ingreditur illam filiationem; sicut etiam, ut potè unita naturæ humanæ, & quidem in persona filii, exaltat Christum in proprium Dei filium. Ea quæ recitat ex Alcuino, & Francofordien. Concilio, solum significant, in Christo suisse humanam naturam & divinam: quod stare potest, quamvis negetur, humanitatem sanctificari à divinitate, prout condistincta.

COLLIGES ergo, si quis vellet negare humanitatem sanctificari à Deitate, non ex eo inferri, quod Deitas non sanctificet formaliter, quia est unita mediate; sed quia non est unita, nec unita potest, unione fundante communicationem idiomatum.

DICES 3. ex eodem. Debemus Christo concedere sanctificationem omnium nobilissimam, hæc autem sanctificatio est per Divinitatem.

RESPONDETUR. Esse concedendam sanctificationem dignissimam, possibilem Christo: non est autem possibile sanctificari Deitate, prout condistincta: quia non potest facere unum

per se, cum natura humana, quod requiritur ad communicationem idiomatum, & ad sanctificandum.

INSTAT 1. Non minùs est sancta Deitas, quam personalitas: Ergo utraq; sanctificabit.

RESPONDETUR. Utraque est sanctitas, sed non utraq; unibilis unione fundante communicationem idiomatum.

INSTAT 2. Deitas est forma, seu, quasi forma deificans humanitatem: Ergo & sanctificans.

RESPONDETUR. Etiam deificat, non nisi ratione personæ.

INSTAT 3. Divinitas ita est unita, ut ratione illius unionis aliquam denominationem suscipiat, quin relationes Patris & Spiritus S. similem denominationem possint tribuere: Ergo Deitas sufficenter est unita humanitati, ut sanctificet.

RESPONDETUR. Tribuit denominationem aliquam naturæ humanæ Divinitas, prout est in persona, & ratione personæ cui identificatur; quam identificationem, cum persona VERBI, non dicunt aliae personæ.

INSTAT 4. Perfecta identitas duarum formalitatum præstat, ne una immediate direcetè uniatur, perficiatq; aliquod subiectum, quin altera identificata, intrinsecè idem subiectum perficiat.

RESPONDETUR. Id verum esse de formalitate, præstante id, non prout condistincta est virtualiter, sed prout idem est realiter; adeoq; & Divinitas sanctificabit, prout est idem realiter cum persona divina. Reliqua quæ inibiurget, soluta, ubi de possibilitate Incarnationis.

INSTAT 5. Si daretur gratia sanctificans modalis, unita absque unione condistincta, tribueret effectum formalem ita immediate, ut nihil mediaret; gratia autem, quæ defacto datur, non tribuit effectum, nisi mediâ unione: Ergo idem dicendum de natura divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia cum illa gratia potest fieri unio fundativa communicationis idiomatum: quod non potest dici de natura.

Punctum Difficultatis 5.

An substantialis Christi sanctitas sit infinita?

PRÆMITTO 1. *Si sumas sanctitatem Christi, pro forma sanctificante unita, hæc est infinita sancta.*

RATIO Præmissi est: quia est ipsa persona divina, & ipsa Deitas, quæ si non esset sanctitas infinita, non esset Deitas. Et quia illa persona, & illa Deitas est unita, ideo & forma sanctificans unita, est infinita.

PRÆMITTO 2. *Participatam sanctitatem Christi substantialē, profectam à Persona & natura*

P
MILOD
OMSKI
13. c. 4.
V
5

tura divina, esse tantam, ut in ratione participata sanctitatis, non possit esse perfectior.

RATIO: quia tota perfectio creata mensuratur, similitudine & proportione ad perfectio nem in creatam: nulla autem potest esse major proportio, inter naturam in creatam sub-
stentem divinę, & naturam creatam subsistente: quā habere eandem subsistentiam, adeoque sanctificativum: quod, quia Christo con-
venit, convenit ipsi maxima proportio, cum es-
se in creato, adeoq; maxima sanctificatio.

PRÆMITTO 3. Sanctitatem substantialiem Christi, spectatam quoad modum ejus communicande, non esse talem, ut illa perfectior dari non possit: & si nomine sanctitatis infinita, intelligas sanctitatem, etiam quoad modum communicandi perfectissime unitam, in isto sensu sanctitas Christi non est infinita.

RATIO: Quia & fides & metaphysica do-
cet, sanctitatem hanc defacto Deitati commu-
nicari perfectiori modo, quā communicetur
humanitati: nam communicatur Deitati per
identitatem realem, humanitati autem per ter-
minationem, quā realem ejusdem ab humani-
tate distinctionem involvit; hēc autem distinc-
tio facit, ut non intelligatur illa sanctitas modo
infinitē perfecto; infinito enim in perfectione
modi, non potest quidquam esse perfectius:
cū modo sanctificandi per unionem, detur
perfectior modus sanctificandi per identitatem.
Et ex hoc solves ea, quā objicit Lugo supra ci-
tatum. Sect. 3. num. 73.

DICES 1. Sanctitas quā Deus est Sanctus, &
quā humanitas Christi sanctificatur, est eadem;
sed sanctitas Dei est infinita: Ergo & sanctitas
humanitatis.

RESPOendetur. Sanctitatem utriusq; esse
eandem quoad formam, diversam quoad modum
sanctificandi: nam participat eandem,
Deitas, per identitatem, humanitas autem per
unionem, importantem distinctionem realem
sanctificati, à sanctificante. Quod autem dici-
tur de sanctitate, conformiter dici debet de sub-
sistente, quā secundūm formam, eadem est in
utroque, sed non eodem modo; nam in Verbo
est per identitatem, non est autem per identi-
tatem in natura humana.

INSTABIS. Sanctitas illa est infinita, ut
Quo: Ergo reddit subiectum infinitē sanctum,
ut Quod.

RESPOendetur ex Lugone. Non valethāc
consequentia. Sanctitas Dei est sanctitas per
essentiam, ut Quo: Ergo facit humanitatem
sanctam per essentiam, ut Quod: ita nec in præ-
senti valebit. Ex præmissis etiam responderi
potest; sanctitatem illam facere subiectum in-
finitē sanctum, ut Quod, ratione formæ, sed non
ratione modi participandi; illaque sanctitas, si
spectetur secundūm modum communicandi,
perficit nonnisi finitē; si spectetur secundūm

formam, perficit infinitē. Nec inde sequitur,
humanitatem posse crescere in sanctitate sub-
stantiali; quia quōd non possit crescere in san-
ctitate substantiali, spectata quoad formam, clara-
rum est; nec enim quicquam præferri potest in
sanctitate, supra sanctitatem Dei. Si autem spe-
ctetur quoad communicandi modum: fieri qui-
dem potest, ut entitativē communicatio illa,
quoad entitatem modalem, quam involvit, sit
perfectior: non tamen formaliter erit perfe-
ctior. Certe enim modalitas, quam supponit
forma lapidis, ad se uniendum lapidi, materialiter
est imperfectior modalitate, quā est in ho-
mīne; formaliter tamen æquales sunt: quia non magis una determinat, quā alia. Etsi ut
calamus plumeus, & aureus, sunt diversi entita-
tivē, nihilominus æquē bene parati, eodem mo-
do efformant characteres, formaliterq; sunt
æquales; sic & illæ modalitates, & illæ uniones,
materialiter possunt esse perfectiores, sed non
formaliter.

DICES 2. Si infinitē non sanctificatur hu-
manitas Christi: Ergo major erit sanctitas, po-
sitā unione ad tres personas.

RESPOendetur. Si infinitē quoad formam
non sanctificaretur humanitas Christi, major
foret sanctitas, positā unione ad tres personas;
quia verò quoad formam infinitē sanctificatur,
& hēc una forma, hoc est, persona VERBI, est
æqualis duabus reliquis, fit, ut æqualem, acalix
duæ simul, tribuat sanctitatem; foretque tan-
tum extensior sanctitas; sicut etiam extensivē
magis perficitur humanitas sanctitate VERBI,
& simul sanctitate habituali, quamvis non ma-
gis intensivē.

DICES 3. Deitas propter modum, quo con-
junctam habet sanctitatem, magis ab illa sancti-
ficatur quoad modum, quā sanctificat huma-
nitatem: Ergo etiam propter modum, quo im-
mediatē unitur humanitati Persona VERBI,
mediatē autem Deitas, magis sanctificabit per-
sona, quam Deitas.

RESPOendetur. Posse permitti Consequen-
tiā, si agit de diversitate quoad modum, idq;
præcisē in prædicato mediati & immediati.

PRÆMITTO 4. Dupliciter posse humanitatem
spectari: imò prout dicit conjunctionem cum
VERBO, & natura humana, estque objectum
integratum ex illis duobus. 2dō sumi potest hu-
manitas, non prout dicit conjunctionem cum
VERBO, nec prout est objectum integratum
ex illis duobus, natura humana & VERBO.
Non est autem difficultas, quōd natura huma-
na, si non sumatur cum VERBO, non sit infinitē
sancta, nec infinitē amabilis: quia sic sum-
pta, solum importat naturam, quā nihil tale
fundat. Quoad aliam partem, magis contro-
vertitur: quā difficultas ut sit de re, non de vo-
cibus, questionis status his verbis cingitur à Lu-
go; An humanitas, ex conjunctione ad VER-
BUM,

Disputatio V.

193

BUM, taliter sanctificetur, ut amor divinus, taliter tantusq; sit erga ipsam humanitatem, qualis quantusque est, erga ipsam divinitatem, vel subsistentiam?

PRAEMITTO 5. Quae sit mens hac in quaestio-
ne Lugonis?

DOCE T imprimis, Christum in concreto a-
marisummo amore; quia ut sic formaliter, in-
cludit personalitatem VERBI, dignam infinito
amore; atq; adeo Christus ut homo, si non ca-
dat reduplicatio supra naturam humanam, sed
supra suppositum, amatur amore infinito.

DOCE T 2. humanitatem, cùm sit aliquid crea-
tum, secundum se non esse dignam amore infi-
nito: totum id habet num. 58.

DOCE T 3. humanitatem, prout condistinctam
à VERBO, unitam tamen illi, & non se-
paratam à VERBO, non diligi tantum, quan-
tum natura v. g. divina: hoc docet sub finem,
num 60. & hoc tertium punctum in disputatio-
nem cadit.

Punctum Difficultatis 6.

De Amore Dei in humanitatem sanctificatam
substantialiter.

DI CENDUM est. Humanitatem, ex conjunc-
tione ad VERBUM, ita sanctificari & gratifi-
cari, ut amor sit tantus talisq; erga ipsam humanita-
tem conjunctam, qualis quantusque est, erga divini-
tatem vel subsistentiam. Directius autem contra
doctrinam Lugonis, sic formatur conclusio.
Humanitatem prout condistinctam VERBO, non tan-
tem ab illo separaram, sed cum conjunctione ad illud
punctum, aequè esse amabilem, ac subsistentiam di-
vinam.

PROB A TUR 1. Conclusio. Christus in con-
creto amatur summo amore: humanitas Christi,
sumpta prout condistincta à VERBO, non
tamen prout separata, est Christus in concreto:
Ergo sic sumpta amatur summo amore. Major
est Lugonis, minor probatur. Christus in con-
creto est humanitas & Persona VERBI, & uni-
o; sed humanitas Christi sumpta prout con-
distincta à VERBO, non tamen prout separata,
est humanitas, & Persona VERBI, & unio: Er-
go humanitas Christi, sic sumpta, est Christus in concreto. Major probatur: quia homo in
concreto, est natura & persona hominis, & uni-
o: in esse item naturæ acceptus homo, est
corpus, & anima, & unio; totum enim, quod
est homo, non est aliud, nisi illa tria; Ergo Christus in concreto est humanitas, & persona VER-
BI, & unio. Minor autem ejusdem argumenti
sic probatur. Si humanitas Christi, sumpta prout
condistincta à VERBO, non tamen prout
separata, non diceret humanitatem & Perso-
nam VERBI, & unionem: hoc ipso, & esset il-
la separata humanitas à VERBO, & non esset;

non esset: ut supponitur: esset autem separata: quia si non esset separata, hoc ipso humanitas, ex illa conjunctione, & VERBUM, itidem ex illa conjunctione, efficeret illud concretum, quod, docet Lugo, summo amore esse a-
mabile.

Hoc ipsum sic ulterius proponitur. Humanitas Christi prout condistincta à VERBO, sumpta tamen cum conjunctione ad VERBUM, vel dicit aliquid, quod non diceret, si sumeretur separata à VERBO, vel non dicit quidquam amplius? Si non dicit: Ergo verè est separata intentionaliter. Si dicit: quid illud aliud est, quām subsistentia VERBI? cur ergo hæc subsistentia, in quantum facit concretum cum Christo, reddit Christum in concreto summè amabilem: non reddit autem summè amabilem humanitatem, si sumatur humanitas prout condistincta, dicens tamē conjunctionem cum VERBO?

RESPONDE BIS 1. Humanitatem debere ac-
cipi prout condistinctam.

CONTRA est. Concedo sic debere illam ac-
cipi, non tamē sine conjunctione ad VERBUM:
cur ergo illa conjunctione non faciet, infinitè a-
mari illud objectum?

RESPONDE BIS 2. Accipi debere humani-
tatem prout dicit conjunctionem cum VER-
BO, non tamen prout dicit concretum; quia
concretum est quasi totum, humanitas autem
prout conjuncta, non dicit totum, sic v. g. ex
modo significandi, aliud est homo, & aliud ma-
teria prout unita.

CONTRA. Ex hac response sequitur,
quod si consideretur amor Dei, prout defacto
est erga Christum, sit infinitus: nam ille termi-
natur ad id, quod est à parte rei, non verò tan-
tum illud inadæquatum, scilicet humanitas pro-
ut unita. Quanquam materia quoq; prout uni-
ta, dicit etiam totum, licet comprehendere dicat
in obliquo.

RESPONDE BIS 3. Quod tantum negetur,
illud inadæquatum esse amabile summo amore.

CONTRA: Si res sit de illo inadæquato, quod
est humanitas unita, ipsum illud accipiendo ma-
terialiter, sub ratione materialiter sumpti, non
est infinitè amabile. Sed queritur, cur illud in-
adæquatum unitum, prout unitum, cùm prout
unitum dicat etiam conjunctionem ad sanctitatem
infinitè amabilem, cur illud conjunctionem
non erit infinitè amabile? cùm tamen concretum
hoc, quod est Christus, sit per Lugonem
infinitè amabile. Unde ulterius quero, illa hu-
manitas unita, seu ut appellatur inadæquatè ac-
cepta, vel inferr, ut dicitur, in obliquo, etiam
Personam Verbi, vel non infert? Si non infert:
indubie, non est infinito amore digna. Si infert:
cur non erit infinito amore digna: inferre au-
tem deberet etiam Verbum, ly humanitas
Christi unita; quia hoc ipso non sumeretur ut
uni-

* r

uni-

P
MLOD
DWSKI
13.6.14.
V
5

unita; nam ut unita dicit, & quidem sub hoc respectu, primò essentialiter, ipsum unitum VERBUM.

RESPONDEBIS 4. Quando amatur Christus secundum humanitatem prout conjunctam, directum objectum & principale, est sola humanitatis, quae non est ita amabilis; quando autem amatur totum concretum, objectum principale est persona, quae summe est amabilis: jam autem a principaliori fit denominatio.

CONTRA. Concedo, si sola humanitas sit objectum amabile, non esse illam summè amabilem; sed hoc est non sumi illam prout conjunctam VERBO; de quo tamen procedit disceptratio: dicereturque, quod principale illius amoris non sit humanitas utcunque, sed humanitas prout conjuncta; & sic sumpta, cur non amabitur amore infinito?

RESPONDEBIS 5. Quod amari humanitatem prout conjunctam VERBO, est amari VERBUM; hinc autem agitur de amore humanitatis.

CONTRA. Quamvis, quando humanitas prout personata amatur, ametur VERBUM: amatur tamen, non quomodo unq; quia VERBUM, sed quia humanitas ab illo terminatur; consequenter, adhuc amabitur humanitas, prout condistincta à VERBO, dicens tamen cum illo conjunctionem: unde non amatur tunc humanitas, tanquam ipsa sibi radix illius amabilitatis, sed tanquam objectum materiale, attingibile propter illud formale: materiale autem objectum dicitur semper attingi, quamvis attingatur propter formale.

PROBATUR 2. Quotiescunq; est idem motivum duplicitis assensu, licet uni immediatiu, alteri mediately competat, assensu illi erunt partes in certitudine, licet unus assensu sit quasi principii, & alter quasi conclusionis; ut videre est in Fide: Ergo etiam, cum eadem sit ratio amabilitatis personæ, & ratio amabilitatis humanitatis personæ, idem erit utriusque amor; quamvis immediatiu cadet supra personam.

RESPONDEBIS. Adamabilitatem, non tantum esse necessarium, ut eadem sit ratio amandi, sed etiam eodem modo applicata: cum ergo bonitas sanctitatis, non eodem modo humanitati & personæ VERBI applicetur, non fient hec eodem modo amabilia.

CONTRA. Quia jam supra præmissum est, quod si amabilitas hæc penes modum communicandi spectetur, non sit æqualis. Addo, illud principium, *Propter quod unumquodque tale, & ipsum magis, duplicititer accommodari posse.* 1°, Si illud, propter quod aliquid est tale, communicet aut producat aliquid, re vel ratione distinctum. 2°, Nihil tale communicando aut producendo. Si posteriori modo contingat, habetur quidem immediatior ratio, in illo *Propter*

quod, sed non major; & ita anima rationalis est, propter quam homo est rationalis; quæ ejus rationalitas non est quid productum ab anima, neque ab ea, tanquam distinctum quid, communicatur, sed est ipsa anima dans se in partem. Cum ergo etiam sanctitas conjuncta humanitati à VERBO, non sit sanctitas communicata per productionem alicujus distincti à VERBO, dante se in terminum: sit ut humanitas non minus sancta reddatur, licet immediatus illa amabilitas beatur Personæ. Defensio hujus rationis petatur ex materia de Fide: An omnes assensus fidei sint certissimi?

CONFIRMATUR. Omnis forma, quæ setam communicat alicui subiecto capaci, in genere causæ formalis, tribuit illi subiecto effectum formalem in illo genere & gradu, in quo ipsa est; & sic albedo, anima rationalis, &c. tribuunt effectum in gradu, quem habent: unde albedo ut 8. tribuit effectum albi ut 8. Ergo & sanctitas infinitè sanctificabit. Et sicut non obest, ut eundem gradum tribuat albedo, quem habet, quamvis ille gradus albedini competat per identitatem, per participationem autem subiecto; sic nec obterit, quominus infinitè sanctificet persona VERBI humanitatem, quamvis illa sanctitas competat per essentiam VERBO, per participationem humanitati. Quod autem dicit Aldrete, denominationis, infinitè sancti, non esse capacem humanitatem; id ipsum probari deberet.

Restaurantur Rationes pro hoc Amore.

PROBATUR 3. Restaurando rationes, quas sibi objicit Lugo, illisque responderet.

1. RATIO est. Humanitas ut sancta includit sanctitatem VERBI: Ergo ut sancta, diligitur sicut VERBUM.

RESPONDET Lugo. Si reduplices, inquit, sanctitatem formalem, eo sensu, humanitas, ut sancta, diligitur sicut ipsum VERBUM: si autem velis humanitatem ipsam, quia grata est, & sancta sanctitate VERBI, diligis secundum suam rationem, sicut VERBUM, falsum est.

CONTRA. Hoc quod est amari humanitatem, secundum suam rationem, vel integratur tanquam objectum amabile ex sanctitate VERBI, vel non? si non integratur: Ergo non statut in suppositione, de tali enim humanitate quæritur. Si autem integratur: cur non amabitur infinitè, sicut ipsum VERBUM, & ipsa forma?

ADDIT Lugo. Objectum illud integratum ex humanitate & VERBO, quia includit VERBUM, esse totum bonum, atque ipsum VERBUM. Cæterum amor erga illud totum, non fertur æqualiter ad utramq; partem, æqualiter Deus deberet amare conjunctum ex creaturis & Deo. Sed neq; hoc additum satisficit. Quia alteram illam partem, quam dicit non æqualiter amari, vel sumit unā cum VERBO, vel non? si non

non sumit: jam de hoc non est lis. Si sumit: Ergo æquè amat ut VERBUM, non ratione sibi, sed ratione VERBI. Exemplum autem illud de amore Dei & creaturarum, non est ad propositum, quia amabilitas creaturarum est alia ab amabilitate Dei, consequenter, nec æqualis amabilitati Dei: jam autem, prout supponitur in statu quæstionis, amabilitas humanitatis non est alia, quæm oriunda ex sanctitate Dei.

RATIO 2. est. VERBUM secundum se amatur infinitè; est autem idem ut terminans, nec minus amabile: Ergo amabitur æquali amore.

RESPONDET Lugo. Licet Verbū terminans humanitatem sit infinitè amabile: ceterum ut terminans, reduplicat actualē terminationem, quæ est unio creata: & hæc non est infinitè amabilis; plus enim amat Deus VERBUM ipsum, & plus gaudet de existentia VERBI, quæm de eo, quod terminet naturam humanam.

CONTRA est. Quia vel accipis terminatio nem illam, tanquam objectum non integratum personam Verbi, vel accipis prout integratum? si non prout integratum: jam de hoc non controvertitur. Si prout integratum: Ergo non minus est amabile, includit enim ipsum Verbum. Illa etiam propositio; Deus plus gaudet de existentia Verbi, quæm de eo, quod terminet humanam naturam, non est omnimodè vera: nam si accipiat terminatio, pro ipso terminante ut Quod, adeoque prout se tener ex parte VERBI, in dubio æquè Deus de utroq; gaudet: quia VERBUM prout terminans, est idem realiter cum ipso Verbo: Ergo æqualiter amabile: licet non æquè gaudeat Deus, de existentia terminatio ut Quod, ut gaudet de existentia Verbi, terminantis ut Quod.

RATIO 3. est. Bonitas quæ humanitas Christi redditur formaliter amabilis, est bonitas VERBI infinita: Ergo est infinitè amabilis: sicut enim bonitas ut 8. facit amabile ut 8. ita bonitas infinita facit amabile infinita.

RESPONDET Lugo. Bonitatem quæ communicatur alicuius subiecto, posse dupliciter considerari in ratione tantæ bonitatis: 1° absolute & in ordine ad se: 2° relativè, & in ordine ad aliud, ut supponitur ex metaphysicis. Bonitas primo modo spectata, non reddit æquè amabile subiectum, ut est ipsa: secundo modo spectata, reddit æquè perfectum subiectum, ac est ipsa, relativè spectata: bonitas autem relativa fundatur in convenientia ad subiectum, majorique ad illud proportione; item fundatur in unione perfectiori: & sic eadem gratia magis perficit hominem, quæm lapidem: & anima rationalis magis perficit corpus, quæm unguis, propter perfectiorem unionem. Hanc porrò doctrinam sic applicat ad subsistentiam. Quia scil. sub-

sistentia VERBI, licet sit in se bonitas infinita, non tamen reddit humanitatem secundum se infinitè amabilem, quia non est tam bona illa subsistentia humanitati, quæm ipsi VERBO: tum propter minorem proportionem cum humanitate, quam cum VERBO: tum propter magis intimam unionem: unitur enim Verbo per identitatem, humanitati per aliquid superadditum.

CONTRA est 1. Bonitas VERBI infinita, secundum se spectata, & bonitas relativa Verbi, spectata item penes Verbum, est eadem realiter: Ergo æquè amabilis: sed humanitas redditur amabilis amabilitate relativā: Ergo reddit amabilis amabilitate infinitā.

CONTRA 2°. Quia vel accipis illam communicationem, prout integratam ex persona Verbi, vel non prout integratam? si non prout integratam: non quaritur de hoc. Si autem accipis illam prout integratam: Ergo infinita amabilis propter illam.

CONTRA 3. Quia, quod non perficiat lapidem gratia, perficiat autem hominem, rejici debet in incapacitatem subiecti; cum autem sit capax sanctitatis substantialis natura humana, non est par illius, & lapidis, ratio. Quod vero sit capax sanctitatis, probatur; quia concretum illud, etiam per Lugonem, infinito amore amat: concretum autem, cum dicat duo, non possit infinito amore amari, si utrumque non amaretur, licet propter eandem rationem, infinito amore. Nec obest, quominus illud concretum infinito amore ametur, quantumvis in illo concreto non sit subsistentia & sanctitas, per identitatem cum alio extremo: quia hic non quaritur, an si spectetur secundum modum communicandi sanctitatem, infinito amore ametur? sed, an amore infinito ametur, ob titulum ipsum, talis infinita sanctitas? Et certè, concretum illud, ex gratia & lapide, non amatur tanquam concretum gratiosum: quia concretum gratiosum includit etiam subiecti capacitatem, quam negat lapis; jam autem concretum hoc, quod est ex natura humana & persona VERBI, est concretum gratiosum: cur ergo etiam infinito amore non amabitur humanitas, prout sanctificata?

Quantum ad id, quod addit de anima: si importatur aliqua imperfectio, inter unguis v. g. animatos, & caput, ea rejici debet in incapacitatem subiecti: humanitas autem, sicut est capax substantialis conjunctionis, & terminationis, sic est capax infinitæ sanctitatis. Et certè, positis prædicatis quorum capax est, & unguis, & caput, non minus est perfectè animatus, in hac sententia, unguis, quæm caput: nec minus perfectè formâ substantiali informatus, quæm caput: Ergo, si valet argumentum à pari, non minus perfectè erit digna amore humanitas, prout terminata subsistentia VERBI, ac ipsa subsisten-

tiā. Dixi, *in hac sententia*: quia qui censeret non animari unguis, admitteretq; non formam substantialem animae, sed aliam in unguibus, aliam in capite, disparitatem daret: quod, cūm non æquè perfecta forma informet unguis, quām caput, minūs sit perfectus unguis: jam autem æquè est perfecta subsistentia terminans natūram humanam.

RATIO 4. est. Licet imago secundūm se non sit digna adoratione, conjuncta tamen cūm exemplari, est ita adorabilis: non ratione excellentiæ, quam in se habet, sed ratione excellentiæ, quæ est in exemplari: Ergo, licet humanitas secundūm se non sit amabilis, sicut Deus: ceterūm conjuncta Deo, sic amabilis est, sicut Deus; non ratione bonitatis propriæ, sed ratione bonitatis ipsius VERBI, cui conjungitur.

RESPONDET Lugo: hoc argumentum est contra nos. Nam licet imago sit adorabilis ratione exemplaris, nunquam tamen terminat tam perfectam adorationem imago, sicut exemplar, sed inferiorem: citatque pro hac doctrina Suar. disp. 54. Sect. 4. & disp. 53. Sect. 3.

CONTRA est 1. Quia, quod attinet ad Suar. ipsius mens disputatione 53. Sect. 3, colligi potest ex eo, quod dicat doctrinam suam conformem esse Lyrano, qui docet humanitatem Christi, in quantum unita est divinitati, latrīa esse adorandam, secundūm se verò hyperdulitā. Posteriori autem loco duas format Conclusiones. 1ma est: Fieri recte posset, ut prototypon in imagine uno actu adoraretur, atque hoc modo posse imaginem Christi adorari latrīa. 2da ejusdem Conclusio talis est: interdum adorari potest imago sola, ut tota materia adorationis; & tunc, quamvis non propter se, sed propter exemplar adoretur, actus tamen adorationis, est distinctus, ab eo, quo ipsum exemplar in se, & propter se, adoratur: unde non potest dici propria & primaria latrīa. Quæ secunda Conclusio non favet doctrina Lugonis, in quantum videtur nostra conclusioni opposita; quia neq; nos negamus, casu, quo ipsa per se sumatur humanitas, vel ut loquimur, casu, quo tota materia amabilitatis sit sola humanitas, quod inquam sic sumpta, non sit infinitè sancta.

CONTRA 2. Quia quantumvis in nulla suppositione possit adorari imago, quæ talis, cultu latrīæ: non sequitur quidquam contra nos; nam imago, quæ talis, non est capax substantialis excellentiæ divinæ, quæ tamen est objectum adorationis; jam autem humanitas Christi, cūm sit capax suppositionis infinitæ, sit, ut potiori titulo amabilitatis infinitatem mereatur.

CONTRA 3. Quia aptari potest hoc argumentum, quod, ad eundem medium terminum urgendum, proponit sibi Lugo. Licet imago non adoretur æquali adoratione cum exemplari, nec etiam Christi humanitas, si adoretur la-

triā supremā seorsim: ceterūm si adoretur simul cum Verbo, quomodo adoratur totus Christus, tunc eadem & æqualis adoratio suprema latrīæ terminatur ad humanitatem, & ad VERBUM: item quando imago coadetur, simul conjuncta cum exemplari, terminat eandem & æqualē adorationem: Ergo licet humanitas Christi secundūm se non ametur, quantum VERBUM, ceterūm ut conjuncta Verbo, seu ut deificata, terminat æqualē amorem.

RESPONDET Lugo, quod attinet ad imaginem, supponi falsum: nam quantumvis cum exemplari conjungatur, & adoratio terminetur ad illud aggregatum: diverso tamen modo terminatur ad exemplar, & imaginem; nam exemplar, fertur adoratio absoluta, quæ est superior: ad imaginem verò adoratio respectiva, quæ est inferior. Deinde quod attinet adumanitatem Christi, fatetur ipsam terminare partialiter supremam latrīam, quando adoratur Christus totus; quia ipsa humanitas, est parsilius compositi, quod adoratur supremā latrīa, propter summam excellentiam, quam in se habet. Quando tamen amatur totus Christus ob excellentiam Verbi, quam includit, non coamantur æquali affectu omnes Christi partes, sed inæqualiter. Disparitatem assignat, quia scilicet adoratio est cultus exterior, qui indivisibiliter exhibitur toti supposito: quando enim ego afflugo prælato, non afflugo soli animæ, sed toti Prælato: amor verò est affectus interior, qui fertur ad bonum, atque adeo magis, ad magis bonum: & sicut qui amat Petrum propter ejus sapientiam, non amat æ qualiter omnia quæ sunt in Petro, sed magis amat ejus animam, quām corpus, magis caput quām unguis: sic & Deus amans Christum, non fertur æquali affectu erga omnia quæ sunt in Christo, sed inæquali.

CONTRA 1. Quando adoratur Christus, eam adoracionem latrīæ participat ipsa humanitas: Ergo etiam quando amatur propter sanctitatem Verbi, amorem infinitum participat, propter eandem sanctitatem.

CONTRA 2. Quia procedit paritas, non de cultu exteriori, sed interiori: in quo solo directe latrīa consistit.

CONTRA 3. Quia, quod in Petro sapiente non æqualiter ametur caput, sed magis illud, quām unguis; id proficicitur ex eo, quia titulus ille sapientia non se alligat unguibus, alligat autem se capiti pro hac vita: cūm autem conexa sit ratio personalis sanctitatis cum natura humana, sit, ut ob illam sanctitatem etiam mereatur infinitam amabilitatem; ita ut tota diversitas sit nonnisi penes modum participandi illam sanctitatem: videlicet quod VERBUM participet illam per identitatem, humanitas verò per unionem: ad quem modum participan-

di si attendatur, ut jam dictum est s^æpius, quæstionem agitur.

OBJICIT 1. Lugo. Quantumcunq; humanitas uniatur VERBO, & ex hac coniunctione reddatur amabilis, nunquam tamen Deus amat humanitatem, prout constituitur à VERBO, tantum, quantum diligit ipsum VERBUM; plus enim gaudet de existentia Verbi, quam de existentia illius humanitatis: alioquin non esset amor ordinatus, sed inordinatus.

RESPONDETUR 1. Rerorquendo argumentum, in quantum docet Lugo, concretum hoc, quod est Christus, in infinito amore amari.

RESPONDETUR 2. Plus Deum gaudere de existentia Verbi, quam de existentia humanitatis, secundum se spectat^æ; sed non plus gaudere de existentia Verbi, quam gaudet de existentia humanitatis, prout personat^æ: & prout est objectum amoris, integratum ex illius entitate & persona Verbi; sive sumptam humanitatem amari, non est amari inordinat^æ, sed amari constanter: impendendo ad objectum, eundem amorem, quando eandem rationem amabilitatis participat; quæ in Verbo & humanitate est eadem, scilicet sanctitas personalis.

OBJICITUR 2. Licet pernos, attributa sumuntur cum Deitate; potest unum esse perfectius alio materialiter; ergo & humanitas, licet sumatur cum coniunctione ad Verbum, potest non esse ita grata, ac ipsum Verbum.

RESPONDETUR. Disparitatem esse: quia in casu antecedentis identificatio illa materialiter se habet, & solum attenditur ad esse objectivum illorum formalitatum, quod non dicit aequalitatem perfectionis; in praesenti autem, illa coniunctio ad Verbum, non materialiter se habet, sed ad illam in quæstione attenditur. Unde etiam, si formaretur quæstio: an materialiter accepta attributa, prout tamen identificata Deitati, sint aequalis perfectionis? indubie sunt. Sed formatam è converso quæstione, an licet sumuntur attributa cum Deitate, possit esse unum perfectius alio materialiter? jam attenditur ad esse objectivum illorum, non ad identificacionem, in praesenti autem attenditur, ad coniunctionem, quæ talem, Verbo.

OBJICITUR 3. Etiam attributa identificata Deitati, quantumvis materialiter sumuntur, adhuc tamen dicunt identificationem; & hoc non obstante, unum perfectius est altero materialiter: Ergo & in praesenti simile quid dicendum.

RESPONDETUR. Identificationem illam materialiter se tunc habere, neq; illam reduplicari; reduplicatur autem in praesenti, coniunctio cum persona divina.

ADD^O per modum Conclusionis. *Humanitas coniuncta divinitati, si non sumatur tanquam objectum ex sua entitate & persona VERBI integrata*

rum, adeoque sumatur non nisi materialiter, non est objectum infiniti amoris divini.

RATIO est: quia sic sumpta non plus importat, quam se ipsam; illa autem in se ipsa non est persona divina: Ergo nec sanctitas divina: Ergo nec amabilitas divina, adeoque infinita. Et hoc puto voluit Lugo.

Aldrete disp. 48. sic discurrit. Ponit humanitatem reddi sanctam infinitè simpliciter, in genere, sanctificationis, per unionem distinctam; idque ideo: quia non est excogitabilis creatura non unita Deo, & quæ sancta; tametsi haberet infinitam gratiam habitualem. Ponit deinde, posse nos loqui de humanitate ut sancta, reduplicando supra dignitatem ipsius sanctitatis secundum se; & hoc sensu, humanitas ut grata, diligitur sicut Verbum ipsum: quia hoc solum est dicere, Verbum ipsum diligi. *2d^o* potest reduplicari supra humanitatem, quia grata est; ita ut hoc sensu, sit subjectum, quod amat; & dicit, sub hac consideratione non esse infinitè sanctam humanitatem, nec & quæ amari, ac Deum.

CONTRA est. Imprimis interrogare restat, an dignitas ipsius sanctitatis, secundum se, prout communicata, sit infinito amore digna? si non est: nec erit priori modo sumpta, infinitè digna. Si est: habetur intentum. Deinde, si priori sensu est digna infinito amore sanctitas divina, etiam in posteriori reduplicatione erit digna: cum sit eadem; estq; ita subjectum amoris, ut, in hoc subjecto, involvatur ipsum illud formalisativum subjecti. Et sicut forma ignis non magis calefacit, quam ipsa forma ignis reperiatur; ita & in ipso igne ipsa forma ignis reperiatur; sed videndum quid insuper objiciat?

Punctum Difficultatis 7.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT 1. Aldretè. Opposita sententia est inintelligibilis, quia plus gaudet Deus de existentia VERBI, quam de ipsa humanitate, quia est sancta per Verbum; etenim amor Dei sequitur bonitatem objecti: humanitas autem nequit esse pars bonitatis cum Deo: quia quod non est semper, est minus quam Deus. Et quamvis humanitas deificetur per Deitatem, minimè tamen constituitur Deus; hinc sequeretur secundum Bernardum, si illa humanitas, ratione illius sanctitatis increata, esset summè bona, quod daretur summum bonum, de quo verificaretur, non esse Deum.

RESPONDETUR Negando assumptum. Humanitas autem secundum se, non potest esse pars bonitatis cum Deo, potest tamen prout persona; cum hoc ipso involvat personam, quæ se ipsa non est minor, personans humanitatem.

Et licet id, quod nec per identitatem, nec personaliter est Deus, sit minus Deo; non tamen id, quod licet per identitatem non est Deus, est Deus personaliter: alias darentur duo Dii, unus major, & alter minor, nempe personaliter Deus. *Hec propositio.* Humanitas deificata non constituitur Deus, indiger mollificari; indubie enim humanitas deificata constituitur Deus personaliter; admittereque, quod aliquid deificetur, & non sit Deus: est admittere consimilem distinctionem, ac admisit Porretanus, inter Deitatem & Deum.

Auctoritas Bernardi non est contranos; quia ille solum dicit: Si Divinitas non est Deus, ut dicebat Porretanus, cum divinitas illa, debeat esse summe bona, darentur duo summe bona. Sed id ex nostris principiis non sequitur: nam nos non dividimus Personam VERBI, prout est personans humanitatem, & prout est persona: immo eam dividit potius Aldrete, consequenter non idem dicimus, ac ii, qui cum Porretano videbant Deitatem a Deo. Addo, sicut nemo dicit, minus esse perfectum universum, in a cum Deo sumptum, quam sit perfectus Deus; immo multi dicunt, extensivè magis esse perfectum; ita nec debet dici, humanitatem minus esse amabilem, in quantum est terminata a VERBO. Deinde, hoc argumentum potius ostendit, quod, si spectetur sanctitas divina, secundum modum, quo communicatur, non aequè communicetur humanitati, ac ipsi, naturæ divinæ: de quo non est lis.

INSTAT 1. Non potest negari, quod Christus ut homo, & secundum humanitatem, sit minor Deo, & subjiciatur Deo; unde etiam Christus dicitur minor Patre, etiam si consideretur humanitas, ut sanctificata a Verbo.

RESPONDETUR. Non importando dignitatem personæ divinæ, minor est humanitas illa; importando tamen dignitatem personæ, non est minor; sed est illa in Patre, & Pater in filio, unde etiam dicit Christus de se, *Ego & Pater unus sumus.*

INSTAT 2. Concilium Francofordiense dicit, Deus & homo erat, qui secundum Deum dicebat, *Ego & Pater unus sumus*, & secundum hominem, *Pater major me est*; & tamen non ajebat: Pater dominus meus, sed major. Ubi Concilium concedit humanitatem, etiam ut sanctificatam, esse minorem Patre.

RESPONDETUR. Negando id concedere Concilium, quod autem dicit secundum hominem, sumit illic hominem pro natura humana, sicut & Deum pro natura divina: indubie autem secundum naturam humanam minor est Patre: sed non dicit: quod minor sit secundum hominem, quatenus etiam terminatur persona divinæ.

INSTAT 3. In eo sensu, concedit Concilium, Christum ut hominem esse minorem, quoniam

gat esse adoptivum; sed loquendo de humanitate ut sanctificata, negat esse adoptivum: ergo de ipsa, ut sanctificata, concedit, quod sit Christus minor Patre.

RESPONDETUR. Francofordiense Concilium ad duo respexit. Imprimis voluisse refutare errorem, in quantum favebat Arianismo, spoliante Christum verâ divinitate, significant hoc illa verba Concilii. *Adoptivum eum filium, quasi purum hominem, calamitati humane subiectum, & quod puder dicere, servum etiam, impii & ingrati tantis beneficis, liberatorem nostrum, non pertimescitis venenosâ fance susurrare.* Eò etiam serviunt authoritates Patrum. Deinde voluit decidere hanc questionem, an debeat appellari servus: ponitque phrases quidem esse veteris testamenti, quae cum servum appellant, v.g. *Da imperium servo tuo: & Nolitimer servus meus Iacob.* Concludit tamen non debere appellari servum, licet possit appellari minor Pater, eò quod minor Patre dicatur in novo testamento, sed nullibi servus. Verba Concilii sunt. *Postquam autem reseravit umbram veritatis, quae sub allegorica sylva latebat, nusquam eum à Patre servum vocatum legimus &c. nec Filium, Dominum eum suum appellasse.* Faretur autem Concilium, quod appelletur minor, sed non debet dici servus. Verba Concilii sunt: *Et secundum, inquit, hominem, Pater major me est, & tamen non ait; Pater Dominus est.* Sed inde non appetet, quid contra nos sequatur? Deinde expressa sunt verba Concilii; quod illa verba, *Pater major me est*, dicat Christus secundum hominem, adeoque secundum humanitatem. Ergo non secundum quod dicit personam Verbi, & secundum quod ab ea significatur; cui oppositum videtur arguens velle evincere. Denique alia est hæc propositio: Humanitas sanctificata potest dicimur minor Patre, non tamen serva. Et alia hæc: Potest dicimur Patre ut sanctificata, prius illud est verum, sed non posterius; de quo tantum hinc agitur.

OBJICIT 2. Aldrete. Humanitas non ita sanctificatur, a Verbo, ut ipsa, prout sanctificata, sit adoranda illa latrâ perfectâ, quam adoratur Deus, pro quo recitat plures authoritates.

RESPONDETUR. Illa omnia procedere de humanitate, secundum se spectata: non autem prout importat personam sanctificantem; salvaturque, quod summe adoretur sola Trinitas: cùm illa adoratio humanitatis prout terminata, sit adoratio personæ Trinitatis, habentis rationem terminantis humanitatem.

OBJICIT 3. Si humanitas, esset sancta simpliciter infinitè, ita ut redderetur non minus amabilis, quam Deus ipse: non posset Deus, pro suo libero beneplacito, impedire illam sanctificationem; nam objectum, quod representatur ut dignum summo amore, necessariò amatur

Disputatio V.

199

tur à Deo; ita, ut si in potestate Dei sit, ponere illud objectum, non possit illud non ponere, quoniam objectum infinitum necessariò rapit divinam voluntatem.

RESPONDE TUR. Sequelam & omnes probations fore veras, si illa sanctificatio sit infinita, non tantum quoad formam sanctificantem, sed etiam quoad modum communicandi se illi forma sanctificanti. Et quia medio non nisi illo modo, proceditur ad habendam illam formam sanctificantem, cùm ipse ille modus, ad sui amorem non necessiter, potest pro libitu Deus nolle, ut se, eo modo, infinitè diligibilis sanctitas communicet. Rursus, quamvis Deus necessitaret ad amandam illam sanctificationem æstimative: non tamen decretivè; quia ne decerneretur, potest habere rationes; ne æstimetur, nullas de quo etiam aliás actum.

INSTAT 1. Pater aeternus, pro priori originis, ante existentiam Filii & Spiritus Sancti, cognoscit relationes Filii & Spiritus Sancti, & illas amat, non liberè, sed necessario: amatque ipsorum existentiam; ergo etiam, si humanitas posset reddi summè bona, non posset non amari, ut existeret.

RESPONDE TUR. Id verum esse, si & quoad modum, & quoad formam sanctificantem, amandam, necessitaret Deus. Disparitas ergo exinde est, quia in casu antecedentis est necessitatus, etiam quoad modum; non autem in casu consequentis. Deinde, quia ut amet Pater, etiam existentiam aliarum personarum, necessitatur: nec potest habere rationem ut non amet; jam autem non possunt quidem haberi rationes, ne Deus æstimative amet existentiam humanitatis, habentur tamen, ne amet decretivè. Quæ autem ad probationem antecedentis sui adducit, ea concessa sunt in prima parte. Phrasis etiam non est exacta; quia licet sit prioritas originis, non tamen, est ante existentiam aliarum personarum.

INSTAT 2. Si humanitas Christi per sanctitatem divinam redderetur summè amabilis, redderetur etiam omnino indefectibilis, & ens necessarium; nam ceteris paribus, majus bonus est, esse perfectionem omnino indefectibilem, quam defectibilem, necessariam, quam contingentem; quod est rationis ductu manifestum. Ergo si humanitas Christi esset summè bona, summè amabilis: nullà ratione posset absolútè magis esse amabilis; ac proinde non careret necessitate existendi, estetque indefectibilis.

RESPONDE TUR. Verum id fuisse, si etiam quoad modum communicandæ summæ amabilitatis, habuisset infinitatem Incarnationis: item quæsi æqualis esset necessitas pro decretiva, ac pro æstimativa. Deinde, cùm necessitas extendi sequatur naturam, quæ per se uniri non potest, consequenter nec fundat communican-

tionem idiomatum: atque adeo nec reddet humanitatem indefectibilem; potest autem reddere, ex dictis, humanitatem sanctam. Qui autem negaret, ab ipsa natura divina sanctificari humanitatem, daret disparitatem; quod ista indefectibilitas non sequatur virtualitatem personæ, adeoque nec tribui ab illa possit, cùm tamen sanctitas sequatur personam.

INSTAT 3. Non est, cur creatura possit Deo coequari in sanctificatione, non autem in aliis perfectionibus Dei.

RESPONDE TUR. Retorquendo argumentum, cur possit sanctificari humanitas sanctitate, & non possit saltem finitè, ubicari immensitate? sicut ergo Aldrete recurrit hinc, ad sua principia, ita recurrentum erit ad allatas supra disparitates.

INSTAT 4. Deberet humanitas reddi sanctam indefectibiliter, si fieret summè sancta; sanctitas enim indefectibilis, est perfectio in genere sanctitatis.

RESPONDE TUR. Reddi illam sanctam indefectibiliter, quoad formam sanctificantem, non autem quoad modum sanctificandi, quicquid defectibilis.

INSTAT 5. Quia recursus ad hoc, quod illa sanctitas, quoad modum, non infinitè communicatur humanitati, non tenet; nam totus ille modus in hoc staret, quod non communicatur per identitatem. Hoc autem non tenet: quia gratia habitualis, quæ defacto datur, non minus denominat subjectum gratum, quam alia gratia habitualis, quæ seipsa uniretur; nec minus reddit intelligentem intellectio, sive ponatur unita mediâ virtute, sive non; materia item quantitate affecta non minus redditur impenetrabilis, quam si illi identificaretur quantitas; idem dicendum de ubicatione, duratione &c. Demus etiam aliquam substantiam, quæ per se ipsam cognosceret, & aliam, quæ per distinctam intelligentem, sed parti claritate, perciperet objectum: quis dubitat, hanc secundam æquè reddi intelligentem, ac primam? Denique per Patres, relatio Filii in divinis, æquè perficit Patrem, ac Filium, quamvis distinguatur realiter à Patre, non à Filio, hocque tenent PP. qui infestationem unius personæ explicant, per inexistentiam unius personæ in alia.

RESPONDE TUR. Negando quod assumitur. Instantia de gratiâ, intelligentie &c. solum probant esse æqualitatem quoad effectum formalem habendum, non autem quoad modum habendi. Nam esset creatura perfectior indubie, quæ per suam substantiam intelligeret, quam quæ per actum distinctum; licet in hoc, quod est attingere objectam, æqualitas esset. Instantia illa Theologica non tenet: quia concedo, Patri inexistere per infestationem Filiationem: sed nego, quod perficiat Patrem; perfici enim istud, non appetet, quid aliud sit quam consti-

* r 4 tui?

P
MLOD
SWSR
5.6.14.
V
5

tui? Pater autem non constituitur Filiatione. Quod autem Pater non minus sit perfectus, quam Filius, & è converso: oritur ex aequivalencia unius perfectionis ad aliam: non autem, quod una persona perficiat aliam, hocque solum volunt auctoritates, quas inibi adducit Aldrete.

DIFFICULTAS II.

De Gratia habituali & Capitis in Christo.

ASSERO 1. *Dari in Christo gratiam habitualis.*

RATIO asserti est authoritas Scripturæ, & Patrum. Nam illum locum; *Vidimus illum quasi unigenitum à Patre, plenum gratia & veritatis*, communiter interpretes accipiunt de gratia habituali. Locum item illum; *propterea unxit te Deus Deus tuus oleo latitie, præ confortibus tuis*, quamvis non pauci accipiunt de gratia unionis, nihilominus Athanasius Serm. 2. contra Arianos, intelligit eundem de gratia habituali. Authoritates PP. plures afferunt Suar. disp. 18. Sect. 11. Suffecerit Authoritas Augustini 15. de Trinitate cap. 26. *Dominus ipse IESVS, non solum Spiritum Sanctum dedit, ut Deus; sed etiam accepit, ut homo; & propterea est plenus gratia, quia unxit eum Deus Spiritu S. non utique oleo visibili, sed dono gratiae, quod visibili significatur unguento, quo baptizatos ungit Ecclesia.*

ASSERO 2. *Vsum, ad quem ponenda est gratia habitualis in Christo, esse, ut perficiatur natura humana, in esse principii, connaturalius operantis actus supernaturales, à natura humana elicibilis. Utid totum explicetur.*

SUPPONO 1. definivisse VI. Synodum Actione 4. duas esse operationes in Christo, divinam & humanam, inconfusas; à duobus principiis, licet ab uno operante, hoc est, unâ persona, utriusq; naturam terminante, proficientes.

SUPPONO 2. Operationes proficietas à natura humana Christi, quâ tali, duplices fuisse; quasdam quidem naturales, & quasdam supernaturales, naturalis operatio fuit, v. g. appetitus comedendi vel bibendi: supernaturalis autem v. g. oblatio, tolerantia illius sitis, &c. similia.

SUPPONO 3. Christum secundum humanam naturam spectatum, non fuisse principium proportionatum actuum supernaturalium. Ratio est: quia causa naturalis, ut est humanitas Christi, improportionata est effectui supernaturali; hoc ipsi enim ille effectus non esset supernaturalis, si alicui principio creato, secundum vim & exigentiam illius naturalem, deberetur.

SUPPONO 4. Principia naturalia dupliciter proportionari ad actus supernaturales. Primo per aliquid permanens conjunctum sibi, & ele-

vans principium naturale; qualis est in nobis habitus gratiae, fidei &c. Secundo, per aliquid transiens, hoc est, per auxilium Dei extrinsecum.

SUPPONO 5. Quando proportionatur potentia, per aliquid intrinsecum & permanens, istam proportionandi rationem, esse magis connaturalem, quia magis accedit ad naturam, quæ est principium motus ab intrinseco.

Ex his suppositis, patet jam, cui usui data sit Gratia habitualis Christo.

Restant contra nostram explicationem solvenda objectiones.

DICES 1. Si Christus habuisset gratiam, tota illa simul infundi debuisset; alias non fuisset plenus gratiae & veritatis; infundi autem illi tota simul gratia quam habuit, non potuit; quia quomodo crevisset gratia apud Deum & homines, & quomodo nobis meritus fuisset tota vita?

RESPONDE TUR. Duo h̄c distinguenda esse. Primum, An Christus non nisi in instanti conceptionis lux meruerit, non autem tota vita? Alterum: An in instanti sua conceptionis totam gratiam habuerit? Hoc secundum est verum, ut probat allata scriptura, quando autem dicitur, profecisse gratia; id intelligendum est, quod proficiebat in ordine ad nos, monstrando per opera bona gratiam, quam habebat, ut interpretatur Bernardus homil. *super missus*. Et Athanasius, lib. 4. contra Arianos, longè, post medium, ut citat Amicus h̄c num. 28. Quod autem ad meritum, quo meruit nobis, attinet; tota vita suâ merebatur, ut docet Suar. d. 39. Sect. 3. & Amicus disp. 26. Sect. 5.

DICES 2. Gratia in nobis ideo exigitur, ut nos constituat in esse filiorum Dei; cum ergo jam Christus habeat ex vi subsistentia Verbi, nulla illi debetur gratia. Idem etiam de habitibus consequentibus gratiam, sic proponit Lugo. Habitus virtutum in tantum prærequirunt gratiam, in quantum prærequirunt subjectum constitutum in ordine divino; sed Christus, ut homo, etiam sine gratia habituali, supponitur constitutus in ordine divino; ergo jam habet aliquid, ratione cuius debeatur sibi tale genus operationum, etiam sine gratia habituali.

RESPONDE TUR. Gratiam quidem exigit etiam ideo, ut nos constitut in esse divino; exigitamen & ex alia ratione, ut in nobis sit principium permanentis operandi supernaturaliter: nam gratia contritionis in peccatore præcedens contritionem, non est constitutiva Filii Dei, & tamē est principium operandi supernaturaliter; ex hoc itaque titulo, debebatur Christo gratia habitualis: quod procedit etiam si non ponatur, quod gratia ipsa elicivit ad omnes operationes concurrat; idque ideo: quia si ipsi alii habitus elicivit concurrunt, ne fint sine sua rādice,

dice, adhuc in Christo requiretur gratia habitualis.

Quod autem attinet ad illos habitus consequentes gratiam, an illi potuerunt connaturaliter dari, non mediante gratiā? negat Lugo, cuius prætermis̄ ratione, hæc posset assignari. Consequentia alicujus esse, determinant sibi illud esse, & non aliud. Sic v. g. talis color est quid consequens ad esse vini; talis sapor ad esse panis; ita ut connaturaliter talis sapor non possit dari carni, & sapor carnis non possit dari vino. Cū ergo habitus infusi sint consequentes, ad esse divinum participatum, ut suppono ex materia de gratia; fit, ut illa consequentia determinent sibi certum esse divinum; quo non supposito, petunt connaturaliter non infundi subjecto. Quia ergo esse divinum, quod habetur à terminatione personali, non erat illud certum esse, quod sibi determinant habitus: fit, ut connaturaliter petant non infundi ad solam exigentiam gratia unionis; sed petunt infundi non nisi ad exigentiam talis esse divini participati, hoc est gratiæ habitualis. Quamvis autem esse divinum personale sit perfectius, esse divino participato per gratiam; sufficit tamen, ut exigat ipsam infusionem gratiæ, cui postea tales habitus debentur: ex eoquæ quod sit perfectior gratia unionis, non sequetur immedia exigentia habituum; nam etiam perfectius esse hominis, non exigit multas perfectiones, quas exigunt ignobiliora entia. Quod ulterius in id principium referri debet; quod scilicet debeat esse proporcio, & majoritas quædam proportionis spectari, inter exigitivum & cœgitatum: magis autem proportionantur habitus cum gratia, tanquam sui radice.

INSTABIS. Cur connaturale illud comprincipium, eliciendorum actuum supernaturale, non erit sola gratia unionis?

RESPONDETUR. Quia gratia unionis, non plus est, quam ipsa persona Verbi unita: persona autem, quæ tali, convenit quidem dignitatem actiones, sed non convenit principiare in genere efficienti; sed id spectat ad naturam, & ad principia naturæ superaddita, quæ sunt distincta ab ipsa persona operantis.

DICES 3. Quod est substantialiter & essentialiter tale, non potest reddi per accidens tale; sicut quia albedo essentialiter est alba, non potest reddi per accidentalem sibi albedinem alba; ergo nec humana natura Christi, quæ est substantialiter & essentialiter divina, propter unionem cum persona divina, poterit reddi divina per infusionem gratiæ.

RESPONDETUR. Negando consequentiam. Quia quando dicitur non posse aliquid, per superadditum accidens, esse tale, quod est tale essentialiter; id accipiendo est in eodem genere; & quasi perficiendo illam ipsam formalitatem, à qua aliquid redditur tale. Et sic albedo

essentialiter alba, in genere albedinis non potest reddi alba, nec potest albedo dealbari. Quia verò quando redditur Christus substantialiter sanctus sanctitate personali, sanctitas habitualis non sanctificat ipsam sanctitatem personalem, nec tribuit sanctitatem in eodem genere, hinc id legitime facere poterit.

ASSERO 3. Sanctitatem habitualem Christi non esse infinitam simpliciter & entitative.

RATIO: Quia, ut suppono, non est possibile ullum infinitum creatum, categorematicum.

Possunt tamen dari aliqui sensus & formalitates, ratione quarum illa gratia potest dici infinita.

I. Sensus desumptus ex S. Thoma q. 7. a. 10. in corp. Ubi dicit illam in ratione entis fuisse finitam, in ratione gratiæ infinitam; subditque: Eò, quod gratia conferatur animæ Christi, sicut cuīdam universalis principio gratificationis in natura humana, secundum illud ad Ephes. 1. Gratificavit nos in dilecto Filio suo. Et certè virtus universalis, quantumvis sit finita in entitate, nihilominus à virtutibus quibuscumque particularibus adæquari non potest. Sic lux solis, ut ibidem dicit S. Thomas, est quodammodo infinita, quia est quædam virtus universalis, candelarum luce, quantumvis multiplicatâ, non adæquabilis. Cū ergo gratia Christi sit etiam universalis, à nullis etiam particularibus gratiis adæquari potest; quod autem est à nullis finitis adæquabile, suo sensu infinitum dici potest.

II. Sensus desumitur ibidem ex articulo 12. in corp. Mensura alicujus formæ est finis, ad quem est illa forma. Et sic, quando aliquid attingit ad ultimam perfectionem, & possessionem finis, quem potest talis forma habere in natura, dicitur habere perfectissimam formam, ita v. g. intellectus, in ratione intellectus, ille est perfectior & major, qui magis & perfectius attingit veritatem: eò, quod veritas, seu cognoscibile, sit objectum intellectus. Porro etiam gratia suum finem & mensuram habet; omnia enim in numero & pondere & mensura disposita sunt: hic autem finis gratiæ non alius est, nisi unio ad Deum; cū ergo tanta sit unio gratiæ illius cum Deo, quanta à possibili creatura attingi potest: cū supponat Deum humanitati personaliter unitum, quod nulli puræ creaturæ competit; fit, ut illa gratia, in ratione gratiæ, infinita sit, utpote à nulla creata gratia attingibilis. Unde etiam, licet possit Deus aliquam majorem, & dignitatem in entitate facere gratiam habitualis Christi, quam sit gratia habitualis Christi; tamen non potest facere, ut dicat majorem unionem cum Deo, atque gratia, dicens unionem cum Deo, personaliter naturam humanam terminante.

III. Sensus, qui coincidit cum primo. Quia nullius puræ creaturæ gratia, ad tot effectus ordinatur, ad quot ordinatur gratia in Christo; ex illius enim plenitudine accipiunt omnes. Addo, qui

qui poneret in Christo gratiam etiam infinitam entitativè, non ita exaltaret humanitatem Christi, ut posítâ illa infinitâ gratiâ, poneret aliquod condignum excellentiæ Christi. Ratio: quia adhuc illa infinita entitativè gratia, erit quid creatum, æquabile ab alio creato: jam autem excellentia Christi personalis, est infinita, & inadæquabilis.

Quod attinet ad gratiam Capitis. Suar. & Vasq. centent, illam esse eandem cum gratia habituali; dicuntque quod illa qualitas, in quantum est singularis hujus humanitatis, allativa eidem suæ excellentiæ, vocatur gratia; & in quantum est principium merendi aliis, vocatur gratia Capitis. Amicus autem disp. 17. num. 36. dicit, gratiam capitis esse gratiam unionis.

ASER O cum distinctione: *Si nomine gratie Capitis intelligas, gratiam infinitam merita, & satisfactionem, ad debellandum infinitum offense; sic gratia Capitis, non aliud est, quam gratia unionis.*

RATIO: Quia hoc significativum non aliunde habetur, quam à persona unita, infinitè dignificante.

Sia autem nomine gratie Capitis intelligas, gratiam que est completum principium naturæ humanae, in ratione conaturalius agentis supernaturæ, quorum tamen derivatio est ad bonum membrorum; sic gratia Capitis erit gratia habitualis.

RATIO: Quia nulla est necessitas illius distinguendæ.

DIFFICULTAS III.

De Impeccabilitate Christi.

Sicut hanc quæstionem tractent aliqui, ubi a-
gunt de defectibus à Christo assumptis, uti Suar.
disp. 33. & Amicus disp. 24. alii, cùm traduunt de
libertate Christi, quam utramque quæstionem
conjunxit Lugo, disp. 26.

In hac quæstione certum est, defacto Christum non peccasse, fundatur id in pluribus locis Scripturæ. Clarus est ille Joan. 6. *Quis ex vobis arguet me de peccato? & ille; Qui peccatum non fecit.* Examinandum superest, unde impeccabilitas ista Christi orta sit: & an illa sit physica, an moralis: &c.

Punctum Difficultatis I.

Unde Impeccabilitas Christi oriatur?

PRÆMITTO I. *Posse oriri impeccabilitatem Christi, & defacto totaliter, in suo ordine, ortam esse, ex visione beatifica.*

RATIO: Quia si visio beatifica, est in beatis principiis impeccabilitatis, non videtur, cur illam non fundarit etiam in Christo?

PRÆMITTO 2. *Posse oriri impeccabilitatem, ex gratia prædeterminante physicè, defacto tamen non esse ortam.* Quod potuerit oriri.

RATIO est. Quia concessimus alias possibiliem esse gratiam prædeterminantem; ergo etiam possibilis erit gratia, prædeterminans ad impeccabilitatem; ergo ulterius possibile fuit, illam dari in Christo.

Defacto tamen non esse datam.

RATIO est. Quia non est data respectu operationum Christi liberarum; nam gratia prædeterminans, ut suppono, destruit libertatem, non etiam data est ad aetus necessarios; quia est otiosa: cùm illâ etiam non posítâ, aliunde fuerit determinatus Christus ad non peccandum, nec datur aliunde exigentia illius pondæ: sicut datur necessitas ponendæ visionis in Christo, quamvis aliunde redditus sit etiam impeccabilis Christus.

PRÆMITTO 3. *Posse oriri impeccabilitatem Christi, ex unione hypostatica; ita, ut illâ stante, dispensabiliter, etiam de potentia absoluta, impossibile fuerit Christum peccare.* Hæc indispensabilitas vocari solet, impeccabilitas physica, hoc est naturalis, naturam pro essentia, sumendo. Et de hac in præsenti decidi debet. Negat Christo impeccabilitatem istam physicam Durandus, Scotus, Pontius, q. II. n. 29. Affirmat S. Thomas, Suar. Lugo, Amicus.

DICENDUM est. *in unionis hypostatica reddi Christum impeccabilem; consequenter, esse in illo physicam impeccabilitatem.*

PROBATOR I. Authoritatibus, quas fuisse citat Suar. ex illarum tamen plerisque non plus elici potest, quam, quod natura assumpta peccare non potuerit; sed non dicunt expresse, id fuisse habitum formaliter ex vi unionis. Afferruntur, quæ videntur clariiores.

I. Sit Origen. 2. Periarchon. cap. 6. *Ferrum inquit, naturâ suâ capax & caloris & frigoris, satis-
tem semper intra fornacem ignis continetur, dici
poterit incapax frigoris: sic, Christi anima in Deo
semper existens, quidquid agit, quidquid intelligit.
Deus est; & ideo inconvertibilis est, & immutabilis,
qua inconvertibilitatem, ex Dei Verbi unione inde-
ficiens ignis possedit.*

II. **AUTHORITAS** est. Athanasii, inserta 6. Synodo actione 8. Cùm enim Apollinaris negaret, Christum animam & voluntatem humana habere: idque ideo, ne concedere cogetur, illum esse capacem peccati. Respondit Athanasius, inquit Suar. *nihil esse timendum; quia per ipsam assumptionem, illa voluntas impeccabilis facta est.*

3. **AUTHORITAS** est Augustini lib. de Cor-
reptione & gratia cap. II. *Neque metuendum erat,
inquit, ne isto ineffabili modo, in unitatem personæ,
à Verbo Deo, humana natura suscepta, per liberum
voluntatis peccaret arbitrium; cum ipsa suscep-
talis esset, ut natura hominis, à Deo ita suscep-
ta, nullum*

lum in se motum male voluntatis admitteret. Si-
milia habet Enchyridii cap. 40. ubi de Christo
loquens. *In ipso, inquit, exordio naturae sua, quo
iacevit, Verbo Dei copularetur in tantam persona
unitatem, ut idem ipse esset Filius Dei, qui Filius ho-
minis, & filius hominis qui filius Dei; ac sic, in natu-
ra humana susceptione fieret quodammodo ipsa gra-
tia illi homini naturalis, quia nullum peccatum posse
admittere.* Coincidit locus Fulgentii lib. 3. ad
Thrafitundum. *Propterea, inquit, Christi hu-
manitas sine peccato permanxit; quia eam in unio-
ne persona divinitas accepit, quia naturaliter pec-
caren potest.*

RESPONDEBIS, quod PP. citati, referant
quidem id in assumptionem; sed non dicunt,
etiam per absolutam potentiam, Christum pec-
caren posse.

CONTRA: Tum quia, verba Patrum sim-
pliciter sunt accipienda, nisi aliquid obsit; sim-
pliciter autem accipientur, si ponatur, quod id,
nequidem de absoluta potentia, in Christo eve-
nire possit. Tum quia, si absurdum est dicere,
quod Christus actu peccaverit; absurdum et-
iam erit dicere, quod de absoluta potentia pecc-
care potuerit. Tum quia Fulgentii authoritas,
videtur id velle, scitum enim est, Deum, ne de
absoluta quidem potentia, peccare posse.

Probare Conclusionem ratione paulo disti-
cilius censem authores.

Expenduntur rationes pro Conclusione.

1. RATIO afferri potest. Impossibile est, et-
iam de absoluta potentia, actionem, quae non
potest non esse Deo grata, esse peccaminosam,
Deo ex officia, seu Dei offensiva; at quaelibet
actio, humanitatis Verbo hypostaticè unitæ,
non potest Deo non esse grata; ergo eam im-
possibile est, de potentia absoluta, fieri pecca-
minosam adeoque Dei offensivam: ergo ulte-
rius impossibile est, humanitatem unitam hy-
postaticè Verbo posse peccare, de potentia ab-
soluta. Major per se constat; quia impossibile
est, opus gratiarum, esse Dei offensam, seu pecca-
tum; sicut impossibile est, opus luminis esse o-
pus tenebrarum. Minor probatur: Impossi-
bile est actionem, quam afficit gratia unionis,
posse esse Deo non gratam; sed quamlibet ac-
tionem humanitatis, unitæ Verbo hypostati-
ce, afficit gratia unionis; ergo quamlibet actio,
humanitatis unitæ Verbo, non potest non esse
Deo accepta. Minor probatur. Quamlibet
actionem humanitatis unitæ Verbo, terminat
Verbum; quia actiones humanitatis, sunt actio-
nes Verbi, non solum imputatiæ, sed veræ &
physicæ: hoc autem non aliud est, quam, quam-
libet actionem, humanitatis unitæ Verbo, affici-
unione. Illustratur hoc argumentum, instan-
tia de gratia habituali, quæ cum afficit aliquod

opus, impossibile est illud opus, esse peccami-
nosum.

RESPONDERI potest. Imprimis hoc argu-
mentum videtur supponere aliquid falsum:
nempe actiones humanitatis terminari à Ver-
bo; quæ tamen sunt interminabiles, cum non
sint substantia. Sed independenter ab hoc
principio, argumentum nondum convincit;
probat enim multum: quia probat, quod si per
impossibile v. g. mentiretur Deus, vel humani-
tas assumpta, illud mendacium non sit futurum
peccatum, esset enim Deus; consequenter pro-
batur, Deum posse exercere actiones essentiali-
ter malas; quia illæ, hoc ipso, quod exercerentur
à Deo, fierent optimæ: nam essent Deus
substantialiter; & exercitæ à Christo, dicerent
rationem actionum affectarum unionis hyposta-
ticæ. Et certè, antecedenter antequam cogi-
tetur, à Deo fieri illas actiones, habetur illarum
dissonantia; hinc quamvis intelligeretur Deus
illas exercere, adhuc essent malæ; querere ergo
restabit, cur illas etiam Christus exercere
non possit in natura assumpta?

2. RATIO est Vafquez. Unio hypostatica est
formalis sanctitas, cum qua magis pugnat pecca-
tum, quam cum gratia adoptionis: implicat
autem, cum gratia adoptionis, peccatum.

RESPONDERI potest, non esse demonstra-
tum, quod peccatum non possit simul stare cum
gratia, & defacto negat id Suarez, & multi post
illum. Et certè qui negat, cum unione hypo-
statica, non posse stare peccatum, negabit etiam
de gratia sanctificante.

3. RATIO est, quæ utitur Lugo. Quia hu-
manitas illa, ut dictum supra, sanctificatur sancti-
tate infinita: adeoque infinitè, in genere sancti-
tatis participata; ergo sanctificatur, quantum fieri
potest, in genere sanctitatis participata. Cum itaque non repugnet, ex conceptu suo, in
ordine creato, aliquam creaturam ita esse san-
ctam, ut, in sensu composito formæ sanctificantis,
repugnet illi peccatum grave: necesse est
hunc effectum formalem tribui humanitati, ab
infinita sanctitate, quæ sanctificatur; quia summa
sanctitas, debet reddere subjectum summè
sanctum, quantum subjectum illud intelligi
potest capax sanctificari.

RESPONDERI potest. Hoc argumentum
imprimis non esse positivum, quale forte præ-
tendebat afterre Lugo, sed merè negativum; si-
stite enim in hoc principio: Non implicat con-
tradictionem, talem impeccabilitatem com-
municari humanitati: verterentque Scotistæ;
Non implicat contradictionem, non tribui à
sanctitate summa, summam sanctitatem subje-
cto. Præcipue, quia apud Lugo, non valet
hæc consequentia: Album ut 8. reddit subjectum
album ut 8. ergo & sanctitas infinita, facit
subjectum infinitè sanctum: ut colligi potest
ex doctrina illius, quæ docet, infinita sancti-
tate

tate Verbi, nonnisi finite sanctificari humanitatem. Vel, si implicat contradictionem, à summa sanctitate Verbi non tribui summam sanctitatem humanitati; restituunt argumentum Scotistæ, & dicent; non implicare contradictionem, ut, cum summa sanctitate participata, stet peccabilitas humanitatis; quavis non sit peccatorius actus, aut de lege ordinaria. Rursus idem argumentum in principiis Lugo multum probat, quod sic ostenditur; Non implicat contradictionem, à summa sanctitate Verbi tribui summam sanctitatem, incomprensibilem cum habitu vito, cum actu objectivè & materialiter pravo: ergo illam defacto tribuit Verbum humanitati, quæ consequentia est falsa apud Lugo, qui possibile esse utrumque hoc asserit. Præterea, possibile est, tribui à Verbo dignitatem talem humanitati, ut cum illa dignitate non possit stare debitum pœnæ ullius, & cætera similia, quæ negat Lugo.

In forma autem responderi sic potest: Sanctificari scilicet humanitatem, quoad formam unitam humanitatis, summe; sed non sanctificari summe, in ordine ad oppositionem cum peccato; idque propterea, quia non implicat contradictionem, cum summa sanctitate personali, in natura, ab illa personalitate distincta, stare rationem peccabilitatis.

4. **RATIO** est; quâ utitur Suarez, Valentia, Amicus. Quia si peccaret humanitas, peccaret Verbum, non tantum per communicacionem idiomatum, & in assumpta natura, verum etiam intrinsecè, & in propria natura, quod ipsum probatur. Verbum enim, per unionem hypotheticam, fecit sibi suam naturam humana; non minus, quâm quodlibet suppositum facit sibi suam naturam, cuius est suppositum: ergo tenetur illam regere ut suam, in omnibus actibus; ergo si in aliquo deficeret, defectus imputaretur Verbo, ut causè particulari suppositi. Et quia agere contra debitum, est intrinsecè malum; ideo enim creatura peccat, quia facit contra debitum rationis: ergo etiam peccaret Deus, si per impossibile, faceret contra debitum rationis; ergo, cum Verbum debat regere humanitatem ut suam, si illam permitteret peccare, faceret contra debitum, adeoque peccaret. Illustrari hoc solet instantiâ ab anima rationali, quæ unita corpori contrahit naturale debitum regendi corpus suum, & defectus corporis imputantur animæ, defectusque appetitus inferioris imputantur appetitui superiori. Illustratur item instantiâ, petitâ ex subordinatione servi ad dominum, filiorum ad Patrem; in quibus omnibus, superior tenetur regere inferiorem: Ergo etiam ex unione, incumbet Verbo, regere humanitatem; & nisi eam regat, redundabit defectus in Verbum. Totum id infundat huic principio Amicus. Quia scilicet, quæties duo uniuntur in eadem natura,

vel persona, inferius naturaliter subordinatur superiori; & consequenter, superiori incumbit cura regendi inferiorem, cum enim nequeant duo invicem unita, non manere invicem subordinata, necessariò dicitur inferius subordinati superiori: & consequenter, superioris reget inferius: quod etiam docuit Epiphanius in Anco-
rato, ubi in id refert impeccabilitatem Christi, quia, inquit, *Verbum virtute sua frenabat inferiorem naturam, ab omni inutili carnali turba.*

RESPONDERI potest. *Quod nulla specialis gubernatio, humanitatis afflumptæ, spectat ad Verbum, quæ non spectat ad reliquas Trinitatis personas; sed reliqua Trinitatis persona, ex vi illius gubernationis, non tenentur impedita peccatum humanitatis: ergo nec tenetur Verbum.* Minor probatur, quia etiam oppositi non agnoscent hanc obligationem in reliquis personis. Major probatur: quia illa specialis gubernatio, debet esse actus quidam domini, & exercitium potestatis, supra humanitatem; nullum autem speciale dominium, & exercitium potestatis habet Verbum, respectu humanitatis, quia hoc dominium, & exercitium potestatis est aliquid ad extra: omnia autem opera ad extra, sunt communia toti Trinitati. Rursus, quia ita obligatur suppositum divinum ad gubernandam humanitatem in suo genere, sicut suppositum creatum obligaretur, etiam ex suo genere, ad gubernandam eandem, si fuisset terminata illa natura propriâ subsistentiâ; sed suppositum creatum non fuisset obligatum, ad gubernandam illam naturam. *Quod ipsum probatur: quia illud suppositum, vel est modus, vel realitas superaddita, vel formalitas; nulli autem ex his illa gubernatio competit; cum gubernatio sit actus perfectus à principio cognoscitivo: modus autem, & realitas, & formalitas illa, vim hanc non habent.* Porro ad nihil plius tenetur, vi unionis, suppositum increatum respectu naturæ, nisi, quod præstisset in suo ordine subsistenta creatura. Et sic, quia subsistenta creatura, in suo ordine significat actiones; significabit etiam in suo ordine, adeoque divinisabit suo modo operationes subsistenta increata: *Quia subsistenta creatura perficit naturam in suo ordine ad operandum: perficit etiam subsistenta increata: & quia nullum speciale regere est in persona creatura; nec erit in persona divina, licet illa sit cognoscitiva.* Et certè, hoc quod est terminare personaliter, & facere subsistere præcisè, & formaliter, non dicit quidquam, quod fiat vitali modo, sed facit hoc suppositum ut ita dicam, mortuo modo; cum autem iste actus gubernationis fiat vitali modo, non videatur, unde oriatur ista obligatio gubernandi, ex vi præcisè perficationis.

Denique Major illa probatur. Quia ista obligatio gubernandi, vel est ex vi & essentia supponitandi

R
THE
ZIA
TO
D

standi & terminandi naturam: vel ex vi terminandi, hoc est divinā. Non ex vi & essentia suppositandi in communi. Tum quia, ut dixi, suppositum quā tale, habet se mortuo modo circa actiones. Tum quia, si ista gubernatio provenit ex vi subsistendi, hoc ipsis debet supponere potestatem istius gubernationis, quae tamen non supponitur, ut dictum. Tum quia, ut concedit Suarez, casu, quo Angelus afflumeret hominem, non haberet natura angelica vim gubernandi voluntatem hominis, ducendique pro suo arbitrio. Quod si ea obligatio provenit, nonnisi ex hac speciali ratione terminandi divina; non debebat assumi, quod ita obligetur persona divina, dirigere humanitatem assumptam, sicut fuisset obligata persona creata; ergo ulterius ostendere debes, cur in suo ordine divinito, facere aliquid deberet persona increata, quod non fecisset creata.

Adeo que astulit Aldrete, disp. 60 solvenda.

Addo. Nego, quod tunc Verbum in propria sua natura peccaret. Nego, quod illam teneatur regere, in omnibus actibus. Nego, casu, quo deficeret humanitas, defectum imputandum Verbo. Quero, unde sit potestas specialis regendi humanitatem titulo unionis? Non habet se Pater aeternus respectu humanitatis praeceps ut dominus, qui tenetur peccata servorum impedit, cur se ita habebit Verbum? & hoc potius erit resolutivum impeccabilitatis. Quid item facit major illa coniunctio cum Verbo, ut inferat obligationem? illudque ipsum, ex quo orietur illa obligatio, erit salvativum impeccabilitatis. Concedo, quod Deus non teneatur impedire peccatum filii adoptivi. Concedo, quod magis propinquum reddat unio hypostatica. Concedo, quod reddat humanitatem, dignam latriam, immediatam supremam. Sed quereretur: cur exinde sequatur impeccabilitas? Addo, quod non teneat paritas, ex eo, quod Dominus v. g. teneatur impedire peccatum servi, teneri ad id Verbum. Quia nec teneat paritas, simpliciter ad Deum; cuius major est connexio, propter transcendentalem ordinem creatoris ad creaturam: quam sit conexio Domini ad servum. Et sicut titulus causae primæ id excusat, cur non excusabit in Verbo, respectu humanitatis? & quae legitima ratio hujus assignabitur, illa salvabit impeccabilitatem Christi. Quod autem ille dicit, etiam Patrem aeternum habere specialem obligationem, ne Christus Filius suus naturalis peccet; id non videatur stare: quia cum haec obligatio oriatur, per Aldrete, ex suppositione unionis hypostaticæ, cum illam non dicat Pater, præceps Patri non deberet defectus ille tribui.

Dices. Gubernationem illam spectare ad Personam Verbi, non quocunque modo, sed in quantum est identificata realiter cum natura divina; quae quidem non secundum se obliga-

tur ad illam gubernationem; alias obligatio fuisset communis toti Trinitati; sed obligatur, prout terminans humanitatem persona Verbi.

RESPOND ETUR. Adhuc sequi, quod immemor assumatur, eo modo tenet personam divinam, ad gubernandam specialiter humanitatem, quo obligaretur ipsa persona creata. Quia, ut dixi, ad id præstandum persona non obligatur, sed natura; persona autem nonnisi denominative. Rursus, quæto, quare non potest peccare humanitas assumpta? respondes; quia spectat ad gubernationem Verbi, ne peccet. Quero, quare id spectat ad gubernationem Verbi? id jam non potes probare ex hoc principio; quia alia supposita ad id obligantur; vidimus enim illa ad hoc non obligari. Da ergo istius obligationis fundamentum. Quod autem anima obligatur ad dirigendas potentias inferiores, & Pater ad filium dirigendum; Prima Instantia apud nos locum non habet.

Quia illa gubernatio est intransitiva, & per illam obligatur ipsa anima, seipsum diligere, in quantum concipitur seipsum inferior, ratione effectuum & operationum, naturam sua inferiorum praे spiritualibus, & rationalibus. Hinc etiam, nonnisi ipsa natura humana debet se ipsum diligere; sed non videtur, cur ad illam dirigendam obligetur persona divina, quæ talis, quæ scilicet terminans? Posito etiam, quod potentiae animæ sint distinctæ realiter ab eadem; quamvis anima teneatur ad istam gubernationem specialem; teneatur item Pater, respectu Filii; non tenebitur tamen suppositum. Quia illa priora, quæ talia, habent se, respectu sibi subordinatorum, vitali modo; adeoque cum jure directivo; suppositum autem, quæ tale, mortuo modo habet in ratione terminandi; consequenter manet, quæ tale, non in linea directivo. Rursus, si anima non gubernaret inferiores potentias, non haberent principium a quo gubernarentur: cum tamen gubernari desiderent; jam autem, quamvis nullum speciale gubernium, & huic nonnisi Personæ Verbi annexum, respectu humanitatis tribuatur, non inde sequitur, nullum habendum jam principium gubernandi: esset enim ipsam hanc humanitas, quæ se gubernat. Hinc etiam actiones filii, tunc imputantur Patri, quando filius censetur non esse emancipatus, & nondum potis sui gubernandi; potest autem gubernare seipsum humanitas.

Formatur Ratio.

PROBATUR itaq; aliter. Conclusio. Quia & posset peccare humanitas terminata Verbo, ut supponitur: & non posset: quia si humanitas terminata Verbo peccaret, peccaret & Verbum; Verbum peccare non potest, ut est de fide: ergo nec humanitas terminata Verbo.

* Sequela

MILOD
DAVSKI
13.6.14.

Sequela probatur. Quia humanitas terminata à Verbo non potest quicquam operari, quin operetur Verbum; ergo etiam casu, quo humanitas terminata Verbo peccaret, peccaret & Verbum. Antecedens probatur; quia actiones sunt suppositorum, nec potest Verbum, respectu unius actionis, completere substantialiter humanitatem, respectu alius non completere; quia respectu cuiuscumque actionis, prius est esse in ordine ad se completere, adeoque esse suppositum, quām in ordine ad aliud, quale est agere. Et si singas casum, quod illa humanitas peccaret, sed non tribueretur hoc supposito; casum quidem incoharentem principis etiam Philosophicis ponis; quia actiones sunt suppositorum; sed tamen jam concepsibilem; in tantum enim implicat humanitatem illam peccare, in quantum sequeretur peccare tunc Verbum; & sicut amante humanitate Deum, amat Verbum, ex præcisa ratione terminandi, tanquam fundativa communicationis idiomatum; ita si per impossibile peccaret humanitas, terminata Verbo, peccaret Verbum, ex titulo ipsius illius terminationis.

RESPONDEBIS 1. Deum, extra unionem hypostaticam, posse esse causam particularem permissionis peccati; ergo etiam potest esse, causa particularis permissionis peccati in humanitate.

CONTRA. Quicquid sit, de ly Particularis causa, cum permissione illa debeat potius in Deum referriut causam primam; paritas tamen non tenebit. Quia vi permissionis, non sequitur verificatio hujus propositionis; Deus peccat, ut ostendunt alibi dicta; sequitur autem vi hujus, si humanitas terminata à Verbo peccaret, quod etiam Verbum peccaret; nec le jam haberet merē permissionē, sed substantialiter, adeoque specialiter, complendo principium elicivum actionis peccaminosae. Et certe, antequam Verbum terminet naturam humanam, prævidere debet (ne cæco modo operetur) an illa humanitas sit peccatura, vel an possit peccare? & si, prævidendo, quod sit peccatura, vel quod possit peccare: vellet tamen terminare talem naturam Verbum, hoc ipso vellet peccare, vel vellet posse peccare, quod Verbo implicat. Et quia peccare non potest, reddit illam naturam assumptam impeccabilem.

RESPONDEBIS 2. Impossibile est Deum peccare, extra assumptam naturam creatam, possibile tamen est Deum peccare, ratione naturæ assumptæ.

CONTRA. Quia jam non das omnem possibilem perfectionem Sanctitatis Deo, ita ut illi in nullo casu physicè reperibili convenient, non habere sanctitatem; perfectior autem esset illa sanctitas, quam impossibile est peccare, etiam conjunctam substantialiter naturæ intellectuali creatæ.

RESPONDERI potest 3. Per multis, uniohypostatica cum somite, vel cum errore, stare potest; nec potest dari regula universalis, cur aliqua possit convenire Verbo in humanitate, & aliquam non?

CONTRA. Regula hæc universalis haberi potest; nempe quod in iis, quæ sunt dissonantia naturæ intellectuali, quæ tali, non possit communicare VERBUM, adeoq; nec illa potest ponere humanitas terminata à VERBO. Vel sive, potes dicere, quod in iis communicare non possit VERBUM, quorum aliæ causa particularis, & cum inclinatione concurrens, aut operans, ob illorum dissonantiam, Deus esse non potest.

RESPONDE TUR 4. Christum non esse primam regulam morum; & dari respectu illius deefficaces gratias.

CONTRA. Christus non est quidem regula prima morum, per identitatem; est tamen per unionem substantialiem ad primam regulam; negaturque, respectu Christi, dari gratias deefficaces ad non peccandum.

RESPONDE TUR 5. Potest unionem hypostaticam negare Deus, in poenam peccati; quod ostendit, non esse illam essentialiter incompositibilem cum peccato; idq; ideo, quia de ratione poenæ est, ut pendeat à libertate infligentis illam.

CONTRA. Quamvis Deus necessariò operaretur, non appetat cur delinquentes contra se, punire non posset: consequenter, non est de ratione poenæ, ut liberè infligatur. Deinde: potest in poenam, negari unio hypostatica, non quæ præsupponatur habita, dum peccatur; sed habenda: & si negaretur in poenam peccatum, quæ supponeretur haberi, cum peccatur; hoc ipso supponeretur posse peccari cum unione: sed id a nobis non admittitur.

Punctum Difficultatis 2.

Solvuntur Objectiones.

OBJICIT 1. Pontius. Voluntas Christi, ex se, ejusdem est rationis, ac nostra, ergo potest peccare sicut nostra, nisi determinetur necessariò per aliquid aliud: sed nec unio, nec aliud ita connexum cum unione determinat illam: Ergo non obstante unione, & omnibus ita necessariò connexis cum unione, poterit de potentia absoluta peccare. Subsumpta minor probatur. Unio secundum se considerata, non potest determinare ad non peccandum, nisi quatenus, ex se, esset incompatibilis cum peccato: vel quatenus, per modum causæ effectivæ, produceret actum oppositum peccato cuiuscunq; vel quatenus, per modum formæ, determinaret necessariò voluntatē, ad actum oppositū actui peccaminoso: nec enim plures modi excogitari possunt.

sunt. Sed nullus, ex his modis, infert intentum; quod probatur. Et imprimis, unio non est forma opposita cum peccato. Tum quia unio subiectatur in humanitate, peccatum autem in voluntate; quae vero habent diversum subiectum, non sunt formae incompatibilis. Tum quia non apparet ulla oppositio physica formalis, inter unionem naturae humanae cum Verbo, & aetate, quo Christus nollet mori, cum id ipsi esset praeceptum. Quod autem unio illa, nec efficiat illum aetatem incompossibilem cum peccato, nec determinet voluntatem ad tam aetatem; probatur. Quia unio, quia talis, nullum aetatum efficit; nec potest formaliter determinare voluntatem; cum in voluntate non subiectetur: nec necessariò proponitur per intellectum, aut percipitur a Christo.

RESPONDE TUR. Voluntatem Christi, esse quidem ejusdem rationis cum nostrae; sed cum importatione unionis ad Verbum. Et quando dicimus, voluntatem Christi esse impeccabilem simpliciter; non dicimus, quod ex lege impeccabilis; est enim, quoad naturalia sua, similis nostrae, adeoque peccabilis: sed quod si impeccabilis, ratione alicujus sibi conjuncti principii, incompossibilis cum peccato. Argumento, ut proponitur, negatur Major. Fundamentum negandi ut percipiatur. Tendum est, unionem secundum spectatam, duplicer spectari posse. Primo secundum se praeceps, sive supponas illam esse nonnisi formalitatem, sive modalitatem. Secundo unio spectari potest terminativè, seu una cum eo extremo, ad quod terminatur. Unio priori modo spectata habet se nonnisi ut *Quo*, minus principaliter, tanquam via, & medium, ad repugnandum peccato, & fundandam ejus incompossibilitatem cum extremo, quod unit; quodque per se fundat illam incompossibilitatem. Unde unio spectata terminativè, & secundum extremum, quod unit, nempe ipsum Verbum, sic dicit incompossibilitatem cum peccato: cuius extremi non meminit Major. Hinc illa disjunctiva falsa est: nam non ponit omnia membra.

Attendendo etiam ad ipsas probationes, prout formantur; necedum argumenta evincunt. Nam quod attinet, An unio, sit forma opposita cum peccato? ad hoc, imprimis dici potest, illam esse oppositam ut *Quo*; hoc est, unitivam formam oppositam: licet non sit opposita ut *Quod*. Ex eo autem, quod unio subiectetur in natura, & peccatum in voluntate, nihil concluditur: nam duplum unionem hypostaticam agnoscunt communiter Authores, unam receptam in anima, & aliam receptam in corpore; saltem ergo ratione illius unionis, receptam in anima, in qua etiam recipitur peccatum, erit unio, forma incompossibilis cum peccato, utpote recepta in eodem subiecto. Quod si adhuc velis di-

stinguere voluntatem ab anima: cum etiam in his principiis, actiones voluntatis recipiantur in anima, adhuc & peccatum reciperetur in anima; in qua tamen anima, supponitur esse unio hypostatica. Nec probat Pontius, quod unio non determinet, ut voluntas habeat aetum oppositum cum peccato; quantumvis ponatur, quod unio hypostatica non subiectetur in voluntate: nam si unio, subiectata in humanitate, determinat Verbum, in quo non subiectatur, ad esse uniti; cur non determinabit unio voluntatem, licet non subiectetur in illa, ut eliciat aetum incompossibilem cum peccato?

Addo, non explicati ab objiciente quid sit istud unionem recipi in humanitate, non in voluntate, si enim identificantur potentia cum anima, quae est humanitas incompletè, recipi eam in voluntate, est eam recipi in anima, adeoque in humanitate incompletè sumpta humanitas autem condistincta realiter a partibus non datur.

OBJICITUR 2. De potentia absoluta, poterant suspensi in Christo omnes virtutes & habitus infusi, subtrahi gratia habitualis, subtrahi visio, & cetera similia: haec enim omnia non sunt necessariò, & essentialiter, connexa cum unione hypostatica; & non fuissent data, si non fuissent unio facta in natura intellectuali: immo, defacto unio hypostatica recepta fuit in corpore: & tamen in corpus non traxit illa bona, quo posito, non fuissent pro tunc in Christo principium operationum justarum, & bonarum: consequenter tunc Christus potuisset deficere, in quo defectu peccabilitas consistit.

RESPONDE TUR. Secundum communem doctrinam, casu quo urget praeceptum eliciendi aetum supernaturalem amoris divini, & non daretur gratia ad eliciendum, non committeretur jam peccatum: quia id, quod non potest fieri, si non fiat, non inducit peccatum: ille autem aetus supernaturalis non potest fieri sine gratia. Hinc si gratia non detur, & non fiat aetus, non erit aetus peccaminosus: consequenter nec Christus, in talis suppositione, esset jam peccaturus; quod solum in praesenti defenditur.

Independenter ab hoc principio, solvi potest obiectio; quod scilicet, quamvis auferretur a Christo gratia habitualis, aut non formaretur tunc praeceptum, aut si formaretur, teneretur Deus supplere vires gratiae, ipsa etiam persona terminans esset sufficientissimum impeditivum peccati, ne ita dicatur Verbum disobedire praecepto, & facere actionem dissonam.

OBJICITUR 3. Potest Verbum in assumpta natura mori; ergo & peccare.

RESPONDE TUR. Disparitatem esse: quia mors non repugnat naturae intellectuali, quia tali; repugnat peccatum. Deinde, cuius causa

*f 2 particu-

particularis potest Deus esse, extra unionem, saltem in alio subiecto: illud etiam participare potest in natura assumpta: non est enim major ratio unius, quam alterius. Hinc, quia potest esse Deus causa particularis mortis; fit, ut illi non repugnet, per communicationem idiomaticum, mori. Quia vero nunquam potest esse Deus causa particularis peccati; & tamen, si humanitas assumpta peccaret, deberet esse causa particularis illius peccati: hinc fit, ut in humanitate assumpta peccare non possit.

OBJICITUR 4. Potest peccatum, saltem habitualiter, de potentia absoluta, stare cum visione beata; ergo & cum unione hypostatica.

RESPONDETUR. Argumentum procedere a minori ad maius viâ affirmationis, maius enim est quid, unio cum Deo personalis, quam unio intentionalis, quae fit per visionem. Directa disparitas est. Quia in casu antecedentis, non esset vera propositio; Deus peccat: vera autem in casu consequentis, accipiendo etiam visionem beatam secundum quod status beatitudinis est, cum illo, non potest stare peccatum, cum quo non stat status, omni felicitate compleatus.

OBJICITUR 5. Non est ratio, cur saltem eo modo, non possit peccare humanitas assumpta, quo peccat iustus; ita scilicet, ut sicut operatione suâ malâ amittit justitiam homo; ita humanitas assumpta, operatione suâ malâ, amittat unionem hypostaticam.

RESPONDETUR. Negando id posse fieri. Ratio: quia, quando ita peccatur, ut peccato expellatur gratia: eo instanti quando primò est peccatum, primò non est gratia: non debet enim dici, ultimò esse gratia: quia alias, saltem in uno instanti, simul secum essent, peccatum, & gratia. Si primò tunc non est gratia, cum primo est peccatum; nihil absurdum ponitur, nec jugantur secum peccatum & gratia, quae alias supponuntur cohærente non posse. Jam autem, quando peccato expelleretur persona divina; vel tunc, cum verum est dicere: Primò peccatum est, verum esset dicere? primò non est persona Verbi; & sic jam non esset illud peccatum naturæ suppositatæ à Verbo: de quo tamen procedit controversia, vel verum esset dicere? Ultimò est tunc Verbum terminans humanitatem: & sic jam, pro illo instanti, verum esset dicere: Deus peccat; jugarenturque secum, peccatum & Deus, quae cohærente non possunt.

Ostenditur etiam major disconnexio inter peccatum, & personam divinam, quam inter peccatum, & gratiam. Conveniunt quidem in hoc, quia etiam peccatum non potest exerceri ab anima, prout grata, sed non nisi grata ampliativè: sicut & peccatum non potest exerceri ab humanitate assumpta formaliter, sed non nisi

assumptâ ampliativè, differunt tamen in hoc; quia possunt simul stare divinitus, gratia, & peccatum; non potest autem simul stare peccatum, & unio hypostatica. Quodsi non admittas istam sententiam; adhuc major erit repugnatio, ratione excellentiæ formarum: ad eum modum, quo non possunt se compati, forma hominis, & spongiæ: sicut se non possunt compati, forma hominis, & simii, vel alicuius animalis, maximè accendentis ad hominem; nihilominus, major est oppositio inter formam hominis, & spongiæ: quam inter formam hominis, & simii: eò, quod major oppositio, non secundum solam incompatibilitatem in eodem subiecto, sed etiam secundum entitatis excellentiam, pluribus formalitatibus ab alia recedenter, penitatis beat. Cum ergo, pluribus perfectionibus, Deus pugnet cum peccato, quam gratia; licet tam Deus, quam gratia, cum peccato stare non possint: majorem tamen repugnantiam dicit Deus ad peccatum.

Addo cum gratia non sit suppositum, peccatum illud, non tribueretur gratiæ: quia autem actiones sunt suppositorum, peccatum illud tribuatur, deberet Verbo terminanti humanitatem.

INSTABIS 1. Ex istis, qua afferit Aldrete disp. 71. Si, postquam humanitatis fuit unita hypostaticè Verbo, potuit ipsa esse indifferens, ad promerendam conservationem illius unionis, (poterat enim decernere Deus, ut independenter à meritis conservaretur) & ad carendum unionem, ob defectum meriti: ergo & potuit, pro illo priori, esse indifferens ad peccandum, & non peccandum: siquidem omnino præscinditur ab unione hypostatica, quæ supponitur destruenda esse illo instanti, si merita deficiant; ergo si peccaret, destrueretur illa unio, ratione peccati.

RESPONDETUR. Implicare, ex dictis, utin pœnam peccati, pendentis à Verbo, tanquam supposito, destruatur unio: quia tamen posset carere unione hypostaticâ Christus, & non in pœnam peccati; cum possit illâ carere ex libero decreto Dei: ergo appareat, carentiam hanc, non involvere necessariò rationem peccati; ideo poterit illa indifferencia, ad habendam, vel non habendam unionem, admitti: sine tamen indifferencia ad peccandum, posset enim v. g. carere unione hypostaticâ, seu ejus conservationem; casu quo non ponet aliquod meritum, ex sua libertate; licet non supponatur obligatio posita à Deo, ad ponendum illud meritum, nisi forte dicas, independenter à præcepto, obli- gandū Christum ad illud meritum, ex sui ipsius dilectione, ne tanto bono privetur. Quodsi dicas, Deum præcipere curam conservandæ illius unionis: jam quæstio hæc, ad materiam de præcepto ferendo in Christum, spectabit.

INSTABIS 2. Non est, cur unio hypostatica, in primo instanti sua existentia, potuerit im- pediti

diri per peccatum, non verò in instanti conseruationis; præcipuè autem, cùm in primo instanti existentia unionis, potuerit existere, si- mul cum unione hypostatica, potentia ad pec- candum.

RESPONDE TUR. Disparitatem esse. Quia in casu antecedentis, non verificatur, Deus pec- cat: nam cùm impediatur, ne illa humanitas sit illi unita; impeditur etiam, ne communicet idioma peccantis. In casu autem consequen- ti, supponit non destructa, sed destruenda uni- onis, adhuc tamen durans; ergo communicatio- nis idiomatum fundativa: adeoque & redditiva, ut Deus intelligatur tunc peccare, si illa hu- manitas peccet. Negatur autem, quòd cum unione hypostatica, etiam in primo instanti, potuerit simul existere potentia ad peccandum: quia alia, etiam pro postea, posset existere. Et certè, pro primo illo instanti, verum est dicere: Nunc est unio hypostatica; ergo & fundatio communicationis idiomatum: consequenter dici posset; quòd Deus nunc habeat potentiam proximam ad peccandum.

INSTANT 3. Formam præteriisse, est quid ex- trinsecum, respectu hujus instantis; sicut & for- matum esse futuram, sed unionem hypostaticam esse futuram, non reddit naturam impeccabilem, pro hoc instanti. Ergo neque unionem hy- postaticam præteriisse, reddit naturam impe- ctabilem, pro hoc instanti.

RESPONDE TUR. Concedo totum; sed ne- go, quòd pro illo priori, pro quo est indifferen- tia merendi conseruationem unionis, vel non merendi, si præterita unio; cùm sit conservabili. Consequenter adhuc est; si est: hoc ipso impedit, ne eodem, instanti sit peccatum; & quoque verum erit dicere: saltē nunc unio ultimè est; erit hæc impeditio; non erit autem, cùm dicetur: Nunc primò non est.

Instantia Recentiorum.

Attingit aliqua hīc solvenda Rosmer: ex quo.

OBJICITUR 6. Peccatum actuale, & unio hypostatica, sunt duæ entitatis absolutæ; non implicata autem, quæcunque entitatis abso- lutas, ponit simul in eodem subiecto.

RESPONDE TUR. Ex hoc titulo, quòd sint duæ entitatis positivæ, habetur quidem titulus aliquis coexistendi; sed addere, si cætera ad sint: quæ hīc desunt. Quia vi hujus coexistentiæ se- queretur, Deum peccare, quod implicat: quia ergo hoc implicat; sequitur, ex duabus illis entitatis positivis, secum positis, non quidem titulo entitatum positivarum, sed aliunde, cohæ- tentiam haberi non posse.

OBJICITUR 7. Fieri potest, ut humanitas sit unita personalitati divinae, & non possit illam reddere sanctam; ergo, in hoc casu, poterit unio

consistere cum peccato. Antecedens proba- tur. Subiectum, quod est capax alicujus effec- tus formalis, potest, per additionem alicujus conditionis, vel qualitatis, reddi incapax ejus- dem. Et ita, posito, quòd gratia possit simul sta- re cum peccato, in homine, reddit illum inca- pacem denominationis sancti.

RESPONDE TUR. Unio humanitatis cum Verbo, ut superius dictum, duplex cogitari pot- est; una meræ alligationis localis, specialiter fa- ciat; & hac posita, retineret humanitas pró- priam personam, peccareque posset: neque tamen tunc diceretur Deus peccare, in illa na- tura. Secundò potest esse unio simul fundativa communicationis idiomatum; si fundativa communicationis idiomatum, hoc ipso deriva- tiva denominationum, oriundarum à Verbo, inter quas est præcipua denominatione Sancti; hinc supposita hac unione, non appetat, quo- modo redderetur subiectum incapax denomina- tionis, cuius cæteroqui supponitur capax. Quod attinet ad paritatem, disparitas est; quia ut sit peccatum cum gratia, nulla affertur im- plicantia; est autem implicantia, ne dicatur Deus peccare. Cæterum, si ponis, ita reddi humanitatem incapacem sanctitatis, ut etiam eo casu, non diceretur Verbum peccare: quid- quid sit de possibilitate suppositionis; jam in eo casu posset dici, quòd illa humanitas possit pec- care: ut in ante dictum.

INSTANT 1. Humanitas Christi, secundum se considerata, est capax, ut à gratia habituali ac- cipiat denominationem filii adoptivi; & tamen, per unionem hypostaticam, redditur incapax hujus effectus formalis: ergo & humanitas, ex se capax, ut sit sancta, poterit reddi incapax, ut reddatur sancta; quamvis non reddatur inca- pacax, ut uniatur Verbo. Ad eum modum, quo, si uniretur naturæ irrationali, redderet illam subsistente, non sanctam. Id verò, quod red- deret naturam incapacem sanctitatis, posset ei- se actio productiva: quia produceret illam na- turam, ex fine nunquam illam sanctificandi, hæc autem actio, cum esset complementum liberidecreti divini, volentis illam non sancti- ficare, ordinaretur essentialiter ad negationem sanctitatis.

RESPONDE TUR. Dictum alibi, quòd omne- cens positivum fundet in se suas negationes; jam autem denomination filii adoptivi, est quidem positiva, sed negans rationem filii naturalis; quæ quia habetur in Christo, hoc ipso jam non potest tribuilli ratio filii adoptivi; nihil autem simile potest ostendi, per quod reddatur huma- nitas aliqua assumpta à Verbo, tamen incapax sanctitatis. Instantia de natura irrationali non tenet: quia cùm ex conceptu sanctitatis, & ir- rationalis, comparatè sumptis, sequatur inca- pacitas sanctitatis in irrationali; bene sequi- tur, illam, licet reddatur subsistens divinè, non

Tractatus III.

habituram rationem sanctæ. Sed nihil ostendi potest, in natura rationali comparata ad sanctitatem, ut sit incapax sanctitatis. Quod attinet ad illam actionem: dico, illam implicare; quia & redderet illam humanitatem incapacem sanctitatis, ut supponitur, & non redderet: quia, & produceret humanitatem eandem specie cum praesenti, ut supponitur; & non eandem specie: quia praesens, est potens reddi sancta, illa autem non est potens reddi sancta. Rursus, & produceret illa actionem humanitatem terminabilem divinæ, ut supponitur; & non produceret humanitatem terminabilem divinæ: quia non produceret terminabilem sanctæ, cum dicatur, illa humanitas esse incapax sanctitatis.

ADDO. Potest quidem esse liberum Deidecreatum, quod decernat, ut haec natura non sanctificetur; sed non potest esse liberum decreatum Dei, ne possit sanctificari. Quia liberum Deidecreatum non evertit capacitates, essentialiter innexas entibus; est autem in homine capacitas sanctitatis, quia capacitas noscendi mali, & illi, ex notitia, resistendi, dicit item capacitem noscendi honestum, & ex illa notitia, appetendi illud, cum Dei gratia; adeoque dicit capacitem ad esse Sancti. Et quamvis poneretur decretum, de non sanctificanda illa humanitate; non sequeretur, posse formari decretum, de illa desanctificanda; vi cuius desanctificationis, deberet sequi, quod Deus peccet.

INSTAT 2. Saltem est possibilis, alia specie natura rationalis, incapax sanctificationis, licet capax unionis hypostatica, & si foret complementum, liberi decreti ex fine procedentis, nullam creaturam sanctificandi; haec foret essentialiter in sanctificabilis.

RESPONDE TUR. Posito, quod sit possibile intellectivum sine volitivo; sequitur, hoc ipso fore illam incapacem sanctificationis: quia sanctitas trahit nolitivum mali, volitivum boni. Sed eo casu, nec illa humanitas peccare posset, adeoque nec peccatum tunc staret, cum unione hypostatica. Cæterum, ut sit creatura capax volendi bonum, & tamen incapax sanctitatis, implicat: quia ipsum esse capax volendi bonum, est esse capax sanctitatis: & si est capax sanctitatis creatæ, cur non & increata? & sicut, si ex capax personæ creatæ, infertur capacitas personæ increata; ita quia est capax sanctitatis creatæ, recte infertur capacitas sanctitatis increata. Quanquam, si quis poneret, quod sit possibile creatura intellectualis, divinæ non personabilis, posset etiam admitti, quod sit possibile creatura, divinæ non sanctificabilis; salvo tamen quocunque eventu possibili: quod scilicet in nullo illorum dici posset, Deus peccare.

INSTAT 3. Possibile est peccatum, natura suâ irremissibile, quo posito, quare illa natura

non poterit uniri Verbo, & reddi subsistens, quin reddatur Sancta?

RESPONDE TUR. Negatum alibi, peccatum natura suâ irremissibile. Siverò daretur, hoc ipso illa creatura redderetur inassumptibilis, ex accidenti, à Deo; quia hoc ipso denominatur Deus peccare.

Punctum Difficultatis 3.

Potuitne Verbum assumere humanitatem, quæ peccavit?

Juxta multiplices formabiles sensus procedunt asserta.

ASSERO 1. *Humanitatem assumptam formaliteralem, non potuisse unquam contineri in voluntate Adami; consequenter nec assumi cum ictu peccato.*

RATIO. Humanitas assumpta, formaliter accepta, dicit naturam humanam & personam divinam; sed sic sumpta non poterat contineri in voluntate Adami: quia alias illud peccatum, quâ profectum ab humanitate assumpta, traheret secum, quod Deus peccârit, id autem absurdum est.

ASSERO 2. *Humanitatem acceptam materialiter, seu prout nondum assumptam, potuisse includi in voluntate Adami, & sic inclusam assumi.*

RATIO. Quia id non implicat; nec eo casu sequeretur, Deum peccare: quia pro eo signo, non supponetur persona divina, terminans naturam humanam; consequenter nec illa actione peccaminosa, diceretur esse actione hujus suppositi.

ASSERO 3. *Humanitatem, quæ in ante ictu peccavit, potuisse à Verbo assumi, delecto peccato commissio.* Ita Suar. disp. 13. Sect. 2. circa finem, Lugo, Amicus, & alii.

RATIO. Tum quia id non implicat. Tum quia, non posset, per communicationem idiomatum, dici Deus peccâsse, quod probatur: quia communicatio idiomatum fundatur in unitione, & ratione actionum, ab illa persona, sub ratione termini, pendentium: actiones enim sunt suppositorum. Sed illa actione peccaminosa non est hujus suppositi; quia cum illa actione peccaminosa fiebat, non erat hoc suppositum. Tum quia non implicat contradictionem rationes, quæ moveant divinam voluntatem, ad tam eventum. Et sicut datæ sunt rationes, inducitivæ voluntatis divinæ, ut assumere carnem; & quidem ex majoribus, seu avis, & atavis peccato infectis; cum potuisset sine talibus majoribus illam assumere, etiam supposito, quod vellet fieri homo; ita poterat moveri, ut tam humanitatem peccatricem assumeret, delecto peccato; licet assumperit defacto eam, quæ nunquam peccavit.

DICES

Disputatio V.

211

DICES 1. adhuc eo casu, verum esset dicere, Deum peccasse; quia verus est hic expeditorius: hic homo peccavit: hic homo est Deus: Ergo Deus peccavit.

RESPONDETUR. Non esse hunc legitimum expeditorium; continet enim quatuor terminos: primus est: hic homo, qui supponit, vel tantum pro humanitate individuali, vel pro humanitate quæ erat terminata à personalitate propria. Secundus terminus est: peccavit. Tertius terminus est: Hic homo, qui jam supponit pro humanitate terminata à persona divina. Quartus terminus erit: Deus.

INSTABIS ex Vafq. una humanitas, in duobus suppositis, non constituit duos homines, sed unum: Ergo erit verum dicere: hic homo peccavit: & tamen hic homo Deus est.

RESPONDETUR. Una humanitas, in duobus suppositis, non constituit quidem duos homines: constituit tamen duas acceptabilitates diversas, hominis ejusdem; adeoq; habebitur fundamentum, factæ ostensionis quatuor terminorum.

DICES 2. ex Vafq. Ponamus à Joanne genitum esse Petrum: ponamus Petri humanitatem assumptam esse à VERBO; verè tunc dicetur Verbum: filius Joannis: Ergo etiam dicetur verè peccasse, propter peccatum, ab hac humanitate, in alio supposito, commissum.

RESPONDETUR. Negando antecedens. Qui pro instanti generationis Petri, facta à Joanne, natura Petri non erat Deus: Ergo nec genuit Deum Joannes: Ergo nec Deus est filius Joannis. Vide S. Thomam q. 35. a. 4. ubi dicit: Non fuisse futuram Matrem Dei Beatissimam; si tunc, cum generabat humanitatem, non fuisse illa humanitas terminata à Persona VERBI.

DICES 3. Implicat naturam humanam, etiam post dissolutam unionem, peccare: Ergo implicabit eandem peccasse, ante unionem cum VERBO.

RESPONDETUR. Negando antecedens: neq; videtur in hoc ulla implicantia.

DICES 4. cum Esparza q. II. oppositum sentiente. Voluntas perfectè intentiva finis (quælis est imprimis divina) disponit media, prout expedit, ad convenientem, ac decentem executionem talis finis; pertinet autem ad convenientem ac decentem executionem Incarnationis, & existentia Christi, ut natura aliquando assumendo à Verbo, nunquam peccet antecedenter, tametsi præexisteret sejuncta ab illo. Ex quo etiam principio urgetur, Beatissimam debuisse esse immunem ab omni mortali, & ve- niali.

RESPONDETUR. Hæc ratio est congruētia: & indubie congruebat, ne talem humanitatem Verbum assumeret. Sed sicut non repugnabat, Beatissimam immaculatæ non concipi;

aliæ nec redemptio indigeret, nec in hoc favorem Dei esset experta: ita nec repugnabit, humanitatem quæ in ante peccavit, assumi. Porro convenientiæ sunt duplicis generis: quædam tales, quæ libero dominio divino non subjacent: & ita convenient, ne Deus quidquam malum & disordinatum operetur: convenient item, ut finem, quæ talem, velit non sine mediis. Quædam autem convenientiæ subsunt libero Dei dominio, & dispositioni: qualis est convenientia Incarnationis, convenientia immaculatae conceptionis, & in præsenti, convenientia, ne humanitas assumatur, quæ in ante peccavit. Taxa autem distinguendi has convenientias, est: quod ha posterioris ordinis, sint illæ, quibus si non fiat satis, non sequitur implicatio; omne enim, quod non implicat, subest libero Dei dominio: quia autem etiam non implicat talis assumptio; ideo convenientia, ut ita fiat assumptio, adhuc subest libero Dei decreto.

DICES 5. cum eodem. Peccatum semel commissum, est exprobabile committenti, per totam æternitatem, eidemque est causa & materia æternæ humilationis, & minoris honoris, quam si innocens permanisset.

RESPONDETUR. Cùm committens illud peccatum, non esset Christus, non esset illud peccatum exprobabile Christo; hoc tantum esset verificabile; Natura, quam assumpsisti, peccarat. Sed nego implicare, ut natura cùm talihumiliatione, accedentibus altis Dei consiliis, assumatur: & sicut defacto assumpsit naturam, cui exprobriari potest; Tu descendisti ex his, qui sunt in inferno, & blasphemant Deum; nec id dedecet Verbum: ita nec illud, de quo quæstio, dedecepit, dedecentia essentialiter impeditivæ, ne fiat. Deinde, tenet Esparza, quod humanitas dimissa, possit peccare: nec illa exprobatio: (Habes humanitatem, quam si dimitteres, faceret hoc, vel illud) fundat inassumptibilitatem humanitatis, postea peccaturæ; ita nec fundabit inassumptibilitatem humanitatis, quæ antea peccavit. Et licet peccatum, quantum futurum, non fundet præsentem exprobabilitatem, fundat tamen futuram: licet item non fundet præsentem vim demeritoriam: fundat nihilominus futuram: & tamen hoc non obstante, potest assumi humanitas postea peccatura: Ergo etiam, cùm non fundet peccatum commissum præsentem indignitatem, vel vim demeritoriam, sed tantum pro præterito; poterit adhuc assumi: præcipue autem, quia rationabilis exprobatio est, ratione præsentis, physicæ vel moraliter, turpitudinis; hæc autem in Christo, tunc non haberet locum.

DICES 6. ex iis, quæ afferit Aldrete disp. 72. Sect. 6. Quia licet forma, antequam existat, non habeat effectum suum formalem; tamen cùm existit, potest habere omnem illam ex-

*f 4

gen-

Tractatus III.

gentiam, nimis divini decreti, impeditis illum concursum ad actum pravum; & potest, ad hunc effectum, reddendi humanitatem impeccabilem, existere moraliter unio hypostatica, quamvis non existat physicè.

RESPONDE TUR. Concedendo, quod unio hypostatica, etiam antequam existat, possit habere rationem exigitivam moraliter; sed nego: quod necessariò & indispensabiliter id exigat.

INSTABIS. Deus prævidens naturam unionis hypostaticæ, determinatur ex vi hujus scientiæ, ne habeat decretum, dandi postea humanitati huic unionem, & permittendi peccatum illius, pro tempore antecedenti.

RESPONDE TUR. Posse quidem Deum præ-informatum illâ scientiâ, determinare se ad hoc; congruitque, ut se determinet. Sed nego, quod necessitetur ad hoc Deus; & quod unio illa indispensabiliter id exigat, exigentia illâ moraliter.

DICES 7. Si quæ esset pro opposito ratio, ea esset vel maximè: quia ad præteritum non est physica exigentia.

RESPONDE TUR. Negando ideo; sed quia id non repugnat: & quia, non sequeretur verificatio hujus propositionis: Deus peccavit.

ASSERO 4. Non posse assumi humanitatem, quæ ante peccatum, non de leto peccato. Ita omnes, qui agnoscunt oppositionem peccati, cum unione hypostatica.

RATIO 1. ex Lugo: quia cum summa sanctitate, opponitur non minus habituale, quam aetuale peccatum.

RESPONDIT potest. Cum summa sanctitate, repugnare tam aetuale, quam habituale peccatum, ab eodem supposito profectum; sed quod repugnet, cum summa sanctitate, peccatum habituale, profectum à supposito alio: id non probat Lugo.

RATIO 2. ex Amico. Sanctitas creata pugnat cum habituali, & actuali peccato: Ergo & sanctitas increata.

RESPONDIT potest: non demonstrari antecedens, ut alibi vistum.

RATIO 3. ejusdem. Quia scilicet, quæ ratio obligat VERBUM, ad non permittendum ullum aetuale peccatum, in natura assumpta, eadem obligat, ad non admittendum ullum habituale: quia enim ratione, aetuale imputaretur VERBO, illud non impediti; eadem ratione imputaretur Verbo, illud in sua natura admittenti: cum non minus teneatur VERBUM, maculam habitualem, quam aetualem, in sua natura impeditre.

RESPONDIT potest: hoc ipsum probari debuisse; & quæ teneri VERBUM, ad impeditendum habituale peccatum, ab alio supposito factum, aetuale peccatum. Præcipue, quia nisi Verbum impedit aetuale peccatum, deberet habere in illud influxum suppositi; qui influxus,

in habituale, ab alio supposito factum, non ostenditur: deinde illa specialis gubernatio, quam respicit hoc argumentum, alibi impugnata.

RATIO 4. asserti posset esse. Quia scilicet non esset in summo genere sanctitatis, sanctitas divina; major enim esset sanctitas, quæ etiam cum habituali peccato stare non posset. Hæc ratio cæteris est probabilior, sed habet contra se instantias. Hinc illustrari deberet. Nam major est sanctitas, quæ etiam cum fomite, cum vitiis habitibus, aliisque hujusmodi, stare non posset; haberet enim hoc, quod præsens sanctitas, & insuper quod non exigit, per multos, sanctas Dei præsens. Et tamen hoc non obstat summa sanctitati Dei; quæ per multos hoc argumento utentes, potest stare cum fomite, & vitiis habitibus.

RATIO 5. asserti est. Quia peccatum habituale (quantum ad præsens) consistit in duobus; in actu, qui præteriit; & in non retractatione. Porro ad VERBUM, illud peccatum, secundum quod merè dicit actu, qui præteriit, nihil spectaret: supponit enim ille actu, factus ante assumptam humanitatem. In quantum etiam dicit non retractationem; ista non retractatio, vel est omissione actu mera, vel est actu nolendi retractare? in quantum dicit meram omissionem actu retractandi, potest stare cum unione hypostatica. Ratio: quia in principiis nostris, omissione pura non est peccaminosa; potest enim contingere in amentibus, & dormientibus. Quod augem attinet ad ipsum actu nolendi retractare: cum illo, non potest stare unio hypostatica. Ratio: quia deberet jam, in illum actu influere specialiter, ipsum Verbum: nam etiam nolitiones sunt suppositi: quia tamen positâ etiam purâ nolitione retractandi, modò præterierit actio peccaminosa, manet adhuc peccatum habituale, tanquam præsens moraliter; ut notum est, ex dictis in materia de peccato habituali; hinc jam per communicationem idiomatum, deberet dici Deus peccator habitualis: implicat autem, Deum dici ullo modo peccatorem.

DICES. Vihujus asserti sequi, quod, quamvis fuerit jam retractatum peccatum, & delectum, non possit tamen talis natura assumi; contra dicta supra: Nam, etiam de leto peccato, est præsens verificativum, hujus propositionis: *Natura hæc humana peccavit*: Ergo per communicationem idiomatum, sequetur, quod Deus peccaverit; tam autem est impossibile, Deum peccare, quam peccavisse. Sequela probatur. Ideo solùm repugnat peccatum habituale, quia infert sui præsentiam; sed etiam verificativum hujus propositionis, natura humana peccavit, infert sui præsentiam: Ergo.

RESPONDE TUR. Dari præsens verificativum hujus propositionis, natura humana peccavit,

cavit, sed non quomodo cunque: sed peccavit ante unionem hypostaticam. Si autem verificatum ita restrictum habetur, quod peccavit ante unionem hypostaticam; non potest fieri communicatio idiomatum, quod in praesenti peccet, vel peccaverit Verbum; cum ipsum verificatum sit in praesenti, sed non pro praesenti. Imo ipsum ly, in ante peccavit, excludit communicationem idiomatum: cum praecedat suppositionem unionis. Unde illud, ante unionem, idem significat, ac si diceretur, antequam posset fundari communicatio idiomatum. In hoc tamen est communicatio idiomatum; quia verum est dicere, assumptis naturam Verbum, quae peccavit: verificatum enim illius propositionis praesens, & pro praesenti habetur.

ASSERO 5. *Casu, quo per impossibile, uniretur substantia divina, natura, non delecto peccato habitali, non posset dici Deus peccasse, praeceps ratione unionis peccaminosa, que praeceps.*

RATIO. Quia non habetur, pro illa differentia, fundativum communicationis idiomatum, unio per se.

DICES. Unde ergo oriretur, ut diceretur tunc, Deus peccavit?

RESPONDETUR. Orietur ex morali praesentia peccati, non autem ex praeciso Præteris, illius.

Punctum Difficultatis 4.

Posito, quod substantia increata uniretur natura humana, mediâ substantiâ creatâ, tene- retur impeccabilitas?

Asserit Lugo hic Sect. 2. & Amicus Sect. 1. num. 24. Negat Ragusa apud Lugo.

ASSERO 1. *Impossibile esse; ut substantia Verbi uniretur, mediante substantiâ creatâ, natura humana.*

RATIO asserti petatur ex dictis in Metaphysica, ubi de substantia.

ASSERO 2. *Supposito, quod fieret unio illa substantia increatâ, ad naturam creatam, mediante substantiâ creatâ, peccatum natura humana, si per posse vel impossibile, fieret à natura, prout terminata persona creatâ, non tribueretur persona increata, tanquam causa speciali.* Et secundum hoc assertum convenio cum Ragusa.

RATIO 1. asserti est. *Quia imprimis, principale fundatum, quo oppositum probari posset, nullum est: principale enim fundatum est, in hoc expositorio, quem putat esse verum, & rem convincentem Lugo, cum tamen non concludat. Est autem talis: Deus est hic homo; sed hic homo est peccans: Ergo Deus est peccans. Quod hic expositorius non concludat, ratio imprimis est: quia constat quatuor terminis, primus est ly Deus, secundus ly hic homo, quatenus supponit hic pro humanitate,*

prout terminata personâ VERBI; alias si supponeret pro humanitate, prout terminata personâ hominis, falsa esset propositio: tertius terminus est ly hic homo, quatenus supponit pro natura prout terminata, à persona humana: quartus terminus est, hic peccans. Ratio præterea est: quia si in propositione, Deus est hic homo, non sumis naturam, prout terminatam personâ increata; falsa est propositio. Si item in minori, ly hic homo, non sumas pro natura, prout terminata personâ creata; falsa erit minor; porro expositorius non convincit, qui alterutram ex præmissis habet falsam.

RATIO 2. asserti est: quia communicatio idiomatum, secundum quam, dictum aliquid de uno, in ratione agendi, possit verificari de alio, in ratione agendi, fundatur in substantiali unione: secundum quam sequitur, ut actio sit suppositi; quod supponit Lugo, qui substantiali unionem non admittit, sine substantiali incomplectione aliud: & supponit, quod hæc incompletio substantialis, respectu personæ divinae, in natura creata, non possit esse, nisi in negatione substantiæ propriæ. Sed eo casu, non esset substantialis unio, fundans, ut actio sit suppositi hujus: Ergo tunc non erit communicatio idiomatum: Ergo nec peccante naturâ terminata à persona divina, si simul terminetur à persona creata, poterit dici peccans Deus: deberet enim dici peccans, ratione communicationis idiomatum.

RATIO 3. est. Posito, quod penetrarent se Petrus & Paulus, alligaretq; illos Deus in ordine ad inseparabilitatem realem; actio Petri non esset actio Pauli: sed illa unio foret per accidens: Ergo, & in praesenti idem dicendum. *Negue valet, si dicas: substantia Pauli non terminaretur natura Patri, consequenter nec operationes Petri tribui possent Paulo: non, inquit, valet, si id dicas; quia uniri mediâ substantia, est non posse tribuere modum subsistendi personalis, personalitate divinâ: ut suppono ex communione doctrina. Consequenter non possit adhuc operatio humanitatis, tribui substantiæ divinae.* Si tamen, per impossibile, substantialiter uniretur: non posset tunc etiam illa persona creata peccare. Ratio: quia hoc ipso peccaret persona increata, per communicationem idiomatum.

DICES 1. cum Lugo. Eadem inconvenientia sequentur, in dicto casu, quæ, si humanitas assumpta, & solo VERBO terminata, peccaret.

RESPONDETUR. Quod non quia in casu asserti, non esset communicatio ulla idiomatum; ratione tamen cuius, omnia inconvenientia sequentur.

DICES 2. cum eodem. Licet tunc non uniretur immediatè humanitati, aliquid divinum; adhuc humanitas illa pertineret intrinsecè ad illam

P
MLOD
DWS
3.614.
V
5

illam personam, quæ simul esset Deus, & homo: quare ille homo, tunc esset Deus; & consequenter illi homini, deberetur cultus latræ, & cætera similia: Ergo etiam, illa humanitas haberet omnimodam repugnantiam, cum peccato: quia, sicut summa dignitas divina conumicat, illi humanitati, summam excellentiam; sic & infinita sanctitas, summam excellentiam.

RESPONDE TUR. Personam Verbi comparari eo casu posse, vel ad naturam humanam, vel ad personam: comparata ad naturam, non communicat illi summam excellentiam: quia hæc fundatur in unione substantiali, quæ tunc non esset: comparata etiam ad illam personam, non communicaret illi summam excellentiam: quia etiam cum illa, non unitur substantialiter. Nego etiam in forma maiorem. Distingui quoque posset illa propositio: Humanitas hæc pertinet intrinsecè ad illam personam, intrinsecitate unionis substantialis, adeoque fundantis communicationem idiomatum: Nego; intrinsecitate, quæ non sit unio substantialis, concedo.

DICES 3. cum Amico. Eo casu, facheret illam humanitatem suam Verbum, saltem accidentaliter: Ergo contraheret debitum, illam humanitatem, in omnibus suis actionibus, regendi. Sicut non solum habet naturale debitum animus rationalis, regendi corpus sibi unitum substantialiter; sed etiam habet debitum dominus, gubernandi suum servum, mediâ conjunctione morali, accidentaliter tantum unitum.

RESPONDE TUR. Sicut accidentaliter est unitum VERBUM, ita etiam accidentaliter acquirit debitum regendi; consequenter potest non regere. Nec valet paritas allata. Quia illam obligationem peculiarem in Verbo, secundum quam, actio illius humanitatis posset trahi VERO, non potest aliud fundare quidquam, nisi substantialis unio; ad quam fundandum, in moralibus, non est necesse haberi substantialiem unionem. Quod autem ad fundandum, ut particulariter hæc operatio censeatur esse Christi, non sufficiat aliud, nisi substantialis unio, ratio est: quia illa directio humanitatis est intransitiva, & ut supra dixi, non in alio consistens, quam consistat directio, facta à persona creata, respectu suæ naturæ; quæ directio est intransitiva, & sistens in unione sola personæ, cum natura.

ASSERO 3. Posito, quod Subsistentia inveniatur naturam humanam, mediante personam creatam, dignius sentit de sanctitate Dei, qui etiam eo casu, dicit incomprensibile esse peccatum.

RATIO, quia ostendit maiorem oppositionem sanctitatis illius, cum peccato. Et sicut lux, non tantum immediate transmissa per aërem, illuminat domum, & expellit tenebras: sed etiam mediante vitro, & crystallo; sic etiam lux

sanctitatis potest, mediante subsistentiâ creata, pellere tenebras peccati. Et certè, si concedatur sanctitati divinæ maxima oppositio cum peccato, & talis, qualis est inter lucem & tenebras; etiam mediatum esse divinum, erit mediatum non esse peccati; nihil autem nos revocat, à tali oppositione cum peccato, Sanctitati divinæ concedenda. Unde incompatibilitas peccati, cum illo toto, non oritur ex eo, quod debeat dici, Deus peccans; sed ex eo, quia conveniens est, ut expellatur peccatum, suppositâ tali.

Punctum Difficultatis 3.

De aliis Impeccabilitatem concernentibus.

QUÆRES 1. An unio hypostatica stare possit cum fomite? Nominis fomitis duo intelligi possunt. Fomes in actu primo, & per modum potentie, & Fomes in actu secundo, & quasi exercitium illius actus primi. Fomes in actu primo, nihil aliud est, nisi ipse appetitus sensitivus, inclinans ad bonum sensibile, natum præverte, re usum rationis. Fomes autem in actu secundo, est actio appetitus sensitivus, prævertens usum rationis, inclinans ad bonum sensibile. Rursus hoc ipsum prævertere rationem, dupl. citer contingere potest; vel prævertendo eam per ordinem ad objectum dissonum rationi, vel prævertendo non nisi simpliciter ad objectum sensibile. In omnibus his suppositionibus resolvi debet difficultas.

ASSERO 1. Non implicat, ut in natura assumpta, detur actus appetitus sensitivus, circa objectum sensibile non dissonum nature intellectuali, prævertens rationem.

RATIO est. Tum quia potest Deus præterminare ad talem actum, adeoque esse causâ, illius actus, particularis: Ergo stare poterit illius actus cum unione hypostatica. Si enim potest Deus esse causa particularis, talis actus, extra unionem; poterit esse, etiam posita unione. Tum quia, si talis actus repugnaret, repugnaret vel ex ratione sua generica, vel ex ratione sua speciali, in quantum scilicet poneretur à natura rationali: sed neutrâ ex his ratione repugnat VERO; non primâ: quia alijs VERBUM non potuisset affumere naturam bruti alicuius; in illo enim actiones illæ, nec attendissent, nec attendere potuissent, ad dictamen rationis, ut potest bruto impossibilis; non etiam ex ratione hac, quod illæ actiones fierent in natura rationali: quia nulla est oppositio cum natura rationali, si potentia, nata ponere non rationales actus, operetur secundum eam vim naturalem operandi, quam habet; sicut nulla est oppositio cum natura rationali, si calor manus calefaciat aliam manum, prævertendo imperium rationis.

Neq.

Neg. valet, si dicas: ignem non esse subjectum dominio rationis, atque adeo, si agat secundum naturam, prævertendo omne dominium rationis, nihil erit inconveniens; jam autem appetitus sensitivus est subjectus dominio rationis: Non, inquam, valet, si id dicas; nam imprimis, non est ex natura sua dissonum creature rationali, ne appetitus sensitivus illi subdatur, in ordine præcipue ad objectum non dissonum rationis; & quamvis non possit appetitus discernere, quid sit dissonum rationi, quid non? posito tamen, quod à Deo talis crearetur, qui sine discretione, ex sua natura, non nisi ad hoc objectum inclinaret, quod Deus novit non esse dissonum rationi: non appareat, quomodo ille appetitus, secundum naturam suam operans, aliunde esset dissonus rationi? Et sicut servus potest habere operationes alias, quæ servitatem non patiuntur, illasq; exercendo, nihil contrarium facit domino; sic etiam potest habere appetitus operationes, quæ subjectionem ad rationem non patiantur: easque exercendo, non faciat quidquam dissonum naturæ intellectuali.

Neg. valet si dicas ultra: quod saltē periculum habuisset Christus, ne ille appetitus, prævertendo rationem circa objecta aliqua, præverteret etiam circa objecta dissona. Non, inquam, valet; quia quamvis Christus habeat liberam voluntatem; periculum tamen proximum non habuit, etiam peccaminofe agendi; sic & in præsenti; deinde, ab illo appetitu, nunquam, circa objecta per se dissona rationi, prævertente usum rationis, non est majus periculum, quam à tentationibus, quales habuisse describitur Christus; & tamen, hoc non obstante, dicitur Christus tentatus.

ASSERO 2. Defacto tales actus non fuerunt in Christo. Hoc assertum est commune.

RATIO, quia est id secundum dignitatem, & exaltationem Christi.

ASSERO 3. Impossibile est, ut Christus habuerit actus appetitus sensitivi, prævertentes rationem, circa objecta dissona rationi.

RATIO est. Tum quia id afferendo, dignius sentietur dei sanctitate, ea, quæ dicunt oppositionem cum natura rationali, longissime à se semovente. Tum quia probabilitas est, Deum, extra unionem, non posse esse causam particularem talis motus: Ergo nec supposita unione. Tum quia, ut urgebatur in materia de fide, ubi: An Deus possit infundere habitum erroris? etiam talia convenientia in ratione communis peccati, nempe quod sint dissonia rationi naturali: adeoque in ratione, non componibilium, cum persona divina.

DICES 1. cum Lugo. In illis actionibus, esse tantum malitiam objectivam; malitia autem objectiva, non est culpa, nec peccatum ullo modo.

RESPONDE TUR. In illis actionibus non est culpa peccati Theologici: est tamen culpa,

hoc est habetur ratio ultima objectiva ipsius culpe.

DICES 2. Potest aliquis accipere, cum merito, usuras, putando id licitum; occidere item amicum, putando hostem reipub.

RESPONDE TUR. Cùm non sit dissonum naturæ intellectuali, occidere amicum, qui putatur hostis &c. ideo antecedens non procedit contra nos.

DICES. Non repugnat, ut humanitas assumpta agrotet, & incidat in amentiam &c. Ergo etiam potest habere illos actus appetitus sensitivi.

RESPONDE TUR. Negando consequentiam; quia hæc omnia non sunt dissonia naturæ intellectuali, in tali statu.

QUÆRES 2. An unio hypothatica possitflare cum habitibus vitiis?

Illos non potuisse manere in natura assumpta, etiam de potentia absoluta, afferit Suar. & Amicus num. 41. potuisse autem illos manere, afferit Valsq. & consentit Lugo num. 53.

ASSERO 1. Habitum vitiis, secundum quod vitiis est, impossibile fuisse in Christo: est assertum, cui etiam consentit Lugo.

RATIO est. Quia impossibilis est in illo habitus vitiis, in quo est impossibilis facilitas operandi vitiis: in eo autem est impossibilis facilitas operandi vitiis, in quo impossibilis est operatio vitiis; facilitas enim operandi supponit, posse operari.

ASSERO 2. Habitum vitiis materialiter acceptum, pro sola qualitate, vel ut alii volunt pro solis speciebus coordinatis, non implicare contradictionem in Christo.

RATIO est. Tum quia habitus vitiis potest esse causa particularis Deus, non quidem ponendo, sed saltem v.g. transferendo illum à subjecto: non enim implicat contradictionem, ut v.g. habitum vitiis Petri, Deus tollat à Petro, & uniat illum lapidis; quo cafu, Deus illius habitus erit causa particularis. Tum quia habitus vitiis, quæ talis, non reddit creaturam ingratam Deo. Tum quia idem habitus non denominat vitiis: nam potest aliquis habere intensos habitus vitiis, quos vincit, & non denominari vitiis.

RESPONDEBIS 1. Disparitatem esse; quia habitus ille positus in lapide, cùm non inveniat subjectum capax, non mirum, quod in illo, posset esse Deus ejusdem habitus causa particularis; jam autem positus in natura humana, cùm sit in subjecto capaci, sit, ut ejus causa particularis non possit esse Deus, consequenter nec Verbum.

CONTRA. Quod est incapacitas naturalis in lapide, hoc est incapacitas vitiis agendi, proveniens ab extrinseco, in natura humana assumpta: præcipue verò, quia habitus est qualitas mortua quodammodo, nec hoc ipso redditur sub-

subjectum Deo invisum, quia est in subjecto; cum sit etiam cum gratia.

RESPONDEBIS 2. Habitus concurrit in genere cause formalis; ad hocq; requirit solam unionem: Ergo si uniat humanitati, inclinabit illam.

CONTRA. Respondi ad hoc, in Tractatu de Habitibus; ubi dixi, concursum habitus, in genere cause formalis, non esse talem, qualis est albedinis ad constituentem album: sed illum exerceri, non nisi positâ propositione objecti, & motivis, ad illud; quibus positis, voluntas illa est in actu se movendi, ad illumq; actu faciliat, inclinat, & impellit habitus, ut illum actu habeat voluntas: quod quia in Christo non dabatur, nec dari potuit; sit, ut ille habitus in Christo, ut dixi asserto primo, non potuerit habere rationem formaliter vitiosi.

DICES 1. Major esset Sanctitas Verbi, quæ nec materialiter acceptos habitus compati posset.

RESPONDETUR. Negando quod assumitur; quia Sanctitati non repugnat, nisi habitus vitiosus, quæ talis; non verò repugnat habitus materialiter acceptus.

DICES 2. cum Amico. VERBUM, eo ipso, quia assumit naturam, naturali debito, illum tenet emundare, ab omni eo, quod cum ratione habet moralē oppositionem; atque adeo emundare etiam ab habitibus.

RESPONDETUR. Habitus, quæ vitiosi sunt, habere moralē oppositionem cum natura intellectuali; sed non quæ qualitates sunt.

DICES 3. Homo tenetur hos habitus expellere à se, si possit: Ergo & VERBUM tenebitur, cùm possit.

RESPONDETUR. Cum homo non possit facere, ut habitus in se non habeant rationem formaliter vitiosorum: sit ut teneatur ad illos expellendos: & sub hac formalitate, tenetur illos Verbum depellere; quia verò materialiter accepti, non dicunt ullam oppositionem cum natura rationali; sit, ut stent cum unione: & si potest Deus esse illorum causa specialis, servando illos in lapide; potest esse, etiam in natura assumpta, illorum causa specialis.

ASSERO 3. Absolutè tamen loquendo, Habitus tales non possunt esse in Christo.

RATIO: quia, eis illos non quæ formaliter vitiosos, sed materialiter non nisi spectatos, sunt merē formalitates non nisi intellectus; in re autem, illi sunt habitus dicentes essentialē ordinem ad vitia: Ergo, si quæ vitiosi, non possunt esse in Christo, quæ qualitates non possunt esse in Christo.

QUESTUS 3. An cum unione hypothistica possit stare obligatio ad paup. pro peccatis, v. g. ante assumptionem commissis?

Aliqui censent, posse manere reatum pœnae temporalis; ita Suar. Lugo: negat tamen uter-

que, posse manere in Christo reatum pœnae æternæ. Non posse autem manere in humanitate reatum, etiam pœnae temporalis, docet Vasa. & Amicus num. 59.

QUESTIO III.

De Libertate Christi.

PRÆMITTO 1. In hac materia, punctum difficultatis in hoc esse. Supponimus Christum fuisse liberum. Tum quia Isaia 53. dicitur: oblatus est, quia ipse voluit; & Christus hoc idem de se testatur Joan. 10. Habeo potestatem ponendi animam meam. Tum quia, si Christus non est liber, non est meritus; quia meritum libertatem supponit: meritus autem est nobis, ut ex Scriptura definit Tridentinum, Sess. 6. c. 7. ubi Christum appellat causam meritoriam nostræ justificationis. Tum quia, ut argumentatur Maximus, in disputatione cum Pyrrho, apud Petavium tom. 4. lib. 9. cap. 8. num. 4. voluntatem liberam habuit Adamus: Ergo illam Christus assumere debuit: quia alia illam non curaser. Quoniam, inquit, quod non est assumptum, non est curatum. Quod ulterius idem Maximus confirmat: quia libertas humana est opus Dei in natura humana: Ergo, in illa assumenda, relinqu non debuit; quia vel opus suum damnare, vel ei salutem invidere putaretur Verbum, si illam non assumpsisset. Idem sentit Damascenus apud eundem. Ambrosius lib. 2. de fide cap. 4. & clarè Amphilius in Epist. ad Pancharium Diaconum, ubi Christum libero arbitrio prædictum dicit, & ab omni necessitate liberum. Si autem Christus est liber: quomodo impeccabilis? idque ex eo; quia Christum esse liberum, est esse indifferentem ad utrumlibet, si est indifferentis ad utrumlibet, poterat urgente obligatione agere, vel non agere bonum; si poterat non agere bonum, poterat peccare: si poterat peccare, ergo non erat impeccabilis; cuius oppositum vidimus. Unde, est hic dilemma difficultatis. Non poterat peccare Christus: Ergo non erat liber. Poterat peccare: Ergo non erat impeccabilis.

PRÆMITTO 2. Duplicis generis actiones præ oculis haberi, in salvanda libertate Christi, & ejus impeccabilitate. Imò actiones, quæ etiam erant illi communes, cum quacumque rationali creatura: ut non odisse Deum, colere illum: &c. 2ddæ actiones, quæ specialiter Christum concernebant; ut mori pro mundo.

PRÆMITTO 3. Plures esse modos salvandi libertatem Christi: ut videre est apud Amicum disp. 15. Sect. 3. qui recenset 11. modos. Sed horum aliqui pendent à particularibus principiis Thomistarum, alibi impugnatis. Ad particulares doctrinas descendendo, sit

DIFFI-

Disputatio V.

217

DIFFICULTAS I.

Proponuntur, & impugnantur duo Modi sal-
vandi Libertatem Christi.

1. EXPLICATIO sit Suarri disp. 37. Sect. 3.

DOCEBAT 1. datum fuisse præceptum
v.g. moriendi Christo, & impossibile fuisse, sup-
positionem illam præcepti componi, cum omis-
sione talis actus.

DOCEBAT 2. Etiam ex illa suppositione,
non sequi, quod voluntas necessariò efficerit
talem actum, hoc titulo, quod sit imperatus.
Rationem dabat: quia ut tollatur libertas, ex
aliqua suppositione, non satis est, ut ipsa supposi-
tio antecedat voluntatis consensum; nec suffi-
citur, quod tali suppositione positâ, infallibiliter
sequatur talis actus: sed præterea necessarium
est, ut id, quod per talem suppositionem ponitur,
aliquo efficaci, & veluti physico modo, deter-
minet voluntatem ad talem actum; sed ponitur tale principium physicum: quod probatur: unio, & hac
mediante, persona Verbi, non minus deter-
minat, physicè & efficaciter, ad unam partem, ne-
mpe ad non peccandum, ad nonnisi imple-
dum præceptum: quām si data fuisset, physica
prædeterminatio ad unam nonnisi partem; sed
hæc, physicè, & efficaciter faceret impleti præ-
ceptum: Ergo & unio, ipsaque persona, idem
præstabant.

DOCEBAT 3. Præceptum, quod in præsenti
difficultate supponitur, quamvis sit talis supposi-
tio, ut à voluntate non pendeat, & illa positâ,
infallibiliter sequatur obedientia: non tamen
est talis, quæ habeat in ipsa Christi voluntate ef-
ficaciam, ut physicè determinet illam: nam
præceptum est potius extrinsecum, & potius
moveat ex parte objecti, quām ex parte poten-
tia ipsius: per se autem, non ponitur in objec-
to aliquid, quod possit necessitatem inferre vol-
luntati. Et idem, inquit, dicendum est de præ-
definitione, seu decreto divinæ voluntatis, quod
humanam voluntatem antecedit, & illo positi-
to, infallibile est, voluntatem humanam con-
sensuram: nam hujusmodi decretum, solum
præintelligitur in Deo, per modum intentio-
nis, non per modum exæcutionis: & ideo non
intelligitur per illud, agere aliquid in voluntate;
aut physicè illam determinare ad operan-
dum: consequenter hoc decretum non tolleret
libertatem. *Alius, quæ non habent difficultatem,*
omissi.

DOCEBAT 4. & condistingebat has propo-
sitiones. Christus liberè perfecit actum, quo
implebat præceptum: & hanc: Christus pot-
tut non implere præceptum. Prior proposizio
est vera: quia ita illum actum faciebat, ut per
facultatem propriam suæ voluntatis, quæ in-
trinsicè impedita non erat, posset illum non fa-
cere. *2da autem proposizio est falsa;* quia per
illam indicatur, potuisse Christi voluntatem
care illâ divina custodiâ, cum qua non potuit
componi peccatum.

DOCEBAT 5. huic propositioni. Poterat
Christus non operari actum præceptum; hanc
distinctionem adhibendam esse. Potuit non
operari, considerato intrinsico modo operan-
di, suæ voluntatis. Concedo: in suppositione
divinæ præscientiæ, & motionis. Nego.

Totus succus hujus Explicationis in hoc stat. Li-
berè Christum operatum fuisse: quia, etiam po-
sito præcepto, operabatur secundum modum
intrinsicum suæ voluntatis, & à nullo principio
physico determinatum. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Attentis phrasibus
Suarri, & esset Christus liber in operando, ut
supponitur; & non esset liber: ut probatur.
Quia ad hoc, ut tollatur libertas, ex aliqua sup-
positione antecedenti, necessaria est, ut id, quod
per talem suppositionem ponitur, aliquo effica-
ci, & veluti physico modo, determinet volun-
tatem ad talem actum; sed ponitur tale principium physicum: quod probatur: unio, & hac
mediante, persona Verbi, non minus deter-
minat, physicè & efficaciter, ad unam partem, ne-
mpe ad non peccandum, ad nonnisi imple-
dum præceptum: quām si data fuisset, physica
prædeterminatio ad unam nonnisi partem; sed
hæc, physicè, & efficaciter faceret impleti præ-
ceptum: Ergo & unio, ipsaque persona, idem
præstabant.

NON SATISFACIT 2. Quæro enim, an na-
tura prout assumpta, liberè v.g. non sit menti-
ta, liberè servaverit præceptum moriendi, vel
non liberè? Si liberè: Ergo potuit non servare,
prout assumpta: Ergo prout assumpta, potuit
peccare: quia hoc in re non aliud est, quām non
servare præceptum graviter obligans: quod si
natura assumpta non liberè servavit præceptū:
non respondet ad difficultatem, nec salvatur,
quod debuisset salvari.

NON SATISFACIT 3. Quia videtur aliqua
afferre, non satis congrua nostris principiis:
Nam communiter dicitur in 1. par. de Scientia,
& in materia de gratia, ac prædefinitionibus a-
ctuum bonorum: si prædefinirentur, non con-
sultâ per scientiam conditionalem libertate no-
stra, item si eleæcio efficax ad gloriam formare-
tur, ante prævisionem conditionatam actuum
nostrorum bonorum: quod illa prædefinition,
& illa eleæcio, tolleret nobis libertatem; quam-
vis nulla physica prædeterminatio ponereetur, in
voluntate: Imo contra Thomistas, qui dupli-
cem prædeterminationem communiscuntur,
quandam intrinsicam, sitam in qualitate super-
addita, & aliam extrinsicam, sitam in decreto
Dei, arguunt nostri, auferri hac doctrinâ liber-
tatem. Jam autem per Suar. illud decretum
prædeterminatum non auferret libertatem:
cum non sit quid coniunctum physicè cum vo-
luntate. Quod ipsum universaliter in hoc re-
solvitur: quia suppositio antecedens, quam po-
nere, vel non ponere, non est in nostra potesta-
te, &

* te, &

te, & quā positā, non potest non sequi eventus, aufert libertatem; tale autem esset illud decretum prædeterminativum Thomisticum; & tale esset illud præceptum Christo impositum. Et certè, cùm dicant Thomistæ, videre Deum futura conditionata libera, in suo decreto efficaci, & absoluto ex parte aëtus, nihilominus nos tale decretum non admittimus, tanquam dissonum libertati: posset autem admitti, tanquam salvativum libertatis per Suar. quia illud decretum non immutat physicè voluntatem, nec unitur voluntati, ut modum ejus operandi connaturalem immutet. Nec sufficit, quòd dentur auxilia indifferentia: quia quamvis in sua entitate sint indifferentia: ratione illius, extrinseci decreti: tolleretur adhuc libertas; indifferentiaq; illa auxiliorum, non esset nisi materialis: eo, quòd formalitatem indifferentiæ tolleret adjunctum illud, niempe prædeterminatio: sic & illud decretum extrinsecum tolleret libertatem, indifferentiaque illa mediorum, esset, ex paritate rationis, non nisi materialis. Unde videretur Deus formare aëtum: Dotibi auxilium, quod de se est indifferentis ad utramque partem; sed ego illud determino, & volo ut nonniſi hoc agere jam possis: quo certè casu, & indifferentia & libertas destruitur. Et sicut, si ponatur prædeterminatio necessitans, quantumvis sit voluntas, in sua entitate, potentia indiferens, & potens indifferenter agere; tamen ex adjuncto illo principio, destrueretur jam indifferentia illa voluntatis, aut potius ligaretur necessitate: ita & indifferentia auxiliis, ac mediorum, ligaretur extrinsecō illo decreto. Denique voluntas illa Dei, in circumstantia illorum etiam indifferentium mediorum, vel potest mutari, vel non? si potest: Ergo non est absoluta & efficax; poteritque aliquid non fieri, quòd Deus vult efficaciter fieri. Sinon potest: Ergo non potest non esse id, ad quod dicit essentialē ordinem illud decretum: dicit autem essentialē ordinem ad aëtum ipsum. Quæ omnia in hoc fundantur. Libertas stat in posse agere, vel non agere, positis omnibus prærequisitis; sed inter prærequisita, est etiam voluntas divina: Ergo etiam illa positā, debet posse non agere. Sed falsum est, quòd illo casu posse non agere: Ergo etiam falsum erit, esse tunc illam liberam.

RESPONDEBIS. Quòd Persona VERBI afferens impeccabilitatem, adeoq; inviolabilitatem præcepti à Deo lati Christo, non sit principium physicum agendi; vel si est, quòd non tollat libertatem: quia id solum tollit libertatem, quod se habet per modum principii necessarii requisiti ad agendum; jam autem personalitas, non est principium necessarium ad agendum.

CONTRA. Etiam posito principio non necessarii requisito, auferri potest libertas; quia

auferrri potest indifferentia, ut dictum, ex adiuncto.

2. **EXPLICATIO** est aliquorum Recentiorum apud Suarez & Lugo.

DOCEBANT 1. Christum fuisse liberum ad servandum præceptum: quia potuit omittere ejus observantiam.

DOCEBANT 2. Quamvis potuit omittere præcepti observantiam Christus, non tamen potuit peccare; quia non potuit habere aëtum positivum, quo vellet violare præceptum.

DOCEBANT 3. Omissionem rei præcepta, secundum se sumptam, non esse peccatum; quia peccatum debet esse voluntarium: non autem est voluntarium, nisi detur aëtus voluntatis, à quo, formaliter & denominativè, dicatur liberum. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quæro, si pura aliqua creatura ligaretur præcepto moriendo, omittendo illud præceptum, vel peccaret vel non peccaret? Si peccaret: Ergo & Christus peccaret; quia enim ratio non excusat à peccato creaturam, cur excusat Christum? si autem illa creatura tunc non peccaret: Ergo potest esse, posito præcepto de observando, non observantia præcepti divini, sine ulla culpa.

NON SATISFACIT 2. Quia vel per puram omissionem, vel non per puram omissionem, potuisse Christus omittere præcepti impletionem? si non per puram omissionem: Ergo jam admittis aëtum nolendi servare præceptum, in Christo: hoc enim est, non esse illam omissionem puram, absurdum autem est, ponere in Christo nolitionem servandi præcepti urgentis. Si per puram omissionem: hæc calibi negata; illa etiam concessa, quærere restat: illam omissionem puram in Christo, esse libera, vel non libera? si non libera: Ergo nec salvas libertatem; quia nihil ponis de linea liberi. Si libera: quomodo illa est sine ullo aëtū? & si est libera, sine ullo aëtū: cur non poterit etiam esse voluntaria, sine ullo aëtū? adeoque & peccaminoſa.

NON SATISFACIT 3. Quia Christus reflectens se super suum posse, vel posset dicere, possum liberè omittere observantiam præcepti, vel non poterat hoc dicere? si non poterat: Ergo appetit, quòd non liberè moriebatur: agnoscet enim hoc in se. Si poterat hoc dicere: cùm nulla sit talis omissione pura, quæ non possit transire in non puram, casu quo aëtū ponatur: unde hoc jam erit, ut si obiectum attingatur pura omissione, non sit futurum peccatum? si autem attingatur, non pura omissione, jam sit futurum peccatum? infereturque, si obiectum attingatur non pura omissione, peccabitur: Ergo etiam si attingatur pura omissione, peccabitur: nam specificativum & inducitivum malitiae, utrobius idem habebitur.

DIFFI-

DIFFICULTAS II.

Examinatur Sententia communis.

^{25. Sect. 3.} Explicatio communis est, quā utuntur
Valent post illosque Amicus disp.

præcepti substantiam executus est, vel non liberè: si non liberè: Ergo contradictria dicit Amicus; dicit enim, ut citavi, quod totam substantiam actus moriendi liberè executus est: Ergo ulterius nec illa morte nos redemit; redimere enim non potuit, nisi meritorie agendo: meritorie autem agere non potuit, nisi liberè. Quodsi eo tempore, quo Christus mortuus est, liberè totam præcepti substantiam executus est: Ergo libera illi fuit substantia actus: Ergo contradictria dicit Amicus, dicens, nonnisi quoad circumstantias liberum, quia indeterminatum, fuisse Christum.

NON SATISFACIT 3. Non debet dici, quod substantia Incarnationis non sit decreta, propter nostram salutem, sed sola aliqua circumstantia ejusdem: Ergo nec debet dici, sola circumstantiam passionis, fuisse liberam, & non determinatam: non autem substantiam, quia, si est determinata ipsa substantia, & solùm circumstantia non determinata: sola circumstantia erit libera, & non passio. Si enim, etiam circumstantia passionis, fuisse determinata, jam nulla foret patiendi libertas: Ergo pariter, cum sit determinata ipsa substantia passionis, deberet dici, non esse libera substantia passionis: Hoc autem dicinon potest: quia sicut, si non fuisse decreta substantia incarnationis, non fuisse vera propositio: Incarnatus est propter nostram salutem; sic nec foret vera propositio: Passus est propter nostram salutem. Nam istud Passus, significans substantiam moriendi, deberet trahere secum rationem meriti, adeoque rationem liberi; non traheret autem, si ipsa substantia actus est decreta, adeoque non libera. Hinc non deberet dici gratiarum activè: Passus est pro nostra salute; sed non nisi, anticipavit mortem, vel, ex hac intentione voluit illam pro nostra salute. Rursus, si nihil obstat, ad salvandas, commodiū scripturas, & autoritatem sacram, exaltandaque merita Christi, debemus dicere etiam substantiam præcepti liberam fuisse Christo, & non solas circumstantias; sed nihil obstat, quominus id dicamus: & si id dicatur, simplicius Scripturæ accipientur, quæ mortis in substantia meminerunt nostri redemptivæ, non verò istius solius v.g. anticipationis: Ergo debemus dicere, etiam substantiam moriendi liberam fuisse, adeoque indeterminatam.

DICES cum Amico. Si quis sciret se post annum moritum, & ante hunc annum, oblatâ occasione, anticiparet tempus mortis per martyrium, iste esset verè martyr; ex eo tantum, quod vitam pro Deo liberè effunderet, anticipato tempore: Ergo pari ratione, Christus, certò sciens, se post aliquod tempus, ex præcepto Patris, necessariò moritum, si prædictum tempus liberè anticipasset notabiliter, verè diceretur liberè mori, non solùm quoad circum-

DOCENT 1. In præcepto illo, distingui posse substantiam præcepti, & circumstantias præcepti. Substantia præcepti v.g. moriendi, est ipsa mors subeunda: circumstantiae autem sunt, mori, hoc vel illo tempore, hoc vel illo motivo, hac vel illa intentione actus &c.

DOCENT 2. Christo præceptam esse substantiam actus, v.g. mortem; sed non esse illi præceptas circumstantias: consequenter, Christum liberum fuisse, quoad illas, licet non quoad substantiam præcepti; fuisse autem, in libera Christi potestate, tempus moriendi, deducunt ex illis verbis Christi: *Nondum venit hora mea, Ego pono animam meam, nemo tollit eam a me, &c.*

DOCENT 3. Quamvis Christo fuerit præcepta substantia actus, nihilominus Christum, propter circumstantiam temporis, liberè exercuisse totam substantiam actus moriendi; quia scientia potestate ejus erat, hoc vel illo tempore, totam præcepti substantiam exequi, vel non exequi. *Ex his*

Explicatio Libertatis, in ipsis principiis, in hoc stat: quia Christus non erat determinatus ad circumstantias moriendi. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT 1. Quia, ut ait Suar. ex hac sententia sequitur, hanc conditionalem esse veram; quod si Christo impositum fuisse præceptum, non tantum circa substantiam actus, sed etiam circa omnes circumstantias temporis, motivi, intentionis &c. quod scilicet eo casu nulla fuisse in Christo libertas; quia nec salvativum ejusdem, nempe indifferentia ad circumstantias; quo posito arguitur ulterius. Est mera nonnisi divinatio, quod Christo non fuerit præceptum; incerere v.g. post tot annos vite: & si casum capilli ordinat providentia divina, etiam secundum instans illum determinando: multo magis id fecit circa vitam Christi. Scriptura illa adducta: *Nondum venit hora mea, sicut per Amicum habet hunc sensum: Nondum venit hora mea, quam feci meam, per liberam determinationem mei, ad hanc circumstantiam horæ; sic ego dicam habere hunc sensum: Nondum venit hora mea, quam mihi aeterno destinavit Pater; verba etiam illa; Ego pono animam meam, significant quidem libertatem Christi, sed non significant modum illius libertatis, qualem communisicitur Amicus & alii.*

NON SATISFACIT 2. Vc enim, hoc tempore, quo Christus mortuus est, liberè totam

stantiam temporis, sed etiam quoad substantiam mortis. *Missis aliis disparitatibus*

RESPONDE TUR. Disparitatem esse. Quia in Martyribus, utpote necessitate moriendi ad strictis, nulla alia laudabilitas potest cogitari, nisi anticipatio; quā positā, habetur in illis totum fundamentum laudabilitatis. Aliunde etiam, non tenemur, quā maximam laudabilitatem, & ejus fundamentum quārere, in morte Martyrum; quā sine dubio esset major, si, cūm possent nunquam mori, morerentur tamen pro Deo. Jam verò in Christo, qui poterat non teneri legibus moriendi, debet alia libertas, & alia laudabilitas moriendi inquiri, nempe ipsa substantia mortis; tenemurque, habito fundamento, quā maximam laudabilitatem morti Christi tribuere; adeoq; tenemur sentire, mortem illam fuisse libertam, etiam quoad substantiam moriendi. Et certè verba illa Christi, *(Potestate habeo animam meam ponendi, & potestatem habeo illam sumendi. Item, Nemo animam meam tollit à me.)* si simpliciter sumantur: ostendunt, ipsam vitam, hoc est oppositum substantiæ mortis, in potestate illius fuisse: quam potestatem, certè non tantum per respectum ad Deum, sed etiam per respectum ad homines, non habent martyres; nec habent martyres; nec hoc quisquam illorum, etiam per ordinem ad homines, dicere potest: per quod monstrant, non esse sibi liberam substantiam mortis; quia autem verbis illis usus est Christus, monstrat substantiam mortis fuisse sibi liberam.

Disparitas secunda afferri potest. Martyres ipsā substantia mortis meriti sunt, quia hāc mors quam oppetierunt, non potest dici moraliter eadem, cūm ea, ad quam necessitatibus sufficiat legē naturæ: jam autem si substantia mortis Christi est decreta, & præcepta, hāc ipsa quam operit mors, erat eadem quā præcipiebatur.

Tertia disparitas est. Quia, cūm homines, etiamsi necessitentur ad mortem, non necessitentur ad acceptandam mortem; possit quā aliquis nolle mori, quamvis debeat mori: hinc sit, ut casu quo mori velit, dicatur liberè mori. Jam autem, titulo præcepti, necesse erat, ut acceptaret Christus mortem; quia erat necesse ne peccaret, peccaret autem non acceptando præceptam mortem. Siautem erat necesse illum acceptare mortem, aliter se jam habebit Christus, quā martyres, in obeunda morte.

DIFFICULTAS III.

Impugnatur alius modus idem explicandi.

4. **E**XPLICATIO est Recentiorum, quā utitur Cabrera apud Amicum, & cam defendit Lugo totā Sc̄t. 8. Hāc Explicatio salvat Christi libertatem, imprimis, quia non erat de-

terminatus ad certum instans mortis: deinde, pro quoq; instanti urgente, poterat dispensationem petere supra præceptum.

Quoad hanc partem, in quantum Lugo libertatem Christi salvat, quād non esset obligatus, pro hoc instanti, implere præceptum.

NON SATISFACIT hāc explicatio. Quia tota argumentatio Lugonis colligit consequentiam similem, ac si aliquis argueret: Hic calamus non est ad scribendum necessarius, & hic alius, & hic alius: Ergo nullus calamus est ad scribendum necessarius; hāc collectio consequentiae est nulla: Ergo & illa prior. Sequela probatur. In hoc instanti, non erat Christus determinatus ad moriendum, neque in hōc cundo, neq; in alio, & sic ulterius: Ergo in nullo fuit instanti obligatus. En illationem posteriorem, priori similem; & si ostendatur melius colligi illationem, insolutum manebit, quod quāritur: nempe, quomodo liberè adhuc sit Christus mortuus?

RESPONDE BIS 1. Quād Christus fuerit liberè mortuus, quia non erat determinatus, ut hoc instanti determinato moreretur; intellige de antecedente instanti, quod præcedit ultimum instans, decretæ jam & determinata mortis.

CONTRA est. Ponamus, mortuum esse Christum illo instanti, quo est decreta illi mors, vel determinatus vita tractus; vel liberè moriebatur, vel non liberè: si non libere: non respondes ad punctum. Si libere: unde salvabilitatem, cum non supponatur anticipante instanti mortuus? Et ut ostendatur, non colligi rectè illationem, sic iterat̄ restauratur argumentum. Ultimum illud instans, vel est decretum, vel non est decretum? si non est decretum: ex eo non esset decretum; quia poterat satisfacere præcepto in instantibus antecedentibus illud ultimum: quā responsio est similis illi. Hic ultimus calamus non est necessarius ad scribendum, quia sufficit penultimus; & tamen, ex sufficientia calami penultimi, non rectè colligitur hāc illatio: Nullus calamus est necessarius: Ergo neque recte colligitur illatio: Nunquam instans erat determinatum. Si autem illud instans est decretum: quomodo salvias libertatem?

RESPONDE BIS 2. Christum non fuisse mortuum ultimo illo instanti, sed antecedenti quōdam, adeoq; instanti non decreto.

CONTRA. Quia hoc est mera divinatio, Christum, non illo instanti decreto, mortuum fuisse; & salvari quidem libertas Christi debet, sed & dispositivitas providentia divinæ, si in aliis, ipsa puncta & momenta, certè etiam in Christo, destinantis.

RESPONDE BIS 3. Salvari libertatem, non solùm per hoc; sed simul, quia potuit petere dispensationem.

CON-

CONTRA est. Ergo jam ex uno tantum capite salvas libertatem: quia ut illud primum caput pertineat, fulcis illud hoc secundo, quod est petere dispensationem.

NON SATISFACIT 2. Quia h̄c queritur principium libertatis, secundum quod fuisset liber Christus quoad substantiam mortis, id verò quod affertur, non salvat libertatem quoad substantiam mortis. Quod ipsum probatur; quia communis sententia, docens in potestate Christi fuisse anticipationem mortis, per ipsum Lugonem, non salvat libertatem, quoad substantiam mortis: h̄c autem videntur parum distare.

NON SATISFACIT 3. Quia aliud est præceptum de substantia mortis, & aliud de tempore mortis: Ergo etiam aliud est libertas, de substantia mortis, & alia de solo tempore mortis: Ergo sicut præceptum de substantia mortis, non est præceptum de tempore mortis; sic etiam libertas circa tempus mortis, non erit libertas circa substantiam mortis; & tamen Lugo, non nisi ad libertatem circa tempus mortis, attingit.

2. Pars salvande libertatis Christi, nempe quod poterit petere dispensationem.

NON SATISFACIT 1. Suppono quod aliud formaliter sit esse liberum, quoad substantiam præcepti, & aliud, esse liberum, quoad petendam dispensationem à præcepto. Ratio suppositi est imprimis à pari: quia alia est obligatio ad substantiam voti, & alia obligatio ad non petendam dispensationem à voto, ut scitur: idem etiam servari solet in legibus penalibus; aliud enim est mandare exilium Petro, & aliud, obligari etiam amicos, ad non petendum, ut redeat ab exilio. Idem suppositum probatur ratione: quia scilicet alia est materia præcepti, quod est circa mortem, & alia materia præcepti, de non petenda dispensatione: aliud item potest esse motivum hujus, & aliud illius. Hoc Supposito

Formatur argumentum. Quia h̄c queritur libertas quoad substantiam præcepti; sed h̄c explicatio non salvat libertatem quoad substantiam præcepti; quod ipsum probatur. Salvat non nisi libertatem ad petendam dispensationem in præcepto, quæ libertas alia est libertate in substantia præcepti: Ergo non salvat libertatem quoad substantiam præcepti. Antecedens probatur: quia potest aliquis necessitari ad substantiam præcepti, & non necessitari ad non petendam dispensationem: sicut potest obligari ad substantiam præcepti, & non obligari ad non petendam dispensationem ab obligacione; immo ipse Christus poterat necessitari, & ad substantiam mortis, & ad non petendam dispensationem: Ergo & alia est libertas ad substantiam præcepti, & alia ad non petendam dispensationem.

RESPONDEBIS. Sufficere, quod mors Christi sit libera denominativa, à voluntate libera Christi, quā voluit non petere dispensationem.

CONTRA. Quia jam non salvas libertatem, & meritum, quoad substantiam præcepti: talemque illi non nisi laudabilitatem tribuis, qualem habet actus exterior, comparatus ad interiorum, respectu cuius non est nisi denominative liber, & denominative meritorius.

Ad ea quæ ex Lugone responderi possent, hac prævideantur. Quod præcesserit in Christo aliquid necessitatuum physicè, ad moriendum: (nisi id aliunde salvetur,) quia præcessit physica impeccabilitas, faciens ne posset transgredi præceptum: conséquenter, (nisi id aliunde salvetur) non habebat physicam potestatem non moriendi.

NON SATISFACIT 2. Si potestas petendæ dispensationis salvaret libertatem in Christo, vel salvaret ratione impetrandæ pro tunc dispensationis, vel ratione folius potestatis, quæ tunc habebatur, ad petendam dispensationem: nulla ex his ratione salvatur libertas Christi. Quod probatur. 1°, Non ratione dispensationis pro tunc impetrandæ, cùm urget præceptum: quia hæc impetratio est impossibilis; vellet enim contradictria: ut scilicet dum urget præceptum, & urgeat, ut supponitur; & non urgeat: quia non urget, dum adeat dispensatio. 2°, Non ratione dispensationis postea impetrandæ: quia si potestas, quæ tunc habetur ad petendam dispensationem, non salvat libertatem pro præsenti, sed pro futuro: Ergo nec salvat illam dispensatio postea importanda. 3°, No ratione potestatis, quæ tunc habetur ad petendam dispensationem: quia potestas illa non plus infert, quā posse esse liberum, non autem esse liberum: Ergo pro nunc non salvat libertatem; & sicut posse habere prædeterminationem, non infert prædeterminationem; posse habere calorem, non infert calorem; sic & posse esse liberum, non infert esse liberum; idq; ideo: quia posse esse liberum, non infert definitionem libertatis, quæ est habere potestatem ad utrumlibet; sed tantum infert capacitatem ad illam potestatem. Porro quod posse petere dispensationem, non infert plus, quā posse esse liberum: probatur. Supponamus, non petere Christum dispensationem, sed tantum habere potestatem petendæ: potestne agere salva impeccabilitate oppositum, an non potest? si non potest: Ergo non est liber, cùm non habeat potestatem, idque proximam, ad utrumlibet. Si autem potest agere, etiam non petita dispensatione, sed cum solo posse petere, idque salvâ impeccabilitate: Ergo otiosa in illo est et actualis petitio dispensationis; quæ tamen exigitur. Sicut enim, si hoc ipso, quia Bertha & Caius, consanguinei in tertio gradu,

possunt petere dispensationem, licet possent copulari matrimonio: hoc ipso petere dispensationem otiosum foret; ita & in praesenti. Illustrari hoc potest tali instantia. Ponat Deus prædeterminationem necessitatem ad bonum: conjungat illam cum potestate petendæ dispensationis, seu petendi, ut auferatur prædeterminatione necessitans: casu, quo non auferatur, non erit operatio libera, quia profecta à principio necessitante: nec sola præcisè potestas impenetranda dispensationis, erit illativa libertatis: Ergo idem dicendum in praesenti.

A D D O. Cum intelligitur Christus, posse petere dispensationem, pro illo instanti, pro quo instanti, pro quo moritur: vel intelligitur habere jam illam dispensationem, vel non intelligitur habere? Si intelligitur habere: Ergo non ex præcepto est mortuus: Ergo non salvas libertatem salvo præcepto: in quo tamen in praesenti laboratur. Sinon intelligitur habere dispensationem: Ergo nec intelligitur liberè mori; quod probatur. Quia qui habet potestatem petendæ dispensationis, & pro illo instanti, quo operatur, non intelligitur dispensationem habere, agendo peccat: Ergo & Christus intelligeretur peccare, si non moreretur: Ergo moriens non liberè moritur: nam si non moreretur, peccaret: non autem erat illi liberum peccare.

R E S P O N D E B I S ex Lugone. Quod illud de prædeterminatione, in praesenti non teheat: nam prædeterminatione, tunc quando est, aufer libertatem, ad habendum tunc actum oppositum, auferit etiam indifferentem concursum: nihil horum habet illud præceptum.

C O N T R A. Redit argumentum. Non salvatur libertas positâ prædeterminatione, nec salvatur, positâ eâdem, collatio indifferentis auxiliij: Ergo etiam idem in praesenti dicendum erit: neque enim magis physicè determinat prædeterminatione, quam physicè reddit impeccabilem persona divina.

N O N S A T I S F A C I T 3. Quia loca Scripturæ, in praesenti explicatione, non accipiuntur simpliciter; neq; enim possent gratiæ agi Christo rigorose, quia pro nobis mortuus est; sed quia anticipavit mortem, quia dispensationem pro præcepto non petuit.

D I C E S 1. cum Lugo. Pro suâ sententia stare illa verba, Matth. 26. *An putas, quia non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modum plusquam duodecim legiones Angelorum.*

R E S P O N D E T U R. Significari hic non nisi, quod liberè mortuus sit, & voluntarie: sed non significari modum, quo erat liber: consequenter nec significatur quod ejus libertas sit in iure petendæ dispensationis. Quod ea verba non suffragent intento Lugonis, deduci potest ex Maldonato, qui verba hæc explicat tali phrasi: Quasi diceret, inquit, putasne, si non scivissem decretum esse à Patre meo, ut morerer, non

potuissé me duodecim legiones Angelorum ab eo petere, eumque mihi daturum non fuisse? Quæcunq; tandem loci hujus interpretatio ponatur, significabit tantum liberè Christum mortuum, sed non libertate salvabili, per solam petitionem dispensationis.

D I C E S 2. Explicatio hæc optimè concordat observantiam præcepti cum libertate: non enim potest major libertas excogitari, quamita acceptare mortem, ut possem non solum tunc, sed nunquam eam acceptare: & quia, licet haberet præceptum, poterat impetrare facile abrogationem præcepti.

R E S P O N D E T U R. Per principia Lugonis, non ostensum, quomodo, supposito præcepto, potuerit nunquam acceptare mortem Christus, nisi petendo dispensationem? quæ petitio dispensationis, quod non salvet libertatem, dictum immediate.

D I C E S 3. Martyr liberè moritur, quoad substantiam mortis, obligatus cæteroqui, ut in perpetuum non vivat, quia liberè anticipat mortem: ita ergo & Christus, licet fuerit necessitus ad moriendum, liberè moritur, quia anticipavit moriendi tempus.

R E S P O N D E T U R. Negando, quod martyr quoad substantiam liberè moriatur. Nam non est textus Scripturæ, qui ostendat liberum fuisse illi simpliciter non mori: est autem textus, qui ostendit *oblatum Christum, quia ipse voluit*: qui textus loquitur de ipsa substantia, non autem de anticipatione. Sed posito etiam, quod Martyr liberè moriatur quoad substantiam: hoc inde est, quia non est impeditus, quominus possit habere aetum: Nolo mori: per quem aetum, tota substantialis libertas moriendi salvatur; neque enim aliter potest esse libera alicui mors, libertate in aetū interno stante. Quia autem Christus erat impeditus, ne diceret: Nolo mori; ideo adhuc in Christo non salvatur substantialis libertas moriendi.

DIFFICULTAS IV.

Explicatur Christi Libertas.

Tenendum est quod docuit citatus Lugo, num. 100. non fuisse Christum liberum, quoad substantiam, in præceptis naturalibus servandis: quia ex una parte, Christus erat physicè impeccabilis: ex altera, semel prohibitum, quod non potest non prohiberi, nunquam potest esse bonum, & semel mandatum, quod debet mandari, non potest non esse mandatum, adeoque non observatum à Christo. Solùm ergo salvanda est libertas Christi, in illis, quæ poterant illi non mandari, v.g. in subeundam morte: sit

Pun-

Disputatio V.

223

Punctum Difficultatis 1.

Invenitur modus id explicandi.

Modus EXPLICANDI Christi libertatem, ut explanetur.

PREMITTO 1. Subsistentiam quā talem, non determinare, ut hoc agas, vel non agas, vel ne agere possis opus est.

RATIO. Tum quia id spectat ad principium elicivum, quod subsistentia quā talis non est. Tum quia subsistentia quā talis, & sphēra ejus, non est, nisi terminare: hinc extra suam sphēram ageret, si determinaret, ut hoc potius agatur, quā illud; vel, ut hoc potius possit agi, & non hoc. Tum quia defacto Christus non habet personam humanam, & tamē habet principium humanum, quo se ad hoc vel illud determinet, vel determinare possit; habet enim voluntatem humanam liberam: ergo apparet, id non esse de ratione subsistentiæ: Quod si non est subsistentiæ, determinare voluntatem, ut hoc potius quā illud agat, vel agere possit; hoc ipso accessus subsistentiæ, etiam divinæ, determinationem illam non afferet, sed illam ponendam relinquat voluntati.

PREMITTO 2. Quamvis subsistentia non determinet, ut hoc potius, quā illud agatur; antecedenter tamen ante omnem determinationem, quā se voluntas determinat, ad hoc potius agendum, quam illud, vel non agendum simpliciter, determinat subsistentia, ut voluntas non possit agere nisi actiones hominis; licet in voluntatis humana sit potestate, bas potius quam illas actiones agere.

Quod subsistentia determinet ad hoc,

RATIO est: quia secundum conditionem suppositi, est talitas operationis; cūm actiones sint suppositorum. Hinc, si per possibile, vel impossibile, naturam Petri terminaret persona Raphaēlis, determinaret illud suppositum, ut operationes sint Raphaēlis.

Quod autem antecedenter hanc determinationem ponat subsistentia.

RATIO est: quia subsistentia, quamvis non influat physicè efficienter, in actiones, est tamen complementum antecedenter prærequisitum ante agendum: ergo & antecedenter determinativum; cūm ipsa illa completione determinet.

PREMITTO 3. Cūm in Christo sit subsistentia divina, qua & divina est, & simul suppleret id quod faceret subsistentia propria, qua determinaret ad esse operationem persona humana; sit, ut ratione illarum diarum formalitatum, determinet naturam humanam, ad exercendas operationes Dei viriles, seu Theandricas.

RATIO est: quia illæ operationes non sunt iam suppositi humani, & tamen sunt naturæ humanae: ergo debent esse, de utroque hoc participantes, adeoque Dei-viriles.

PREMITTO 4. Posito, quod suppositum divinum determinet, non nisi ad operationes Dei-viriles, seu esse divinum ratione suppositi participantessit, ut potuerit mori & non mori.

RATIO. Quia & mori, & non mori, poterat esse actio divina, & sic de reliquis. Actiones tamen peccaminosæ Christus exercere non potuit; quia illæ, quā tales, non possunt esse divinae, nec Theandricæ.

PREMITTO 5. Non fuisse Christo liberum, nec debuisse esse, ut faceret operationes non nisi Theandricas, seu Dei-viriles.

RATIO: quia etiam non est in potestate, & libertate hominis, ut non exerceat operationes hominis: ergo nec erat in potestate Christi, ut si vellet, Dei-viriles operationes non faceret; nec in ordine ad hoc, salvari debet Christi libertas. Ex his

COLLIGES 1. Non fuisse Christum indifferente, ut peccaret, vel non peccaret: quia non erat indifferens, ne exerceat Theandricas operationes. Fuisse autem indifferente ut v.g. moreretur, vel non moreretur: quia utrumque poterat esse Theandrica actio.

COLLIGES 2. Mansisse adhuc indifferente voluntatem Christi, etiam supposito interventu subsistentiæ divinæ, ad moriendum, & non moriendum. Jus enim hæc determinandi subsistentiæ non convenit.

COLLIGES 3. Si quæras, an liberum fuerit Christo, mori, vel non mori? respondebitur, fuit: idque tam ex parte voluntatis, à qua poterat profici, non mori, tanquam Theandrica actio; quā ex parte subsistentiæ: quia hujus, non est determinare ad unum agendorum, sed tantum, ut dixi, determinare, ut actiones quæ ponuntur, sint Theandricæ, perq; hoc jam salvabitur libertas quoad substantiam moriendi.

Quodsi ulterius urges: Ergo potuit peccare, & non peccare: Respondetur, potuit non peccare; quia non peccare potest esse actio Theandrica; sed non potuit peccare, quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis.

Neque inde sequitur, Christi libertatem per hoc diminui; quia Christi libertas in his debet salvari, in quibus proportionaliter salvare debetur, si haberet personam humanam. Sicut ergo, si haberet personam humanam, non esset liber ad exercendas operationes hominis, vel non exercendas; sic nec debet esse liber ad exercendas, vel non exercendas, operationes Dei-viriles. Et quia peccare, non potest esse actio Dei-virilis; nec debet habere libertatem peccati. Hinc, si detur prædeterminatio, ad non peccandum, in puro homine, destruet illius libertatem; quia hoc, quod est peccare, potest habere rationem operationis etiam humanæ; peccatum autem non potest habere rationem operationis Dei-virilis.

Ex his Præmissis & Collectis

*r 4

Ex-

EXPLICATIO hæc stabit in hoc. Liberè Christus est mortuus, quia nec à sua voluntate, nec à persona divina determinabatur, ut nonnisi moreretur.

Nihilominus tentandus est alius modus id explicandi. Imprimis, quia hic modus explicandi libertatem Christi, non fundatur in ulla Patrum sententiis, ad quas Theologo attendendum. Deinde, quia posito præcepto de moriendo, si liberum fuit Christo non mori; hoc ipso, & non liberum fuit Christo peccare, ut supponitur; & liberum: quod probatur. Quia ipsum non mori, dato illo præcepto, esset ipissimum peccare. *Neque valet si recurras ad collationem auxiliorum nonnisi efficacium:* quia auxilia etiam efficacia, faciunt quidem ne peccetur, sed non faciunt, ne possit peccari; Christus autem non poterat peccasse, & si communis caris auxilia, cum quibus non potuisset peccare, de illis redibit quæstio, quis salvent libertatem moriendo? Posset tamen recurriri ad hoc, quod ipsum non mori, sit peccare, in quantum non mori haberet rationem non divini: quia autem in Christo haberet rationem divini, ideo non esset ipissimum peccare, nec debet servari libertas Christi, ut non servet præceptum; sed libertas, circa substantiam & objectum præcepti. Objectum autem est hic, v. g. mors: & tamen ex dictis, non mori, poterat esse actio divina, ex quo inferes, liberum illi fuisse, non mori; consequenter liberè esse mortuum. Proponitur tamen hic modus, aut impugnandus, aut illustrandus. *Ad alium modum accedendo, sit*

Punctum Difficultatis 2.

Stabilitur alius modus.

PRÆMITTO 1. *In explicanda libertate Christi, attendendum est, ut salvetur infallibilitas agendi præceptum;* cum Christus, ut pote essentia liter impeccabilis, non possit illud non servare. Et simul, ut salvetur libertas, salvanda est indifferencia agendi illa præcepta.

PRÆMITTO 2. *Non debere, infallibilitatem & indifferenciam, ratione ejusdem salvare.*

RATIO: Quia in aliis, in quibus salvatur libertas, & infallibilitas, sub alia formalitate salvatur infallibilitas, sub alia libertas; ut notum est, ex materia de gratia efficaci; ex materia de scientia Dei, præcedente eventus liberos, libertatem tamen non auferente. Quod ipsum in hoc fundatur: quia indifferencia non dicit adiunctionem ad unum, dicit infallibilitas: ergo à diversis principiis sumi debet; nam unum idemque non potest esse determinatum ad unum, & non determinatum ad unum.

PRÆMITTO 3. *Infallibilitatem, & libertatem, duplum posse spectari.* Imprimis, infallibilitatem & libertatem, respectu gratiarum quæ

Christo conferebantur, & hæc salvare debet, secundum principia de efficacia. Deinde spectari potest infallibilitas, & vel maximè libertas, comparative ad impeccabilitatem; & quidem infallibilitas desumetur ab impeccabilitate; à qua non desumetur jam libertas, ob allata, hinc ad aliud ejus salvandæ principium inquirendum.

PRÆMITTO 4. *In primo signationis, absolutè mandata est Christo, salvatio & sanctificatio generis humani, non determinando modum redimendi.*

RATIO asserti, quoad primam partem, est. Quia intentio finis, prior est signo, reliquis aliis; sed intentio salvandi, & sanctificandi, est finis intentus à Deo in Incarnatione: *Descendit enim propter nostram salutem.* Et, *Hæc est voluntas Dei, sanctificatio nostra.* Ergo hæc debuit primò intendi.

Quod autem præceptus fuerit, hic illi finis.

RATIO est, illud Joan. 10. *Mandatum dedit mihi Pater:* Idem habet Paulus ad Philip. 2. ad Rom. 5. Clarus est & ille locus: *Non veni facere voluntatem meam, qui misit me, Patris.* Voluntas autem hæc, ut dictum, est sanctificatio nostra.

Quod tandem non sit, pro illo signo, determinatus modus salvandi, & sanctificandi.

RATIO est. Tum quia, ex una parte, id fieri potest, ut intendatur finis, non intendendo, pro eodem signo, determinatè media; si finis pluribus modis obtineri possit, ut dictum supra. Tum quia, si concipiatur determinatus fuisse Christus, etiam quoad media, intelligi non poterunt commodè loci Scripturæ, infra citandi. Tum quia, quamvis non ponatur, Christus determinatus fuisse, quoad media, adhuc poterit in illo salvare perfecta obedientia; & simul consuletur dignitati Christi, nam etiam in humanis, summi Principes, imperando aliquid, prudenti & honorato subdito, imperant finem, remittendo eus discretioni media. Unde illud est: *Sapientem mittas, nihil ei dicas.*

PRÆMITTO 5. *In secundo signationis, vidit Christus indifferenter voluntatem divinam, ut vel medio opprobrii, vel medio gloriose, salvaret mundum, remittig, hoc sibi ad electionem.*

RATIO hujus & prioris præmissi, est Authoritas Patrum.

i. *AUTHORITAS est Anselmilib. i. Cur Deus homo cap. 8. ubi interpretans illa verba: Non sicut ego volo, sed sicut tu.* Et: *Fiat voluntas tua. Voluntatem autem, inquit, Patris dicit; non quoniam maluerit Pater mortem Filii, quam vitam; sed quis humanum genus restaurari solebat Pater, nisi faceret homo, tam magnum aliquid, sicut erat mors illa: idcirco dicit filius, illum velle suam mortem; quam ipse maluit pati, quam ut genus humanum non salvaretur.* En refertur patiendi præceptum, seu voluntas Patris ut pateretur, in ly *Maluit pati,* ostendi-

ostenditurque non fuisse determinatum illi medium moriendi; negatur enim maluisse Patrem mortem filii.

2. **AUTHORITAS** ejusdem, affirmantis, ut etiam meminit Suarez, quod non fuerit directe præceptum Christo, ut moreretur, sed ut veritatem prædicaret. Ergo apparet, indifferentem fuisse Patrem, ut moreretur; & non determinasse illi medium moriendi, & si alicubi videtur contrarium Anselmus, explicandus erit secundum dicenda.

3. **AUTHORITAS** est Gregorii Niss. de beatitudinibus, circa illud: *Beati qui cœlum, ubi locum illum, Meus cibas est, ut faciam voluntatem, eju[m] qui misit me, Patris, sic interpretatur. Ut sanctificationem, inquit, auctoram operareetur, sicut sibi erat a Patre præscriptum.* Ubi advertit, præceptam sanctificationem, sed non determinatam mortem; adeoque Patrem, ad hoc medium, non fuisse determinantem.

PRÆMITTO 6. In tertio signationis, intellexisse Christum inclinationem Patris, ut cruce salvaret mundum, tamen cum omnimoda remissione ad voluntatem Christi.

RATIO asserti, sit ab authoritate.

1. **AUTHORITAS** Cyrilli Alexandrini lib. 10. in Joan. 1. Igitur habes inquit, in voluntaria subdictione, paternorum consiliorum executionem; quæ & mandatorum loco, apud se esse, in ea quam ad illum habet, oratione, Filius afferit. Nam ut pote Verbum, consilia Patris intelligeret, & genitoris sui profunda scrutaretur. Sive potius, cur si ipse Sapientia Patris, & virtus, quod huic visum est, reip[ublica] p[ro]ficit, & præcepto loco habet. Ubi inclinatio illa exprimitur, per ly, *Quod huic visum.* Exprimitur item, determinationem hanc Christo commissam, perly, in voluntaria subdictione, paternorum consiliorum.

2. **AUTHORITAS** ejusdem lib. 7. in Joan. cap. 7. Nihil alind, inquit, mandatum h[ic] dicitur; quæma Fili, quæ ad Patrem est, concordia; nempe beneplacito Patris, Filius mortem passus est. Ergo debet signum rationis assignari, in quo agnoverit istud beneplacitum.

3. **AUTHORITAS** est Ambrosii lib. 4. de Fide cap. 5. *Sicut potestatis, inquit, sua esse significat, poterit animam, & liber voluntatis; ita eam, quod secundum mandatum depositum Patris, sua ac Paterna voluntatis significat unitatem.* Infer; ergo debuit voluntas illa Patris videri, secundum quam inclinabatur, ut potius moreretur Filius.

PRÆMITTO 7. In 4. signo, determinasse se Christum liberè, ad salvandum mundum, potius per opprobrium crucis.

RATIO 1. asserti, imprimis locus ille scripture, ubi, postquam dicitur, Christum se humiliasse, videlicet acceptatione crucis, confusione contempta: sequitur, quod sit factus obediens; quæ obedientia sine præcepto commodè intelligi non potest. Eo servit & ille locus. In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam, quasi diceret; primū voluisti ut sanctificarem genus humanum: voluntas enim Dei sanctificatio nostra: *Deus meus volui, quasi diceret,*

tur, sub electionem Christi cecidisse, gaudium & crucem.

3. **LOCUS** est Joan. 10. *Propterea me diligit Pater, quia ego pono animam meam & iterum sumo eam. Nemo tollit eam à me, sed ego pono eam à me ipso: & potestatem habeo ponendi eam, potestatem habeo, iterum sumendi eam; hoc mandatum accepi à Patre meo. Quasi diceret Christus, mandatum est, quod unum determinat, libertas ad utrumque: habeo potestatem utriusque, & ponendæ, & non ponendæ animæ, idque ex voluntate, & dispositione, seu mandato Patris, qui mihi utriusque hujus potestatem, hoc est, optionem dedit. Mandatum accepi ponendæ animæ, quia pono eam à me ipso. Eodem revocari debet; Humiliavit semetipsum Dominus IESUS, factus obediens, ubi præcessit, humiliavit, hoc est, obtulit se ad mortem; & sequitur mandatum, factus obediens.*

RATIO 2. **authoritas** Patrum.

1. **AUTHORITAS** est Augustini lib. 83. quæstionum, quæst. 80. Ubi dicit, Christum sic Passiones animi, hoc est affectiones, voluntariæ dispensatione, veras tamen, ut placuit, suscepisse; quemadmodum passiones corporis, eadem dispensationis voluntate, sine ulla necessitate suscepit. Nomine autem dispensationis, non intelligit Augustinus aliud, quam voluntatiam determinationem.

2. **AUTHORITAS** Chrysostomi homil. 29. in Joan. Priusne ergo accepit mandatum, & indeparuit? quis enim expers rationis hoc dixerit? & hom. 28. in Epist. ad Hebr. ubi illa verba, *Proposito si bigaudio, sic explicat, hoc est, inquit, licebat ipsenihil perpeti, si voluisset.* Similia habet ad illa verba. *Et enim Christus non sibi placuit.*

3. **AUTHORITAS** est Theophylacti & Oecumenii in citatum locum. *Qui proposito. Licebat, inquit, ipse, cum gloria & gaudio in mundo vivere; quippe ita loquitur: potestatem habeo ponendi animam meam & accipendi ipsam; verum hoc noluit.* Et S. Thomas in Epist. ad Romanos cap. 8. *Tradidit, inquit, cum Deus Pater in mortem, cum incarnari, & pati statuendo, & humano ejus voluntatis inspiciendo Charitatis effectum, quæ passionem spontaneus subiret.* Qui etiam locus valet pro superiori præmisso.

In ultimo tamen signo rationis, Deus, visa hac determinatione Christi, formavit mandatum, ut moreretur.

RATIO 1. asserti, imprimis locus ille scripture, ubi, postquam dicitur, Christum se humiliasse, videlicet acceptatione crucis, confusione contempta: sequitur, quod sit factus obediens; quæ obedientia sine præcepto commodè intelligi non potest. Eo servit & ille locus. In capite libri scriptum est de me, ut facerem voluntatem tuam, quasi diceret; primū voluisti ut sanctificarem genus humanum: voluntas enim Dei sanctificatio nostra: *Deus meus volui, quasi diceret,*

ceret; obtulime etiam ad moriendum, pro hac sanctificatione; ubi præintellexi te ad hoc esse inclinatum. *Et legem tuam in medio cordis mei: quasi diceret; & tu posuisti mandatum, & legem, ut ita fieret, quam ego acceptavi corde meo, de quo etiam vide Agathonem Papam in Epist. 1. quæ refertur in 6. Synodo, actione 4.*

RATIO 2. est authoritas Patrum.

1. SIT THEOPHILACTI in cap. 14. Joan. ubi verba illa; *Mandatum dedit mihi Pater, interpretans; Mandatum, inquit, dedit mihi pater; hoc est, voluit, dixit, approbavit, decretum.* At vero approbare, & simul decernere, non est ante determinationem aliis: quæ enim præcesserunt, hæc approbantur.

2. AUTHORITY AS est citati Ambrosii, ubi agnoscit, quod ex libera voluntate posuerit animam, & simul secundum mandatum Patris.

RATIO 3. asserti. Quia actiones nostræ bonæ, post consultam nostram libertatem, per incitamenta conditionata, prædefiniuntur à Deo; ergo & mandari poterant Christo.

RESPONDET Pater Mora wski h̄c quæst. 3. Artic. 2. disparem esse rationem. Nam scientia conditionata, præcedens prædefinitionem actus nostri, repræsentat eundem omnino actum nostrum, conditionatè futurum, qui absolute est futurus; at vero scientia conditionata, præcedens præceptum rigorosum, de morte Christi, non repræsentat eandem electionem Christi circum mortem; quæ electio est absolute futura. Siquidem electio absolute futura, est obedientia, seu actus dependens à præcepto: Scientia autem conditionata non repræsentat obedientiam Christi; seu actum pendentē à præcepto.

CONTRA. Quantumvis scientia conditionata non repræfert actum conditionatum, ante scientiam conditionatam prædefinitum, licet actus pro statu absoluto prævideatur prædefinitus: nihilominus id salvat libertatem, nec alius actus prævidetur pro statu conditionato, alius pro absoluto; ergo etiam, quantumvis antecedenter ante scientiam conditionatam, non prævideatur mors Christi ex obedientia, prævideatur autem pro statu absoluto: adhuc & libertas salvabitur, & idem actus videbitur. Quod ulterius in hoc resolvitur. Quia idem quidem debet prævideri actus, quoad entitatem, sed non est necesse, eundem prævideri, quoad formalitates desumibiles ex statu, vel scientia statu: ut ex scientia statu conditionati formatur præceptum moriendi. Addo, modum hunc explicandi, perfectiorem arguere in Christo obedientiam, quam si immmediatè præceptam sibi acceptasset mortem, dicit enim S. Thomas 2. 2. q. 104. a. 2. Tantò videri perfectiorem obedientiam, quanto, expressum præceptum, obediendo prævenit inferior, voluntate superioris intellecta, talem autem nos obedientiam Christi ponimus; dum ex cognita voluntate Patris,

in tertio signo rationis, determinavit se ad illum, in quarto signo rationis.

Punctum Difficultatis 3.

Colligitur Responso & solvuntur objections.

DICENDUM est. Salvati Christi libertatem, in observando præcepto, v. g. mortis; quia datum est mandatum Christo moriendi, post præconsultam ejusdem libertatem, quid est acturus? Est hæc sententia in substantia Suarri, si legatur.

PROBATUR 1. Conclusio authoritate S. Thomæ. Quia hic modus ita salvat libertatem Christi, comparativè ad ejus impeccabilitatem: sicut salvatur libertas, comparativè ad gratiam efficacem; nempe per liberam operantis determinationem. Jam autem S. Thomas (ut meminit Suar. disp. 37. Sect. 3. §. Superest tamen) eandem esse dicit rationem in Christo, quoad hoc, ac circa gratiam efficacem.

PROBATUR 2. Quia quotiescumq; aliquid fit, & non potest non fieri, liberè tamen fit; toties libertas non potest salvati, nisi quod oritur hæc necessitas ex suppositione consequenti: sed passio Christi ita est facta, ut non potuerit non fieri, & tamen dicitur liberè facta; ergo libertas illius debet peti, ex suppositione consequenti, adeoque determinatione facta primùm ab ipso Christo. Major probatur: Quia libertas non potest salvati, nisi, vel quod actio possit impedi, impeditis principiis; vel quod, si non potest impedi, oritur id ex mea determinatione; ut notum est ex aliis dictis: ergo, cùm non possit salvati indifferentia ratione principiorum, ne præceptum impleatur, cùm Christus sit physicè impeccabilis, adeoq; impos non servare præceptum: debet illa; libertas salvati ex illius determinatione; per quam Christi impeccabilitatem, minor etiam probari debet.

PROBATUR 3. Quia in præsenti, iis satisfactum est, quæ difficultatem habent. Primo ad salvandas phrasas sacras, ponendum est præceptum rigorosum datum Christo; ponimus illud in primo & ultimo signo. Secundo, componi debet libertas: & hoc factum; eò quod præceptum moriendi, in ultimo signo, sit datum non nisi post liberam determinationem Christi, v. g. ad mortem. Tertio ostendenda erat libertas, non tantum quoad circumstantias, sed etiam quoad substantiam moriendi: salvatur id per nos; cùm Christus ad substantiam moriendi determinarit, latumque est illi præceptum de ipsa morte.

OBJICITUR 1. Quod immerito salvationem nostram, dependentem potius à voluntate Christi, quam à voluntate Dei, faciamus.

RESPONDETUR. Ponimus salvationem nostram, potius dependentem à voluntate Dei, quia latum est illi præceptum rigorosum, de illa, sine

sine illa præconsultatione libertatis Christi; ut videre fuit in primo signo rationis.

OBJICITUR 2. Si ex libera Christi determinazione est factum, ut moreretur; cur dicit, *Si possibile est, transeat calix.*

RESPONDETUR. Dicit id, ex mente Patrum, ut ostendat se veras passiones habere, adeoque timorem mortis, vel id dixit, ratione præcepti jam sibi impositi.

INSTABIS. Hanc explicationem non ostendere verum mandatum; quia hoc mandatum nullo distinguitur a prædefinitionibus: & tamen prædefinitiones non sunt mandata.

RESPONDETUR. Quid si quis diceret, etiam prædefinitiones esse mandata? Sed quidquid sit de hoc, ex alio id principio solvit: nempe quod in re, & a parte Dei, mandatum & prædefinitione sit idem; sunt enim actus Dei, adeoque idem Deus; per ordinem autem ad connotata, per ordinem ad æquivalentiam, per ordinem ad proportionem cum creatis, discerpuntur. Nam prædefinitione indicat non nisi appetitum Dei, quo appetit esse etum v. g. gratiosum: qui appetitus fundatur in ejus sanctitate, & communicativitate sui; jam autem mandatum importat ordinationem, oriundam a titulo superioratus; & procedit, secundum dominium iurisdictionis; de quo in materia de justitia.

OBJICITUR 3. Totam hanc difficultatem moveri posse, de illo præcepto, facta in primo signorationis; adeoque nos non respondere difficultati, sed solum materiam difficultatis mutare.

RESPONDETUR. Ad hoc esse responsum, de quo agitatur difficultas maximè, nempe de morte & meritis. Nec in ordine ad hoc, debet salvare libertas Christi, ut nos sanctificaret, vel non sanctificaret: hoc enim, quod est nos sanctificare, oriebatur ex decreto facto, ut esset Christus caput gratiam & gloriam influens. Porro non erat liberum Christo, ut esset tale caput; cum motivum capitum, præcesserit decreta substantiam Incarnationis, respectu cuius, illud motivum habuit se per modum causæ, adeoque antecedentis. Si autem illud motivum præcessit ipsam substantiam Incarnationis; hoc ipso præcessit ipsam libertatem Christi: cum libertas Christi supponat ipsam substantiam Christi. Quodsi motivum capitum præcessit ipsam libertatem Christi; præcedere etiam debuit id, quod est innexum illi ipsi formalitati capitum: formalitati autem capitum innicitur sanctificatio nostra.

DIFFICULTAS V.

Potuitne Christo dari Præceptum rigorosum?

Hactenus dicta supponunt, Christo præceptam esse mortem: potest autem dubitari, An Christus capax fuerit præcepti, intellige, rigorosum? Tractat hanc questionem Aldrete disp.

73. & affirmat, Christum, quamvis non esset capax præcepti comminativi & coactivi, ut habetur secr. 3. n. 7. Fuisse tamen capacem præcepti in conscientia obligantis: ut habetur secr. 4. n. 1. E contra Esparza quæst. 32. docet, Christum esse incapacem præcepti, obligantis in conscientia. Pensanda sunt imprimis rationes utriusque partis.

Punctum Difficultatis 1.

Argumenta partis affirmantis.

EXPENDENTUR ea, quæ disputat Aldrete disp. 73.

1. ARGUMENTUM ab authoritate.

1. AUTHORITAS est Joan. 10. *Mandatum accepi a Patre meo.* Similia habentur Joan. 14. quæ accipi de proprio præcepto, nullum est incommodum.

RESPONDETUR. Esse incommodum, ob argumenta inferiùs ponenda. Deinde, procedit id, de præcepto respectu eorum, quæ poterant præcipi, & non præcipi, adeoque a Christo, salvâ suâ impeccabilitate, fieri vel non fieri: non autem de illis, quæ non poterant honesta actione exerceri: ita tamen, ut etiam respectu illorum priorum, non sit latum præceptum, cum omnibus circumstantiis, cum quibus fertur aliis, v. g. cùm comminatione, item sine prævisione, quid esset factura creatura? quæ prævio adhibetur in præceptis Christo latis, idque titulo tuendæ ejusdem libertatis.

INSTAT. Ex Authoritate Augustini, tom. 4. lib. 2. de Sermone Domini in monte, condistinctus observantiam consiliorum, ab observantia mandatorum, admittentisque utrumque in Christo.

RESPONDETUR. Concedo id distingui debere, & admetti in Christo; nam etiam respectu aliorum, dicebat Deus, hoc bonum est factu, sed te ad hoc non obligo: in hocque stat consilium, respectu autem aliorum dicebat Deus, *Fac hoc, obligo te ad hoc, a quibus certe roqui potuisset abstinere, vellicita alia actione facere oppositum.* Sed inde non sequitur, debere jam illud concedi præceptum, tanquam comminativum. Quando autem dicit Aldrete, non debere recurri ad improprias distinctiones præcepti, alias non recte distingueret Augustinus præcepta a consiliis; qui non ignorabat, sub impropriâ acceptance præcepti, comprehendere divinum beneplacitum, id etiam non convincit. Quia nos respectu Christi admittimus, non solum beneplacitum divinum, sed etiam præceptū rigorosum, licet non cum imperfectionibus. Eodemque modo explicari debent Bernard-Tertullian-Laurent-Justinianus.

2. AUTHORITAS itidem & Scriptura. Quia aliter loquitur Christus, de observatione consiliorum; v. g. *Si vis perfectus esse, &c.* aliter de observatione præceptorum; *Si vis ad vitam integratam.*

gredi. Ettamen, eodem tenore loquitur, de præceptis à se, & à discipulis servandis, ait enim Joann. 15. *Si præcepta mea servaveritis, manebitis in dilectione mea, sicut ego Patriis mei præcepta servavi.*

RESPONDE TUR. Loqui Christum de executione præcepti, non autem de modo & materia lati præcepti, neque enim hoc vult textus. Si non loquitur de materia lati præcepti, & quod sit idem objectum præcepti rigorosi, respectu discipulorum, ac respectu Christi; con sequenter, poterant illi in aliquibus obligari, in quibus præceptum rigorosum Christus non habuit. Unde quando adducit Anselmum, non negantem proprium præceptum respectu Christi, id non convincit; quia nos tale præceptum admittimus, modo explicato.

3. AUTHORITY AS est Concilii Alexandrini, & Agathonis Papæ, sed explicari debent eodem modo, ut prædicta.

INSTAT. Quia Concilium Francofurtense, discurrens contra Elipandum, afferentem, Christum esse servum, & probantem id ex Ila. c. 42. respondet, *Etsi enim inquit, Propheta servum nominasset, non tamen ex conditione servitutis, sed ex humanitatis obedientia, quia factus est Patri obediens, usque ad mortem.* Ubi Concilium, videns negari non posse, Christi humanitatem, esse sub dominio Dei, exigitivo operationum ex justitia, noluit negare hanc facultatem exigendi, sed negavit, talem obedientiam fuisse ex servitute.

RESPONDE TUR. Concedo, humanitatis fuisse, obedientiam erga Patrem; sed nego, obedientiam hanc fuisse comminativam, &c.

2. ARGUMENTUM est. Nemini negare licet, Deum, ratione dominii proprietatis, erga humanitatem, potuisse à Christo operationes exigere, quasi per impossibile Christus negaret, utique peccaret; ergo etiam potuit illi imponi præceptum.

RESPONDE TUR. Sicut in nostris principiis, non datur Dei, respectu creaturæ, rigorosa justitia, dominiumque rigorosum proprietatis; ita non dabitur præceptum solum, comminativum. Disparitas etiam est: quia exigentia illa, titulo dominii proprietatis, potest habere suum effectum; si enim illa non esset, non reddidisset Christus illa, quia nec habuit determinationem, ut independenter ab illo domino, opera illa solverentur ex justitia, hinc illius exigentia habebitur effectus, nempe solutio ejus, ad quod solvendum, non supponitur determinatio irrefragabilis. Independenter autem ab omni præcepto, jam erat in Christo determinatio servandi leges naturales, nempe titulo unionis hypostaticæ; hinc respectu illorum objectorum, fuisse essentialiter otiosum præceptum. Et sicut non datur præcep-

ptum essentialiter otiosum, quo Deus imperet Petro, ut sit homo, cum ad hoc, ut sit homo, essentialiter aliunde determinetur; ita & in Christo, esset essentialiter otiosum, præceptum servandæ legis naturalis, respectu autem aliorum objectorum, admisimus quidem præceptum, sed ex suppositione prævisi consensu Christi, in illud objectum.

INSTAT 1. Sicut humanitas Christi, est sub dominio proprietatis, ita etiam est sub dominio jurisdictionis: ergo, sicut à Christo exigi possunt opera titulo proprietatis; ita exigi possunt titulo jurisdictionis.

RESPONDE TUR. Negavimus supra rigorosum dominium, justitiam proprietatis, De respectu creaturæ; hinc non tenebit antecedens. Disparitas etiam est: quia exigentia antecedentis non erit frustra, secus hæc secunda.

INSTAT 2. Nemo negat possibile fuisse, ut Christus veteri legi subderetur; idque de fado admittunt aliqui: legique Dei æternæ consent, cum S. Thoma, fuisse subditum. Imò Suarez docet, potuisse illum subdi etiam legibus humanis.

RESPONDE TUR. Negando illum potuisse subdi, salvâ libertate, nisi illa præconsulatur. Nego item, subdi potuisse, cum titulo comminationis. Deinde, quia præcepta veteris legis (suppono ceremonialia) præcepta item humana, (quæ suppono versari circa actiones, alias de se non peccaminosas) habuissent etiam respectu Christi effectum, cum aliunde non esset ad hanc partem determinatus; secus respectu aliorum præceptorum, & materiarum. Quando autem Theologi dicunt, legi Dei æternæ fuisse Christum subiectum: hoc significatur, non potuisse Christum non facere, quod lex dicebat; sed non quia lex dicebat: cum aliunde, illa non dicente, esset ad hoc determinatus. Unde et subiectus legi objectivè acceptæ, seu materialiter: hoc est, determinabatur ad hoc facendum, quod lex æterna dicebat; sed nego quid dici debeat subditus legi, quia lex est; cum illa respectu Christi, in talibus, frustra foret.

INSTAT 3. Affirmant aliqui Theologi, confirmationem in gratia, non tantum præbere auxiliū efficax, ad non peccandum, sed etiam auferre libertatem ad peccandum, necessitate antecedenti; & tamen supponunt obligatos illos fuisse, præceptis graviter obligantibus, idem dicendum de Beatisima Virgine.

RESPONDE TUR. Negando quod confirmatio in gratia auferat libertatem. Sed si auferret, essent quidem obligati quoad objectum: quia non possent non velle illud objectum; sed non obligatione formalis, quia hæc frustra esset: cum illud non posset non servari, quod deberet præcipi. Quod autem dicit Aldrete, præduram esse hanc responsonem, idipsum probare

probare debuisset. Et durum quidem est, tales non fuisse subditos legi, diligendi Deum; hoc sensu, quasi potuerint non diligere Deum, salvâ sanctitate; sed id nos non dicimus. Sed non est durum dicere; tales non fuisse subditos legi, hoc est, independenter à lege, habuisse determinationem, ut diligenter. Simile quid vide-re est in Deo, obligato se diligere; respectu cuius non est licitum, ut se non diligat; non formatur tamen respectu illius, lex determinans, ut se diligat. In nostris principiis, quæ non ponunt auferri libertatem, confirmatione in gratia, sed dicunt, confirmatos in gratiâ posse peccare, licet non sint peccatui; hoc ipso possumus esse capaces præcepti rigorosi, quia adhuc possumus peccare: impossibile autem erat Christo peccare.

3. ARGUMENTUM. Tenebatur Christus non mentiri, Deum diligere & colere, universaliter quæ tenebatur lege naturali. Ergo stat verum propriumque præceptum, absque facultate illud violandi.

RESPONDETUR. Lege naturali tenebatur Christus, non quæ lex est formaliter, sed materialiter, & objectivè sumpta.

INSTAT 1. Non est de ratione legis, esse comminativam: sed sufficit, ut reddat illicitam parentiam operis præcepti, quæ per voluntatem Superioris potest reddi illicita; & sicut potest darilex, quæ ad pœnam obliget, non autem ad culpam: ita dapi potest reddens objectum illicitum, & prohibitum, quæ nullo modo pœnam minetur.

RESPONDETUR. Concedo, quod non sit de ratione legis esse comminativam; sufficere, ut reddat illicitam parentiam operis præcepti, per voluntatem Superioris: sed supposito, quod illa voluntas frustranea non foret, foretur autem frustanea: cum aliunde sit determinatio, ut hoc non nisi fiat. Concedo ulterius, in lega, aliud esse vim obligandi, quæ appellatur potestas directiva: & aliud vim subjiciendi ad pœnam, quæ appellatur coercitiva. Concedo item posse priorem non nisi illâ vim exerceri; sed nego, quod exerceri possit, circa ea, ad quæ est aliunde essentialis determinatio; si supponatur directio illa esse præceptiva.

INSTAT 2. Sicut ex natura mendacii, consurgit cognitio in Christo, necessitasque ad non mentiri; ita ex præcepto ad non vitandam mortem, consurgit determinata in Christo necessitas, ad non vitandam mortem. Ergo constituitur illud objectum malum moraliter, quia prohibetur.

RESPONDETUR. Concedo totum: sed nego, posse dari in Christo dictamen, ratione præcepti, v. g. non mentiri, necessitans ad vitandum mendacium; cum Christus dicat sibi frstra imponi, tale præceptum.

INSTAT 3. Quia supposito, quod Christus non possit mentiri, sequitur, quod sit capax præcepti; idque ideo: quia supponitur Christum nihil posse efficere, contra legem naturalem; idque ideo, quia violatio legis naturalis est turpis. Ergo similiter posset esse necessitatem, elicere aliquem actum tendentem in objectum honestum, quia omissionis talis actus est turpis. Ergo Deus, pro suo beneplacito, potest respectu Christi, constituere in ratione objecti turpis, omissionem alicujus actus; quia ejus omissionis est contra rationem. Hoc autem intellegitur nomine præcepti positivi, nempe voluntas Superioris terminata ad existentiam operationis in subdito, quæ constitutat illicitam causam talis operationis.

RESPONDETUR. Christum non posse quidquam facere contra legem naturalem; hoc est, non posse objectum contrarium illi legi ponere; adeoque non potest quidquam facere contra legem naturalem, specificative acceptam. Sed nego, hoc sensu, non posse quidquam facere contra legem naturalem, quasi illa respectu Christi esset obligativa; cum quamvis illa non foret, adhuc esset determinatus Christus, ad non mentiendum v. g. consequenter, non ideo id non potest facere Christus, quia violatio legis illius est turpis; sed quia habet essentiali determinationem non faciendi quidquam dissonum naturæ intellectuali. Quod si non ex eo mentiri non potest, quia violatio legis sibi latet turpis: hoc ipso, non est subditus legi naturali, quæ lex est formaliter.

INSTAT 4. Inquitur hæc ratio, cur Christus careat libertate, ad actus oppositos legi naturali? quæ non alia est, nisi quia peccaret, si tales actus eliceret, hoc autem est, teneri in conscientia non efficere actus illos.

RESPONDETUR. Teneri in conscientia, titulo præcepti formaliter, est subdilegi naturali; sed teneri circa objectum, sibi cæteroqui impossibile, non est subdi, legi naturali quæ talis consequenter, si Christus omitteret agere Deo gratias pro beneficiis, peccaret, essetque hæc omissionis non tantum contra rationem, sed etiam contra Deum: ita tamen, ut oppositum illius sit impossibile; adeoque non detur locus præcepto formalis. Concedo, quod peccatum philosophicum possit prohibere Deus, & de facto prohibeat: quia illius prohibitionis habetur efficacia, nempe ut jam, si peccetur, peccetur violatione præcepti divini, inhibentis objectum illud, quod erat solùm Philosophicum malum. Quia tamen objectum illius præcepti, est aliunde impossibile, ut non observetur à Christo: ideo non relinquitur locus præcepto formalis; nec haberi potest effectus illius præcepti in Christo.

INSTAT 3. Definitivè peccatum, est dictum, factum, vel concupitum contra legem æternam;

* u nam;

nam: sed eo casu peccaret Christus: ergo faceret contra legem aeternam.

RESPONDE TUR. Dictum, factum, vel concupitum, sumi hinc universaliter, tam pro dicto, facto, concupito objectivo, seu quod concupiscitur; quam pro concupiscentia formalis. Lex item sumitur, vel pro lege materialiter, vel pro lege formaliter. Christus ergo eo casu peccaret, contra legem, materialiter & objectivè. Vel certè loquebatur Augustinus, de peccato puræ creaturæ rationalis, de quo solum erat illi res. *Ad solvendas alias objectiones.*

NOTA 1. Ne dicat Deus, Nolumentiri, quia mendacum est dissonum naturæ intellectuali: nihil repugnat, ne autem dicat Deus Christo, prohibeo tibi mendacum, repugnat: quia sive dicat hoc illi Deus, sive non dicat, aliunde hoc est Christo impossibile facere; nec potest formari præceptum purè prohibens, reddens illam actionem illicitam: quia sive reddatur illicium, sive non reddatur, & que impossibile est.

NOTA 2. Non appetet, quia si respectu Christi non potuit formari præceptum, præcipiens ne id fiat, formari potuerit præceptum prohibens: cum sit incogitabile, esse præceptum prohibens, & non esse præcipiens; cum præcipere, sit definitivè prohibere, constituere que opus illicium; non purè per modum manifestantis disponentiam, circa illud objectum: sed per modum præcipientis; nec quisquam prohibere potest, nisi præcipiendo, ne hoc fiat; & si negatur, posse aliquid Christo præcipi: debet negari, quod possit Christo aliquid prohiberi.

NOTA 3. Quod scientia de impossibilitate chimæræ, moveat voluntatem Dei, ne velit producere chimæram; licet id non velit Deus, nisi actu necessario; cuius ratio est: quia sicut datur in Deo, in ordine appetendi, necessitationes, ut amet, vel oderit; ita dari possunt in linea Agere, necessariæ determinationes, ne scilicet id velit Deus agere, quod scientia dicit, non posse produci. Et certè potest Deus dicere, Nolo producere quidquam, quod non possim producere: ergo appetet, hunc actum præformatum ab aliquo statu scientia: ergo ad illum actus scientia movet. Rursus, interrogatus Deus, an velit producere chimæram? respondet; Nolo, interrogatusque, quare? non respondebit, nescio: sed recurret ad suam scientiam; ergo scientia illa movet, ne fiat.

NOTA 4. Casu quo diceret Christus, quamvis aliunde non impedirer, observarem præceptum non mentiendi; idque ex eo, quia hoc præcipit Deus: ille actus non supponeret, Christum aliunde non impediri, ne mentiatur: sed ponere conditionatam; Si non impediret: hinc actus ille non supponeret actualitatem præcepti, sed possibiliter, sic exprimibilem: mo-

dò non præcipio, sed præciperem, si aliunde non esset tibi impossibile.

NOTA 5. Si respectu Christi non potest dari propriè præceptum negativum prohibens, nec dabitur propriè lex negativa; cum hæc videantur verbis differre.

4. ARGUMENTUM ejusdem à pari.

1. PARITAS. Subiectum, quod est capax elicere promissiones conscientiam ligantes, est capax præcepti in conscientia, quamvis sit incapax peccandi: sed Christus poterat promissi alicui: cur non enim? Et, si Deus promissione potest se ligare, cur non Christus? defactoque quia iudex, (quod illi competit etiam quia homo est) promisit nobis retributionem. Paritas autem tenet: quia sicut promissio reddit illicitam carentiam actionis promissæ; ita & præceptum carentiam operis justi. Jam autem promissioni obliganti in conscientia, adjungitur divinæ, præcipiens promissori, ut promissis stet.

RESPONDE TUR. Negando majorem, & certè Christus est capax præcepti, respectuorum, quæ alias potuissent elicere, actione non peccaminosæ: quia in tali eventu datur effectus illius præcepti. Adstrictio nempe voluntatis; qui effectus habetur etiam in promissione: sed hi effectus non habentur respectu eorum, quæ non erant possibilia factu Christo, stante unione. Promissioni autem adjuncta, lex Dei, non habet respectu Christi rationem legis formaliter: quia sive intelligatur, sive non, æquè jam manet impossibile factu, ne illam impletat Christus.

2. PARITAS est. Christus non fuit incapax juramenti; ergo neque præcepti obligantia conscientia.

RESPONDE TUR. Juramentum posse cogitari, vel respectu eorum quæ poterant non fieri, idque actione honesta: vel respectu eorum, quæ non poterant non fieri nisi actione in honesta, respectu illorum priorum, potest haberi juramentum, quia & adstrictio, respectu posteriorum, distinguendum est in juramento. Primo, hoc quod est Deum invocare in testem, & hoc etiam tunc haberetur. Secundo, adstrictio & obligatio, hæc tunc frustranea & otiosa esset, sicut & præceptum respectu talium.

3. PARITAS est. Christus erat capax voti, nam etiam Beatissima erat incapax peccandi, & tamen emisit votum perpetuæ Virginitatis. Agnoscent id Patres fecisse Christum, secundum illud Psal. 21. *Vota mea reddam, &c.* Es, si Deus fuit capax aliquid promittendi Christi: cur non Christus Deo? stante saltem visione beatæ, est impossibile peccatum, & tamen stante visione, quam habuit Beatissima, ligabatur votis suis: ergo etiam Christus capax præcepti, obligatur in conscientia.

RESPONDE TUR. Etiam voti erat Christus capax, non nisi respectu eorum, quæ poterat non fecisse,

fecisse, in quo paritas est, cum præceptis, etiam in simili materia, faciendis. Addo, in voto duo distingui posse, (sicut in simili dictum de iuramento) Primo, ipsa præcisæ oblatione rei meioris. Secundò obligatio, ut non possit non facere. Primum illud est primarium in voto, posseque dici, quod habeat effectum etiam respectuorum, quæ non poterat non facere Christus. Secundum autem est secundarium, & frustaneum in Christo: quia sive obligaretur voto, sive non, impossibile illi hoc erat factu, si fuit materia, quam cetero qui non posset non facere Christus.

3. ARGUMENTUM. Quia oppositi supponunt, præfinitionem divinam absolute, operationum Christi Domini, antecedenter revelationem ipsi, ita obligare Christum, ut si per impossibile illi opponeatur, peccaret: quia sic conaretur frustrari voluntatem divinam.

RESPONDETUR. Cum præfinitiones illæ sint respectu eorum, quæ poterat Christus facere, & non facere, honesta actione, antecedenter ante præfinitionem: ideo adhuc datur & præfinitioni, & præcepto locus. Sed nego formatas præfinitiones, respectu eorum, quæ non poterat non facere; consequenter nego, respectu illorum, dari etiam potuisse præceptum.

Punctum Difficultatis 2.

Rationes Partis Negantis.

1. RATIO est ab Authoritate.

1. AUTHORITAS est Chrysostomum, Homil. 59. *Qui à se ponit, (supple actionem) præcepto non indiget.* Item Homil. 75. *Nego enim leglatorem legi subditum esse oportere.* Item: præceptum (inquit) se à Patre accepisse dicens, nihil aliud ostendit, quānadem Patri viderit, quod ipse facit. Et post pauca, *Nihil autem aliud hoc in loco præceptum significat, quām cum Patre concordiam.* Idem habet Homil. 28. in Epist. ad Hebr.

RESPONDETUR. Prima authoritas ostendit, Christo non datum præceptum, nisi præsupposita oblatione illius voluntariæ. Secunda loquitur, de subditione legilatæ, non præconsultâ illius voluntate, vel de subditione puris creaturis debitâ. Tertia ostendit, non fuisse illud præceptum latum, eomodo, quo nobis; sed præcisæ multis, quæ non decerent dignitatem Christi. Quoad alterum, ostenditur libertas Christi, in illis præceptis servandis, quæ venit nomine concordia; sed non negatur, illam ipsam concordiam, Christo intimatam, potestate legislativâ, & reddente Christum obedientem.

2. AUTHORITAS Nazian. orat. 4. *Perspicuum est utique, Patrem quidem, redemptoris præsum accepisse, non tamen quod petierit, aut eo opus habuerit.*

RESPONDETUR. Nazianz. hoc loco significare, quod nulla fuerit Deo necessitas, aut indigentia, ut salvaret hominem; & quod ad hoc, sponte se suâ obtulit Christus; secundum dicta de libertate.

3. AUTHORITAS Anselmi lib. 1. *Cur Deus homo, cap. 9.*

RESPONDETUR. Illic non negari, quod illic præceperit mortem. Insuper authoritates hæ solvi possunt, vel de præcepto comminativo pœna, vel de præcepto ingenuis indebito, v. g. coactivo, ad quod propositum, afferatur ille locus Anselmi ibidem. *Non ergo cogit Deus, Christum mori, in quo nullum fuit peccatum.*

2. RATIO est. Præceptum obligans in conscientia, est obligans sub peccato; at obligare sub peccato, non aliud est, quām obligare sub merito & dignitate pœnae; dignitas autem pœnae repugnat, cui pœna repugnat: ergo cum repugnat Christo præceptum comminativum, repugnat etiam directivum, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Negando minorem, cum enim definitivè peccatum non sit meritum & dignitas pœnae, bene salvari potest obligatio sub peccato, sine illo merito, & dignitate pœnae. Posset item Deus dispensare cum aliquo, de incursu pœnae ob peccatum, etiam antecedenter, & non dispensare, ne peccet, quod multò magis procedit de ipsis, quæ nec dispensari a Deo possunt; & tamen circa meritum pœnae, potest dispensatio, aut potius indulgentia divina intercedere.

INSTABIS 1. Poterat Christus absolute non mori; ergo non fuit illi injunctum præceptum obligans in conscientia, de subeunda morte. Antecedens probatur ex Joan. 10. v. 18. Matth. 27. v. 52.

RESPONDETUR. Distinguendo consequens. Ergo non fuit illi injunctum præceptum, moriendi, non præconsultâ libertate Christi. Concedo, præconsultâ, Nego.

INSTABIS 2. Nominis præcepti impositi Christo, non aliud intelligitur, quām beneplacitum Patris. Unde etiam Marci 4. v. 27. appellatur hoc consilium Dei, quod judices Christi, decte reverant fieri.

RESPONDETUR. Beneplacitum, non est actus legislativi, cum etiam pati & inferiori conveniat, habere complacentiam, cum affectu ut fiat; jam autem præceptum, involvit quidem, ut fiat, sed insuper obligationem, quia tenetis, cum volo, negoq; quod talis actus Dei non potuerit fieri circa actionem Christi. Quando autem decretum de morte appellatur consi-

lium, hunc sensum habet: quia ipse Deus, pro sua libertate, ut consuleret generi humano, & provideret, tale decretum de illius salute formavit.

INSTABIS 3. Christus, mandatum appellat, respectusui, voluntatem Partis, etiam non obligantem in conscientia, ut habetur Joan. 12. *Ipsé mihi mandatum dedit, quid dicam, & quid loquar.* Ergo mandatum moriendi, non erat præceptum proprium, obligans in conscientia.

RESPONDETUR. Concedo quidem, quod interdum mandatum sumatur pro consilio: quia scilicet ita affectus est is, qui illud exequitur, ac si mandato non ligaretur; sed nego exinde sequi, non posse talia verba intelligi, de mandato rigoroso; eò, quod in his quidem, secundum subiectam materiam, debeat id intelligi de materia consilii, alibi de materia præcepti. Deinde negant alii, etiam ea, quæ ponit antecedens, non fuisse Christo manda.

3. RATIO est. Esparzæ. Comminatio legislativa, est voluntas inferendi aliquod malum, facienti aut omitrenti, intimata potenti facere aut omittere, antequam faciat aut omittat; redditque talem actum, vel omissionem, intrinsecè impeditivam boni oppositi; quod impeditivum, si impediat in æternum, erit peccatum mortale: si ad tempus, veniale. Nam peccatum mortale aut veniale, non aliud est, quam impeditivum beatitudinis, vel æternum, vel ad tempus. Si vero malum inferendum non sit privatio beatitudinis, eo ipso non redditur illicitus, & peccaminosus, ille actus; quia nullum est peccatum, ubi nulla est oppositio cum beatitudine & ultimo fine, repugnat ergo Christo, culpæ & poenæ comminatio: quia repugnat metaphysicè, dari in Deo voluntatem negandi Christo beatitudinem, per æternitatem, aut ad tempus; repugnat etiam metaphysicè, Christum peccare; peccaret vero, si ciceret v. g. vel omitteret talem actum: imo & vellit & nollet eandem rem, sub eadem conditione; quia de ratione conditionis impossibilis est, ut eo ipso quod existat, verisicetur eam non existere; consequenter, repugnabit dari comminationem culpæ & poenæ, siquidem hæc comminatio per ejusmodi voluntatem constituitur.

RESPONDETUR. Imprimis, extractio alicujus materiae, ex auctulito ad illicitum, non sit formaliter ista comminatione, sed hæc est consequens: cur ergo, respectu Christi, haberinon potuit talis extractio, & quidem per potestatem præceptivam, adeoque legislativam? Et sicut peccatum non stat formaliter debito incurrendi damnum: quia hoc debitum sequitur ad peccatum; ita nec præceptum statbit hac comminatione, sed id est secundarius effectus legis. Deinde dici potest, comminationem istam tenere, respectu subiecti, cæteroqui potentis frangere illud, etiam supposito,

quod ferebatur præceptum; adeoque id bene haberi in præceptis ordinariis, & per ordinem ad nos; per ordinem autem ad Christum, sufficit per vim legislativam, (quam dari respectu Christi non repugnat) extrahi materiam aliquam, de cæteroqui licita in illicitam. Rursus, non repugnat etiam, sub conditione, comminationem illam Christo fieri: comminationem, inquam quæ sit conditionata etiam ex parte actus (quia de absoluta ex parte actus infra dicitur.) Sed hæc comminatio erit cum addito, non erit autem comminatio absoluta, cum sit impossibile, ut id non faciat Christus, quod præcipitur. Et sicut licet metaphysicè repugnat Christum peccare; bene tamen ponimus, si mentiretur, peccaret, sed impossibile est illi mentiri; ita dicere possumus, quod dicat Deus, si hoc faceret Christus, carceret beatitudine, sed impossibile est, ut vellet hoc facere, dato que illo præcepto, eandem rem velle sub conditione, & nolle absolute, non erit contradictorium: vellet enim non dare beatitudinem, si peccaret, nollet autem absolute negare, utpote sciens non peccaturum. Et sicut scientia, prælucientes illis actibus voluntatis: sunt diversæ: nam priori illi prælucet scientia conditionata, posteriori absoluta: nec se hæc scientia tollunt; ita & voluntates illæ sunt diversæ, nec se tollunt.

INSTAT 1. Cui repugnat timor alicujus mali, illi non potest prudenter fieri comminatio timendi mali: quia fructus comminationis, per se, est timor; repugnat autem Christotimori mali culpa & poena, ut docet S. Thomas. Quia videlicet, timor est de malo possibili evenire timenti; impossibile autem est Christo, ut incidat in peccatum, adeoque puniatur pro peccato.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum. Dicit etiam Aldrete, quod non dentur præcepta respectu Christi comminativa; sed inde non sequitur, quod non possit voluntate divinâ, profectâ ab ejus jurisdictione, extrahi aliqua actio, ad rationem jam cæteroqui peccaminosæ futuræ.

INSTAT 2. Repugnat Deum promittere alicui, bonum ipsi impossibile, aut quod est secundum se possibile, sub conditione impossibili: ergo repugnat Deum alicui comminari malum, ipsi impossibile: quale est respectu Christi peccatum, & punitio.

RESPONDETUR. Imprimis, concedendo totum; repugnante tamen comminatione, non repugnat extractio materiae, de non peccaminosa hæc & nunc, ad peccaminosam: consequenter nec repugnabit præceptum.

INSTAT 3. ab Authoritate ad Galat. 4. v. 4. *Misit Deus, filium suum, factum ex muliere, factum sub lege.* Ubi ly sub, notat exhibitionem operum, quæ sub lege continentur; non notat autem incussionem timoris, & comminatio-

nem.

nem. Et S. Thomas, charitati tribuit, quod Christus pro nobis mortem subierit; negat autem vim coactivam. Ibidem 5. v. 18. dicitur. *Si spiritu ducimini, non estis sub lege.* Et 1. ad Hebr. 1. v. 9. *Iustus non est lex postea.* Quorum sensus est; quod justus non operatur ex timore pœnae, cuius comminatio, est distinctiva legis, à consiliis; sed operatur ex adhæsione charitatis, ad voluntatem divinam.

R E S P O N D E T U R. Imprimis, concedendo totum: quia procedit de exclusione comminationis, per ordinem ad Christum, sed negatur, à consiliis, solum hac comminatione, distinguimus præceptum, de quo infra. Deinde possumus intelligi, de exclusione comminationis absolutæ, non conditionatae. Rursus non inde sequitur, non extraxisse Deum aliqua, ex hoc & nunc licet ponibilibus, ad non ponibilis licet. Quod autem mortem charitati tribuat S. Thomas: hoc significat, quod etiam ad obedientiam, præcepto moriendi, ultimo se resolverit Christus, affectu charitatis erga nos. Item ostenditur, non latum præceptum Christo, non præconsultâ illius libertate & voluntate, ex charitate se offerentis ad mortem.

4. **R A T I O** ejusdem est. Non congruebat, nec decebat, ut Filius Dei naturalis, intrinsecè determinatus, ut nihil in honestum ageret, ex legum genere premeretur, quæ imponuntur peccatoribus, aut filiis adoptivis, potentibus filiationi illi renuntiare, pro quo etiam citat S. Thomam, & sicut non præcepta incarnatio, ita nec præcepta mors.

R E S P O N D E T U R. Concedo hoc totum. Sed nego, non decere, ut per vim legislativam, possit extra hanc aliqua actio, ex ponibili licet huc & nunc, ad non ponibilem licet, de quo in præsenti disquiritur. Addo, absurdum ipsum urgente, dicatur Christo esse præcepta incarnationis: quia hoc ipso inferretur superioritas unius personæ in aliam; jam autem hoc absurdum non infertur, si ponatur præceptum obligativum naturæ assumptæ, & per communicationem idiomatum, personæ: ex quo nulla sequetur in persona inæqualitas; præcipue autem, quia locutiones sacræ, de præcepto innuunt, quas simpli- citer accipi nihil vetat.

5. **R A T I O.** Voluntas Dei, præcipue circa mortem Christi, non erat pure insinuativa majoris perfectionis, sed insuper fuit onerosa, & comminativa alicuius mali, si nollet mori; non enim contulisset illi salutem nostram, si noluisset pati; voluntas autem præcipiens subdito opus, non præcise ut melius, sed cum comminatione mali, infigendi, præceptum appellatur tametsi nullam inducat obligationem; talesque sunt leges purè pœnales.

R E S P O N D E T U R. Concedo, sic sumi posse præceptum; sed querere restat: cur non sit Chri-

stus capax præcepti, vi cuius, id quod erat ponibile huc & nunc, licet actione, extrahatur ad non ponibile licet actione? quod tamen venit propriissimè nomine præcepti.

Punctum Difficultatis 3.

Quid tenendum?

P R A E M I T T O 1. *Quando volumus investigare, an aliqua perfectio competit Deo? recurrimus ad hoc, ex sensu Theologico: an seclusis imperfectionibus, & remanente proprio conceptu illius predicati, possit adhuc tribui Deo? Cujus ratio est: quia unaquæque res habet sua essentialia constitutiva. Hinc constitutivis illis relictis, demptis autem reliquis, manebit adhuc integra rei perfectio. Et ita, si auferas ab igne calorem, manere adhuc potest forma ignis; licet in illa sit radix exigentia caloris. Porro sequentia, & quæ præscindipossunt, salvâ rei perfectione, seu constitutivis ejusdem, in triplici sunt ordine. Velenum sequuntur physicæ, & sunt passiones, aut accidentia distincta realiter, ut calor ab igne; vel sunt sequentia non nisi metaphysicæ: & tales sequelæ prædicatorum, cum sint idem realiter cum essentialibus, (hoc ipso enim non essent solùm sequentes metaphysicæ) ideo sunt tales, ut illis ablati, non sit perfectio futura eadem realiter. Et sicut, si auferantur essentialia, non esset idem: quodlibet enim est, aut non est; ita & ablati quæ identificantur, non crit res eadem realiter. Quia tamen salvari in illis dicitur ratio sequelæ metaphysicæ, & accidentis intentionalis; ideo, in ordine ad nostras intentiones, poterit adhuc sine illis salvari essentialia. Ratio est: quia nostræ intentiones, pro statu præcisionis, non attendunt ad identificationem realem. Et ita seclusa per rationem risibilitate, manet adhuc essentialia metaphysica hominis, licet non maneat realiter homo. Denique quædam sunt, quæ interdum sequuntur se, & connectunt se secum, in uno actu; ita tamen, ut alias in simili actu non connectantur. Et ita, si actus fiat ex duobus motivis, ne connectantur illa motiva inter se, in eodem actu; ne connectantur tamen ita, ut interdum in alia intentione separantur.*

Applico hæc ad præsens. Inquirendo, an præceptum & lex, respectu Christi, rigorosa dari potuerit? investigandum, est, an tota essentialia præcepti, respectu Christi, salvari possit? licet non ponantur ea, quæ cæteroquin in aliquo uno præcipiendo actu connectantur secum; sed ita, ut se per modum sequentium habeant; & sine quibus essentialia præcepti salvari possit.

P R A E M I T T O 2. *Quid sit Lex, Præceptum, Mandatum, Consilium? Lex potius ligat & or-*

** u 3 dinatur*

dinatur ad communitem: Præcepta sunt etiam particularium. Unde usus dicendi obtinuit; Religioso A, præceptum est in virtute obedientiæ. Et non dicitur, lex illata est, in virtute obedientiæ. Explicat id multis S. Thomas 1. 2. q. 90. a. 2. & 3. in corp. *Mandatum* quoque à Præcepto distinguit ibidem q. 99. a. 5. in corp. per hoc, quia mandatum est de meliori solùm, & quod per alios mandatur: præceptum autem est de necessario, & quod quis per se jussit.

Consilium, etiam profectum ab eo, qui habet jus præcipiendi, per hoc discernitur a præcepto, quod indicet solùm inclinationem animi, circa aliquid objectum, ortam ex illius speciali prudentia, sine tamen intentione obligandi, quæ est in præcepto, adeoque juxta, S. Thom. 1. 2. q. 108. a. 4. in corp. præceptum importat necessitatem, consilium autem in optione ponitur ejus, cui datur.

Cæterum, quamvis lex & præceptum distingui possint, in præsenti tamen controversia in discriminating usurpantur. *Hac notione terminorum posita,*

PRÆMITTO 3. *In quonam essentia Legis seu Præcepti consistat?* Lex ordinariæ (ut dictum in materia de justitia) ita definitur ex S. Thoma, quod sit quædam regula, seu mensura actuum: (supple moralium) secundum quam, inducitur aliquis ad agendum, vel ab agendo retrahitur, quod totum intelligendum est, de inductione habente rationem debiti; ut videre est 1. 2. q. 99. a. 1. & 5. in corp. ipsa enim agenda, sub præcepto non cadunt, nisi in quantum habent aliquid debiti rationem.

Quia vero à debito præsupponitur jus, jusque est aetivum debiti, cui pro passivo respondeat debitum ex præcepto: ex mente S. Thomas q. 90. a. 1. ad 1. hinc distingui potest præceptum, in aetivum, & passivum, aetivum tenet se à parte præcipiens; passivum à parte ejus cui præcipitur. Porrò ipsum præceptum aetivum versari adhuc potest, vel circa ea, ad quæ liberè se extendit; scilicet circa ea, quæ ideo mala, quia prohibita, vel circa ea, ad quæ necessario se extendit; nempe ea, quæ non possunt non prohiberi. Quæritur ergo, in quo stet essentia & definitio præcepti, ad utrumque hoc objectum se extendentis? dicique potest, quod præceptum aetivum definitive sit, ordinatio impositiva obligationis moralis, procedens secundum potestatem jurisdictionis. *Ordinatio*, est ei communis, cum quibuscumque directionibus: pro differentia non ultima, dicit *Obligationem*, quæ potest etiam ad justitiam spectare. Porrò *obligatio procedens ex potestate jurisdictionis*, est illius ultimæ differentia. Passivum vero præceptum, erit, ordinatio & impositio obligationis, respondens ordinanti &c.

Quodsi quæras, quid sit obligatio: dici potest; quod sit adstringere ad unam partem. Et ita, si Deus dicat: Non mentiaris, adstringit pro sua parte creature libertatem, ut loquatur conformiter menti. Item, si præcipiat festum; adstringit ad abstinentiam operis servilis, quæ adstringit, nonita est intelligenda, quasi vi illius astringatur libertas agenti: sed quia est determinatio malitiae objecti, ad quam se exortrigere, natum est præceptum. Hæc ordinatio, si sit ita impositiva obligationis, ut non potuerit non imponi; versabitur circa objectum de se malum. Si poterat non imponi; versabitur circa indifferens in ante.

Dando autem rationem communem ad præceptum aetivum & passivum, erit ordinatio, cum impositione obligationis moralis, secundum potestatem jurisdictionis, quæ impositio est quid commune, ad aetivum & passivum; & si sit ordinatio aetiva, & impositiva, supponet pro præcepto aetivo; si sit ordinatio imposita, erit præceptum passivum.

In his obligationibus, hæc est differentia: quia obligatione, circa ea quæ non poterant non prohiberi, Deus non adstringit libertatem suam divinam, de hoc extrahendo, ad rationem mali: independenter enim à Dei voluntate, mentiri est malum; adstringit autem suam libertatem, dum vi suâ præceptiva utitur, circa ea, quæ poterant non prohiberi. Rursus, si illius prioris præcepti, non extrahit Deus objectum à conditione objecti honestæ cæterorum actione, independenter à prohibitione divina, exercendi; in posteriori præcepto extrahit. Denique, in posteriori præcepto, est liber utiliud publicet, vel publicet oppositum; in posteriori autem, non est liber, ut publicet v. g. mendacium esse licitum; sed est liber in his, solum quoad modum publicandi, vel per revelationem, vel per dictamen.

PRÆMITTO 4. *Licet formando præceptum, semper debet salvari essentia præcepti; aliter tamen illud respectu ingenuorum, aliter respectu servilium, formatur.* Ostendit hoc ipsa ratio præcipiens in humanis: ipsaque diversitas rerum publicarum: in regno enim electivo, paretur ita Principi, ut tamen supponatur, ipsa electione dari illi facultas, præscribique modus imperandi; & si regimen ingrediatur etiam res publica: imperatur, sed consentientibus, per suos Principales, subditis. Et ratio est: quia licet omne præceptum involvat rationem debiti; ita tamen illam involvit, ut non sit debitum rigorosum; adeoque admittit medium rationis: consequenter admittit attendentiam ad conditionem Personarum. Et si in distributiva (licet hæc ultimæ quiescat in medio rei) attenditur ad dignitatem personarum proportionandam; multo magis id præcepto conveniet.

PRÆ-

PRÆMITTO 5. *Salvari bene posse rationem precepti, sine comminatione pœna.*

RATIO. Tum quia, ut dictum, in alio stat essentia præcepti. Tum quia, si potest secundum personarum dignitatem formati aliter & aliter præceptum: Ergo etiam potest esse dignitas, cui non sit intimanda pœna. Tum quia, tunc rationabiliter intimatur pœna, quando rationabiliter præsumitur periculum non obediendi; fieri autem potest, ut sit subiectum capax præcepti, & tamen non sit capax periculi disobediendi. *His præmissis*

FORMANTUR TENENDA.

DICENDUM est 1. *Christum Dominum non fuisse capacem præcepti, de non peccando, circa ea, que de se mala sunt.*

PROBATUR 1. Quia non potest homini imperari, ut ex obedientia sit homo: Ergo neque potest imperari Christo, ut v.g. non mentiatur; idq; ideo: quia non magis est impossibile homini, ut non sit homo, ac est impossibile Christo, ut mentiatur.

PROBATUR 2. Quia non potest Deus imperare cuiquam impossibile: Ergo neque prohibere id Christo, quod, quamvis non censeretur illi prohiberi, est impossibile ut committat; non enim est major ratio, cur non habeat & quallem vim retrahendi, à præcipiendo, ac à prohibendo, impossibilitas faciendi, utrobiq; inclusa.

PROBATUR 3. Quia per ordinem ad talia objecta, formatum Christo præceptum, & esset obligatio moralis à potestate jurisdictionis imposta, ut supponitur; & non esset: quia respectu cuius obligatio non habet effectum suum formalem obligandi, respectu illius non est obligatio. Tum quia respectu cuius, unio ita se habet, ac si non esset unio: respectu illius non est unio: Ergo idem est de obligatione. Tum quia, antequam esset obligatio, non erat obligatio: Ergo etiam cùm est obligatio, si non habet effectum formalem obligandi, non est obligatio. Tum quia obligatio, hoc ipso seipsum non habebit, si non obligabit; & cùm nihil possit non habere seipsum, & non esse seipsum: etiam obligatio non potest non obligare. Minor principalis probatur, nempe hæc. Sed obligatio, per ordinem ad talia, respectu Christi, non poterat habere effectum suum formalem. Quia non censeretur obligari is è obligatione, ne mentiatur v.g. cui sive obligatio illa accedit, sive non, mendacium est factu impossibile: redibuntque rationes immediate pro majori facta. Deinde, obligatio necessariò debet esse præsupponens liberum: & quod, nisi ligetur, defectu obligationis, extendet se ad hæc, ad quæ non præsupponitur ligari: Christus autem non erat liber respectu mentiendi, sed necessitatibus ad non mentiendum.

OBJICITUR 1. Si Christus non erat capax præcepti, v.g. circa non mentiendum: Ergo si per impossibile mentitus fuisset, commississet nonnisi peccatum philosophicum; quia nullo modo sibi prohibitum à Deo.

RESPONDETUR. Peccatum philosophicum non per hoc formalisatur, quod fiat circa rem à Deo non præceptam: sed quod patretur, sine advertentia ad Deum; quod in impossibili illo mendacio Christi non esset: diceret enim Christo conscientia illius, quod hoc mentiri, quod est mihi impossibile, displicat Deo, & fundet ejus aversionem, licet, per impossibile, mentiendo, non commississet inobedientiam rigorosam & formalem, sed solum materiale; ponendo mendacium, quod est materia cæteroqui talis, ut Deus illam prohibuerit.

OBJICITUR 2. Prohibitum naturæ intellecuali creatæ, ut sic, est prohibitum etiam Christo; aliás hoc ipso non esset prohibitum naturæ intellecuali ut sic; prohibitum autem Christo, est præceptum Christo.

RESPONDETUR. Prohibitum materialiter toti naturæ intellecuali, est etiam prohibitum Christo; ita tamen, ut hoc non veniat nomine præcepti formaliter. Porro nomine præcepti materialiter, venit id, quod est dissonum naturæ intellecuali; præceptum autem formale, insuper requirit usum potestatis, jurisdictionis: qui usus non habetur, nisi respectu puræ creaturæ: hinc etiam respectu Dei, mendacium est dissonum; & tamen respectu Dei, non est præceptum, de non mentiendo.

OBJICITUR 3. Hoc, quod est dissonum naturæ intellecuali, potest adhuc prohiberi specialiter à Deo, datque locum legi divinæ: Ergo & hoc, quod cæteroqui est impossibile factu Christo, potest reddi prohibitum, prohibitione divina.

RESPONDETUR. Disparitatem esse; quia in casu antecedentis, datur effectus illius præcepti, nempe determinatio illius objecti, à parte Dei, extractioq; illius ad statum peccati proximè Theologici; jam autem in casu consequenti, non habebit præceptum ullum effectum, ex jam dictis.

DICENDUM est 2. *Respectu eorum, quæ cæteroqui potuissent honesta actione fieri, vel non fieri, datur locus præcepto, respectu Christi.*

PROBATUR 1. Omnibus illis authoritatibus, Scripturæ, & Patrum, quæ innuunt de præcepto dato Christo; & in particulari de præcepto moriendi; quam tamen mortem, independenter à præcepto, potuisset Christus oppetere, vel non oppetere: *Nemo enim animam ejus tollerat ab eo.*

PROBATUR 2. Quia in tali præcepto, nulla repugnantia; possibile ergo erat respectu Christi; & si supponatur, de facto latum fuisse hoc

præceptum, simpliciter accipientur, & ut so-
nant, verba Patrum.

PROBATOR 3. Quia vel poterant, respectu
Christi, extrahi aliquæ materiæ, ut non possent
jam honestâ actione exerceri, vel non poterant
extrahi? si non poterant extrahi: Ergo non po-
terat Christus, nisi mori; nam nunquam actione
honestâ potuisset exerceri, non mori: ut sup-
ponit respondens, dum negat, posse præcepto
extrahi materiam, ut non fiat jam honestâ actione
id, quod cæteroqui actione honestâ fieri po-
tuisset; nullaq; dabitur in Christo libertas. Si
poterat extrahi: hæc extrahtio, non potest fieri
solo consilio; quia licet fiat oppositum consilio,
honestè fit: ut honestum est, esse divitem, et
iam posito consilio Christi, de paupertate: Er-
go illa materia debet extrahi vi præceptivâ.
Quod autem dicitur, hoc ipso futurum Christum
servum; id non convincit: quia phrasis
est Scripturæ, Formam, inquit, servi accepens.

DICENDUM est 3. Admissò præcepto, circa
predicâ, non debet admitti, quod adjungatur com-
minatio pœnae.

PROBATOR 1. Non potest fieri Christo præ-
ceptum rigorosum, de non mentiendo: Ergo
nec comminativum: quia illorum utrumque
frustra foret; & sicut, frustra esset præceptum
de non mentiendo: quia sive fiat præceptum,
sive non fiat, impossibile est Christum mentiri;
ita & comminatio pœnae est impossibilis: hæc
enim supponit culpam, impossibilis autem est
suppositio culpæ, in Christo.

PROBATOR 2. Quia præcepta, respectu ho-
minum, non æqualiter formantur, salvâ esen-
tiâ præcepti; nec omnibus, quibus præcipitur,
fit comminatio pœnae, sed non nisi parum inge-
nuis: Ergo neq; Christo, debebat Deus com-
minari pœnam; cujus tanta ingenuitas.

PROBATOR 3. Quia comminatio pœnae,
non est essentia præcepti, sed est aliud actus, na-
tus sequi præceptum: non enim ideo aliquid
præcipimus, quia comminamur; sed commina-
munt, supposito præcepto. Deinde commina-

tio, cùm sit actus voluntatis, debet habere præ-
lucentem sibi actum intellectus, qui non potest
prælucere hæc; quia, ut comminatio pœnae sit
prudens, debet supponere possibilitatem rea-
tus, qui in Christo non potest supponi.

Addo. Quando jam, ex factibili cæteroqui
honestâ actione, extrahitur objectum, ad non
factibile honestâ actione, idque per ordinem ad
Christum; hoc ipso, exerit sele impossibilitas
peccandi, redditq; illud objectum impossibile
Christo: quâ redditione impossibilitatis pos-
tâ, informatur jam divinus intellectus, non es-
se comminandum; siquidem jam evadit illud
impossibile ut fiat.

Sed potestne Deus Christo comminari culpam?
Siperly comminari culpam, intelligatur extrahi
materia ad rationem prohibita: vi secundæ
conclusionis, capax est Christus comminatio-
nis culpæ: si per ly, comminari, intelligatur in-
timatio culpæ, quæ nata est fieri post latum præ-
ceptum: sic non est etiam comminationis cul-
pæ capax Christus; quia sive illa comminatio
fiat, sive non fiat, jam lato illo præcepto, non
poterit illud non facere Christus. Hinc præ-
ceptum illud, de quo 2. conclusio, ita intelligen-
dum est formari: Hoc potuisset honestâ cæ-
teroqui actione fieri vel omitti, sed præcipio ut
fiat; non verò sic: Hoc non fac, quia si feceris,
peccabis: antequam enim intelligatur istud,
Si feceris, peccabis, incipit jam occupare illam ma-
teriam, & ad illam se exporrigeret, impossibili-
tas peccandi, enervatq; vim ponibilitatis illius
actus, qui intinset peccatum.

Neque valeat si dicas. Saltem est Christus ca-
pax conditionatae comminationis: si enim res
fit de conditionata comminatione, quoad cul-
pam, illius est capax Christus: verè enim dicitur
intellectus divinus Deo; si hoc faceret, pecca-
ret humanitas Christi. Sed non est necesse, ut
sequatur actus voluntatis absolutus (de quo hic)
quo dicat; volo punire si faciat. Ratio: quia
ne ad illud volo absolutum profiliatur, obest
prævisio absoluta impossibilis
culpæ.

APPEN-